



Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

Çocuğa Yönelik Şiddetin nlenmesi Teknik Destek Projesi

ŞİDDET ALGISI İL ÇALIŐTAYLARI RAPORU

(Faaliyet 1.1.4)

(Nihai Rapor)

Haziran 2014



YÖNETİCİ ÖZETİ.....	6
ÇALIŞTAYLARDA İZLENEN YÖNTEM.....	9
TRABZON ÇALIŞTAYI.....	10
GRUP 1 ÖĞRETMEN.....	10
GÖRÜŞ VE DÜŞÜNCELER	10
1. AİLE İÇİ ŞİDDETE NEDEN OLAN DURUMLAR.....	10
2. OKUL YOLU, SERVİSLER VE OKUL ÇEVRESİNİN ŞİDDET ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	11
3. OKUL ORTAMINDA ŞİDDETE NEDEN OLAN DURUMLAR	12
4. ZORBALIK VE SANAL ZORBALIK KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLER.....	12
BEKLENTİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	13
1. AİLE İÇİ ŞİDDETİ ÖNLEMeye YÖNELİK ÖNERİLER	13
2. OKUL YOLU, SERVİSLER VE OKUL ÇEVRESİNE YÖNELİK ÖNERİLER	14
3. OKUL ORTAMINDA ŞİDDETİN ETKİSİNİ AZALTMAYA YÖNELİK ÖNERİLER.....	14
4. ZORBALIK VE SANAL ZORBALIK KONUSUNDA ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	15
GRUP 2 VELİ, STK VE EĞİTİM DIŞI PERSONEL.....	16
GÖRÜŞ VE DÜŞÜNCELER	16
1. AİLE İÇİ ŞİDDETE NEDEN OLAN DURUMLAR.....	16
2. OKUL YOLU, SERVİSLER VE OKUL ÇEVRESİNİN ŞİDDET ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	17
3. OKUL ORTAMINDA ŞİDDETE NEDEN OLAN DURUMLAR	17
BEKLENTİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	18
1. AİLE İÇİ ŞİDDETİ ÖNLEMeye YÖNELİK ÖNERİLER	18
2. OKUL YOLU, SERVİSLER VE OKUL ÇEVRESİNE YÖNELİK ÖNERİLER	19
3. OKUL ORTAMINDA ŞİDDETİN ETKİSİNİ AZALTMAYA YÖNELİK ÖNERİLER.....	19
4. ZORBALIK VE SANAL ZORBALIK KONUSUNDA ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	20
GRUP 3 YÖNETİCİLER.....	21
GÖRÜŞ VE DÜŞÜNCELER	21
1. AİLE İÇİ ŞİDDETE NEDEN OLAN DURUMLAR.....	21
2. OKUL YOLU, SERVİSLER VE OKUL ÇEVRESİNİN ŞİDDET ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	22
3. OKUL ORTAMINDA ŞİDDETE NEDEN OLAN DURUMLAR	22
4. ZORBALIK VE SANAL ZORBALIK KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLER	22
BEKLENTİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	23
1. AİLE İÇİ ŞİDDETİ ÖNLEMeye YÖNELİK ÖNERİLER	23
2. OKUL YOLU, SERVİSLER VE OKUL ÇEVRESİNE YÖNELİK ÖNERİLER	24
3. OKUL ORTAMINDA ŞİDDETİN ETKİSİNİ AZALTMAYA YÖNELİK ÖNERİLER.....	24
4. ZORBALIK VE SANAL ZORBALIK KONUSUNDA ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	24
GRUP 4 ÖĞRENCİLER.....	25
GÖRÜŞ VE DÜŞÜNCELER	25
1. AİLE İÇİ ŞİDDETE NEDEN OLAN DURUMLAR.....	25
2. OKUL YOLU, SERVİSLER VE OKUL ÇEVRESİNİN ŞİDDET ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	25
3. OKUL ORTAMINDA ŞİDDETE NEDEN OLAN DURUMLAR	26
4. ZORBALIK VE SANAL ZORBALIK KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLER	26
BEKLENTİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	27

1. AİLE İÇİ ŞİDDETİ ÖNLEMeye YÖNELİK ÖNERİLER	27
2. OKUL YOLU, SERVİSLER VE OKUL ÇEVRESİNE YÖNELİK ÖNERİLER	27
3. OKUL ORTAMINDA ŞİDDETİN ETKİSİNİ AZALTMAYA YÖNELİK ÖNERİLER	27
SONUÇ	28
ERZURUM ÇALIŞTAYI.....	29
GRUP 1 ÖĞRETMEN.....	29
GÖRÜŞ VE DÜŞÜNCELER	29
1. AİLE İÇİ ŞİDDETE NEDEN OLAN DURUMLAR	29
2. OKUL YOLU, SERVİSLER VE OKUL ÇEVRESİNİN ŞİDDET ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	30
3. OKUL ORTAMINDA ŞİDDETE NEDEN OLAN DURUMLAR	30
4. ZORBALIK VE SANAL ZORBALIK KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLER	30
BEKLENTİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	31
1. AİLE İÇİ ŞİDDETİ ÖNLEMeye YÖNELİK ÖNERİLER	31
2. OKUL YOLU, SERVİSLER VE OKUL ÇEVRESİNE YÖNELİK ÖNERİLER	31
3. OKUL ORTAMINDA ŞİDDETİN ETKİSİNİ AZALTMAYA YÖNELİK ÖNERİLER.....	33
4. ZORBALIK VE SANAL ZORBALIK KONUSUNDA ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	33
GRUP 2 VELİ, STK VE EĞİTİM DIŞI PERSONEL	35
GÖRÜŞ VE DÜŞÜNCELER	35
1. AİLE İÇİ ŞİDDETE NEDEN OLAN DURUMLAR	35
2. OKUL YOLU, SERVİSLER VE OKUL ÇEVRESİNİN ŞİDDET ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	35
3. OKUL ORTAMINDA ŞİDDETE NEDEN OLAN DURUMLAR	36
4. ZORBALIK VE SANAL ZORBALIK KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLER	36
BEKLENTİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	37
1. AİLE İÇİ ŞİDDETİ ÖNLEMeye YÖNELİK ÖNERİLER	37
2. OKUL YOLU, SERVİSLER VE OKUL ÇEVRESİNE YÖNELİK ÖNERİLER	37
3. OKUL ORTAMINDA ŞİDDETİN ETKİSİNİ AZALTMAYA YÖNELİK ÖNERİLER.....	38
4. ZORBALIK VE SANAL ZORBALIK KONUSUNDA ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	38
GRUP 3 YÖNETİCİLER	39
GÖRÜŞ VE DÜŞÜNCELER	39
1. AİLE İÇİ ŞİDDETE NEDEN OLAN DURUMLAR	39
2. OKUL YOLU, SERVİSLER VE OKUL ÇEVRESİNİN ŞİDDET ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	40
3. OKUL ORTAMINDA ŞİDDETE NEDEN OLAN DURUMLAR	40
4. ZORBALIK VE SANAL ZORBALIK KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLER	40
BEKLENTİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	41
1. AİLE İÇİ ŞİDDETİ ÖNLEMeye YÖNELİK ÖNERİLER	41
2. OKUL YOLU, SERVİSLER VE OKUL ÇEVRESİNE YÖNELİK ÖNERİLER	41
3. OKUL ORTAMINDA ŞİDDETİN ETKİSİNİ AZALTMAYA YÖNELİK ÖNERİLER.....	41
4. ZORBALIK VE SANAL ZORBALIK KONUSUNDA ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	42
GRUP 4 ÖĞRENCİLER	43
GÖRÜŞ VE DÜŞÜNCELER	43
1. AİLE İÇİ ŞİDDETE NEDEN OLAN DURUMLAR	43
2. OKUL YOLU, SERVİSLER VE OKUL ÇEVRESİNİN ŞİDDET ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	43
3. OKUL ORTAMINDA ŞİDDETE NEDEN OLAN DURUMLAR	44
4. ZORBALIK VE SANAL ZORBALIK KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLER	44

BEKLENTİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	45
1. AİLE İÇİ ŞİDDETİ ÖNLEMeye YÖNELİK ÖNERİLER	45
2. OKUL YOLU, SERVİSLER VE OKUL ÇEVRESİNE YÖNELİK ÖNERİLER	45
3. OKUL ORTAMINDA ŞİDDETİN ETKİSİNİ AZALTMAYA YÖNELİK ÖNERİLER	46
4. ZORBALIK VE SANAL ZORBALIK KONUSUNDA ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	46
SONUÇ	47
İSTANBUL ÇALIŞTAYI	48
GRUP 1 ÖĞRETMEN	48
GÖRÜŞ VE DÜŞÜNCELER	48
1. AİLE İÇİ ŞİDDETE NEDEN OLAN DURUMLAR	48
2. OKUL YOLU, SERVİSLER VE OKUL ÇEVRESİNİN ŞİDDET ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	49
3. OKUL ORTAMINDA ŞİDDETE NEDEN OLAN DURUMLAR	50
4. ZORBALIK VE SANAL ZORBALIK KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLER	50
BEKLENTİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	51
1. AİLE İÇİ ŞİDDETİ ÖNLEMeye YÖNELİK ÖNERİLER	51
2. OKUL YOLU, SERVİSLER VE OKUL ÇEVRESİNE YÖNELİK ÖNERİLER	52
3. OKUL ORTAMINDA ŞİDDETİN ETKİSİNİ AZALTMAYA YÖNELİK ÖNERİLER	52
4. ZORBALIK VE SANAL ZORBALIK KONUSUNDA ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	53
GRUP 2 VELİ, STK VE EĞİTİM DIŞI PERSONEL	54
GÖRÜŞ VE DÜŞÜNCELER	54
1. AİLE İÇİ ŞİDDETE NEDEN OLAN DURUMLAR	54
2. OKUL YOLU, SERVİSLER VE OKUL ÇEVRESİNİN ŞİDDET ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	55
3. OKUL ORTAMINDA ŞİDDETE NEDEN OLAN DURUMLAR	55
4. ZORBALIK VE SANAL ZORBALIK KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLER	55
BEKLENTİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	56
1. AİLE İÇİ ŞİDDETİ ÖNLEMeye YÖNELİK ÖNERİLER	56
2. OKUL YOLU, SERVİSLER VE OKUL ÇEVRESİNE YÖNELİK ÖNERİLER	56
3. OKUL ORTAMINDA ŞİDDETİN ETKİSİNİ AZALTMAYA YÖNELİK ÖNERİLER	57
4. ZORBALIK VE SANAL ZORBALIK KONUSUNDA ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	57
GRUP 3 YÖNETİCİLER	58
GÖRÜŞ VE DÜŞÜNCELER	58
1. AİLE İÇİ ŞİDDETE NEDEN OLAN DURUMLAR	58
2. OKUL YOLU, SERVİSLER VE OKUL ÇEVRESİNİN ŞİDDET ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	59
3. OKUL ORTAMINDA ŞİDDETE NEDEN OLAN DURUMLAR	59
4. ZORBALIK VE SANAL ZORBALIK KONUSUNDA ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	60
BEKLENTİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	60
1. AİLE İÇİ ŞİDDETİ ÖNLEMeye YÖNELİK ÖNERİLER	60
2. OKUL YOLU, SERVİSLER VE OKUL ÇEVRESİNE YÖNELİK ÖNERİLER	61
3. OKUL ORTAMINDA ŞİDDETİN ETKİSİNİ AZALTMAYA YÖNELİK ÖNERİLER	62
4. ZORBALIK VE SANAL ZORBALIK KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLER	62
GRUP 4 ÖĞRENCİLER	63
GÖRÜŞ VE DÜŞÜNCELER	63
1. AİLE İÇİ ŞİDDETE NEDEN OLAN DURUMLAR	63

2. OKUL YOLU, SERVİSLER VE OKUL ÇEVRESİNİN ŞİDDET ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	64
3. OKUL ORTAMINDA ŞİDDETE NEDEN OLAN DURUMLAR	64
4. ZORBALIK VE SANAL ZORBALIK KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLER	64
BEKLENTİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	65
1. AİLE İÇİ ŞİDDETE YÖNELİK ÖNERİLER.....	65
2. OKUL YOLU, SERVİSLER VE OKUL ÇEVRESİNE YÖNELİK ÖNERİLER	65
3. OKUL ORTAMINDA ŞİDDETİN ETKİSİNİ AZALTMAYA YÖNELİK ÖNERİLER.....	66
4. ZORBALIK VE SANAL ZORBALIK KONUSUNDA ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	66
SONUÇ	67
ANKARA ÇALIŞTAYI	68
GRUP 1 ÖĞRETMENLER	69
GÖRÜŞ VE DÜŞÜNCELER	69
1. AİLE İÇİ ŞİDDETE NEDEN OLAN DURUMLAR	69
2. OKUL YOLU, SERVİSLER VE OKUL ÇEVRESİNİN ŞİDDET ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	70
3. OKUL ORTAMINDA ŞİDDETE NEDEN OLAN DURUMLAR	71
4. ZORBALIK VE SANAL ZORBALIK KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLER	71
BEKLENTİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	72
1. AİLE İÇİ ŞİDDETİ ÖNLEMeye YÖNELİK ÖNERİLER	72
2. OKUL YOLU, SERVİSLER VE OKUL ÇEVRESİNE YÖNELİK ÖNERİLER	73
3. OKUL ORTAMINDA ŞİDDETİN ETKİSİNİ AZALTMAYA YÖNELİK ÖNERİLER.....	73
4. ZORBALIK VE SANAL ZORBALIK KONUSUNDA ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	74
GRUP 2 VELİ, STK VE EĞİTİM DIŞI PERSONEL	75
GÖRÜŞ VE DÜŞÜNCELER	75
1. AİLE İÇİ ŞİDDETE NEDEN OLAN DURUMLAR	75
2. OKUL YOLU, SERVİSLER VE OKUL ÇEVRESİNİN ŞİDDET ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	76
3. OKUL ORTAMINDA ŞİDDETE NEDEN OLAN DURUMLAR	76
4. ZORBALIK VE SANAL ZORBALIK KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLER	76
BEKLENTİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	77
1. AİLE İÇİ ŞİDDETİ ÖNLEMeye YÖNELİK ÖNERİLER	77
2. OKUL YOLU, SERVİSLER, OKUL ÇEVRESİNE YÖNELİK ÖNERİLER	78
3. OKUL ORTAMINDA ŞİDDETİN ETKİSİNİ AZALTMAYA YÖNELİK ÖNERİLER.....	78
4. ZORBALIK VE SANAL ZORBALIK KONUSUNDA ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	78
GRUP 3 YÖNETİCİLER	79
GÖRÜŞ VE DÜŞÜNCELER	79
1. AİLE İÇİ ŞİDDETE NEDEN OLAN DURUMLAR	79
2. OKUL YOLU, SERVİSLER VE OKUL ÇEVRESİNİN ŞİDDET ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	80
3. OKUL ORTAMINDA ŞİDDETE NEDEN OLAN DURUMLAR	80
4. ZORBALIK VE SANAL ZORBALIK KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLER	80
BEKLENTİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	80
1. AİLE İÇİ ŞİDDETİ ÖNLEMeye YÖNELİK ÖNERİLER	80
2. OKUL YOLU, SERVİSLER, OKUL ÇEVRESİNE YÖNELİK ÖNERİLER	81
3. OKUL ORTAMINDA ŞİDDETİN ETKİSİNİ AZALTMAYA YÖNELİK ÖNERİLER.....	82
4. ZORBALIK VE SANAL ZORBALIK KONUSUNDA ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	82
GRUP 4 ÖĞRENCİLER	83

GÖRÜŞ VE DÜŞÜNCELER	83
1. AİLE İÇİ ŞİDDETE NEDEN OLAN DURUMLAR	83
2. OKUL YOLU, SERVİSLER VE OKUL ÇEVRESİNİN ŞİDDET ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	84
3. OKUL ORTAMINDA ŞİDDETE NEDEN OLAN DURUMLAR	84
4. ZORBALIK VE SANAL ZORBALIK KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLER	85
BEKLENTİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	86
1. AİLE İÇİ ŞİDDETE YÖNELİK ÖNERİLER.....	86
2. OKUL YOLU, SERVİSLER VE OKUL ÇEVRESİNE YÖNELİK ÖNERİLER	86
3. OKUL ORTAMINDA ŞİDDETİN ETKİSİNİ AZALTMAYA YÖNELİK ÖNERİLER.....	87
4. ZORBALIK VE SANAL ZORBALIK KONUSUNDA ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	87
SONUÇ	88
GENEL DEĞERLENDİRME	89
EKLER	90
Ek-1 TÜM ÇALIŞTAY GRUPLARINDA EN SIK GÖZLEMLenen ÖRÜNTÜLERE GÖRE KARŞILAŞTIRMA TABLOSU ..	90
Ek-2 KATILIMCI GRUPLARA GÖRE ŞİDDETİN NEDENLERİ	91
Ek-3 İLLERE GÖRE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	94

YÖNETİCİ ÖZETİ

Çalıştayların genel amacı bireylerin şiddet algıları çerçevesinde görüş, gözlem, beklenti ve çözüm önerilerini ortaya koymaktır. Bu kapsamda Trabzon, Erzurum, İstanbul ve Ankara olmak üzere toplamda 4 ilde, bu illerin çevresinde yer alan diğer illerden de davetli katılımcılarla yürütülen bu toplantılarda, katılımcılardan şiddete yönelik algıları, şiddete yönelik tanık oldukları yaşantıları ve şiddeti önlemeye yönelik düşünceleri konusunda bilgi toplanması amaçlanmıştır. Katılımcılar okullarda çalışan yöneticiler, öğretmenler, rehberlik araştırma merkezlerinde ya da okullarda çalışan rehber öğretmenler, okulda çalışan diğer yardımcı personeller, çocukla ilgili birimlerde çalışan polisler, amirler ve emniyet müdürleri, sivil toplum örgütlerinden temsilciler ve öğrencilerden oluşan oldukça geniş bir yelpazeden seçilmişlerdir.

Bilgi toplama süreci yarı yapılandırılmış görüşme soruları çerçevesinde yürütülmüştür. Bilgi toplama sürecini rehberlik ve psikolojik danışmanlık alanında akademisyen olarak çalışan alan uzmanları gerçekleştirmiştir. Bu uzmanlar Osmangazi Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi ve Adnan Menderes Üniversitesinde tam zamanlı araştırma görevlisi, yardımcı doçent doktor ve doçent doktor kadrolarında çalışan akademik personellerdir. Her il için çalışma raporları ayrı ayrı düzenlenmiş olup, sonuçta genel değerlendirme yapılmıştır.

Çalıştayların dört ilde de aynı akışta sürdürülmüştür. İlk gün katılımcılara genel bir tanıtım yapılarak ardından yönetici, öğrenci, öğretmen ve diğer okula çalışanlarıyla sivil toplum kuruluşu temsilcilerinin oluşturdukları gruplarda şiddete neden olan olaylar ve çözüm önerileri tartışılmıştır. İkinci günün sabahında bir gün öndeki oturumları yöneten alan uzmanlarının tartışmalarını özetlerken nitelikleri sunularından ardından okul içi, okul çevresi, aile içi ve sanal şiddet temalarına yönelik masalar oluşturularak bu masalarda şiddeti önlemeye yönelik tartışmalar yapılmıştır. İkinci günün sonunda genel bir değerlendirmeye oturumlar kapatılmıştır.

Çalıştaylar öğrenci, veli-STK, yönetici ve öğretmen grupları şeklinde yürütülmüş, katılımcıların görüşleri not alınmış ve ilk gün yapılan çalıştayların sonucunda katılımcılardan gelen bilgiler raporlaştırılmıştır. İkinci gün bu veriler sunulmuş ve ikinci gün öğleden sonra karma grup tartışmaları yürütülmüştür. Çalıştaylardan elde edilen

veriler üzerinde içerik analizi yapılarak, ilgili temalar altında raporlandırılmıştır. Ayrıca, oluşturulan temalar, katılımcı ve illere göre sıklık ve ifade edilen veriler üzerinde yüzdelerle ifade edilmiştir.

Yürütülen çalıştay sonucunda gerek yöneticiler, öğretmenler ve öğrenciler gerekse de veli, sivil toplum kuruluşları ve diğer okul çalışanlarıyla yoğun olarak çocuğa yönelik şiddet kaynağı olarak aileyi göstererek tartışmayı ve çözüm önerilerini aile odaklı sürdürmüşlerdir. Aileden sonra en sık tartışılan yapı okul içi şiddet, arkasından sanal şiddet en sonda da okul ve çevresinde gözlenen şiddet davranışları çalışma gruplarında sıklık göstermiştir. Gruplarda sıklıkla değişen aile yapısı ve ailenin özelliklerindeki sosyal deformasyona vurgu yapılmıştır. Ailede özellikle ebeveynlerin gerekli sorumluluklarını yerine getirmedeki eksikleri tartışmalara yön vermiştir. Bununla birlikte İstanbul ve Ankara'da internet kullanımının diğer illere göre çok çok daha fazla olduğu bu sebeple de bilinen ya da bilinmeyen risk faktörlerinin bu bölge için önem taşıdığı tüm gruplarda ortaya çıkmıştır. Çevre illerde ise internette daha çok okul çevresinde özellikle de servis elemanlarının riskli davranışlarına vurgu yapılmıştır. Buna bağlı olarak, sosyal ağlar konusunda öğrencilere eğitimler verilmesi beklenmektedir.

Trabzon ve Erzurum illeri şiddetin fiziksel olanı tartışmalarda daha sık dile getirilirken İstanbul ve Ankara çalıştaylarında ise şiddetin sanal ve duygusal şiddet daha çok ön plana çıkmıştır. Benzer olarak, çalışma gruplarının sıklıkla öğrenciler sanal ve duygusal şiddeti içeren olayları anlatıp bu yönde çözüm önerileri getirirken yetişkinleri oluşturduğu diğer çalışma gruplarında daha sık fiziksel ve davranışa dönüştürülen şiddet öğelerine yönelik olaylar ve çözüm önerileri getirilmiştir.

Yönetici, öğretmenler, sivil toplum kuruluşları, veliler ve diğer okul çalışanları sıklıkla çocukların, velilerin ve öğretmenlerin güçlendirilmesi, bilinçlendirilmesi ya da eğitilmesine yönelik içten denetim çözüm önerileri getirirken öğrenciler yoğun olarak okullarda yasakların artması, cezaların ağırlaştırılması ve şiddete karışan akranlarının okullardan uzaklaştırılması gibi dıştan denetimli çözüm önerilerine başvurmuşlardır. Bu nedenle de şiddete maruz kalan ya da gözleyen çocukların kendilerini savunma amacıyla ve kolay çözüm getireceğini düşünmelerinden dolayı dış denetimli unsurlara başvurdukları anlaşılmaktadır.

Tüm illerde, dizi karakterlerinin olumsuz yönde rol model olduğu gözlemlenmektedir. Şiddet olaylarının önlenmesine en önemli katkıyı medya üzerinden yapılacak eğitimlerin olacağını ifade etmişlerdir. Kamu spotları ile eğitimler daha da etkili hale getirilebilir. Neredeyse tüm katılımcılar servis şoförlerinin pedagojik eğitimden geçirilmesi gerektiğini ve denetimlerinin mutlaka sık sık yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir.

ÇALIŞTAYLARDA İZLENEN YÖNTEM

Farklı katılımcı grupları ile yarı yapılandırılmış görüşmelerle gerçekleştirilen çalıştaylar, dört farklı ilde akademisyenlerin moderatörlüğünde yürütülmüştür. Her biri iki günlük oturumlar şeklinde planlanan çalıştaylarda, katılımcılardan şiddet algısına yönelik görüşleri, düşünceleri, beklenti ve çözüm önerileri hakkında açıklayıcı bilgi vermeleri beklenmiştir. Süreç içerisinde katılımcıların bireysel deneyimleri ve yaşantıları hakkında da bilgi alınması hedeflenmiştir.

Dört ilde ve dört farklı katılımcı grubu ile gerçekleştirilen çalıştaylarda, yaklaşık 40 saat civarında görüşme verileri üretilmiş, bu veriler, toplantı moderatörleri tarafından yazılı olarak raporlanmıştır. Yazılı hale dönüştürülen metinler üzerinde içerik analizleri yapılarak, öncelikle her bir il için ayrı ayrı, daha sonra da her katılımcı grubu için ayrı ayrı raporlandırılmıştır. İçerik analizlerinin temalandırılması, önceden belirlenmiş ve araştırma sorularını kapsayacak iki boyut üzerinden başlayarak (Görüş ve düşünceler ile beklenti ve çözüm önerileri), kategori ve alt kategorilerde işlenmiştir. Buna göre, her bir katılımcı grubu için ilk olarak şiddete yönelik görüş ve düşünceleri; (a) aile içi şiddete neden olan durumlar, (b) okul yolu, servisler ve okul çevresinin şiddet üzerine etkileri, (c) okul içi şiddete neden olan durumlar ve (d) zorbalık ve sanal zorbalık konusundaki görüşleri çerçevesinde analiz edilmiştir. İkinci bölümde de, aynı kategoriler çerçevesinde beklenti ve çözüm önerileri analiz edilmiştir.

Bulgular, yukarıda aktarılan tema, kategori ve alt kategoriler çerçevesinde raporlandırılmıştır. İller ve katılımcı grupları için sayısal veriler de üretilmiş olup, bu veriler ilgili kategori ve/veya alt kategoriler altında ayrıca verilerek her oturum için ayrı ayrı yorumlanmıştır. Bazı katılımcı gruplarında, ilgili tema altında veri bulunmadığı durumlarda, bu temalar eklenmemiştir.

Raporlamanın son aşamasında, öncelikle her il için ayrı ayrı daha sonra da tüm iller için yapılan analizler için genel değerlendirme bölümleri eklenerek, rapor tamamlanmıştır.

TRABZON ÇALIŞTAYI

Tarih: 23-24 Eylül 2013

Katılımcı İller: Trabzon, Samsun, Ordu, Rize, Sinop, Zonguldak.

Katılımcılar: 15 Yönetici, 9 Öğrenci, 15 Veli, STK ve Eğitim Dışı Personel ve 15 Öğretmen

Moderatörler: Doç. Dr. Mustafa ŞAHİN, Arş. Gör. Yüksel EROĞLU, Arş. Gör. İsmail SEÇER, Arş. Gör. Adem PEKER

Trabzon çalıştayı, 23-24 Eylül tarihleri arasında 54 katılımcı ile dört grup üzerinden yürütülmüştür. Açılış ve bilgilendirme sunumlarının ardından yuvarlak masa toplantılarına geçilmiştir. Bu bölümde katılımcı gruplarının görüş, düşünce, beklenti ve çözüm önerileri açıklayıcı bilgi vermesi ve katılımcılar arasındaki farklılığa dikkat çekmek amacı ile ayrı ayrı verilecektir. daha sonra da beklenti ve çözüm önerileri

GRUP 1 ÖĞRETMEN

GÖRÜŞ VE DÜŞÜNCELER

1. Aile içi şiddete neden olan durumlar

Ailenin çocuklarına sundukları fırsatları ve imkânları sonucu çocuğa yönelik aşırı beklenti içerisinde olması (duygusal ve psikolojik baskı) ve şiddetin aile içinde gayet normal bir davranış olarak algılanması ve bunun pedagojik bir değer olarak toplumda bulunması öğretmenler tarafından şiddete neden olan bir etmen olarak belirtilmektedir. Ailenin şiddet içerikli davranışları uygulama veya uygulandığında kayıtsız kalma açısından çocuğa rol-model olması da yine bir başka neden olarak belirtilmiştir.

Öğretmenlere göre düşük sosyo-ekonomik düzeyden gelen ailelerin çocukları daha çok problem çözme konusunda şiddete maruz kalırken, yüksek sosyo-ekonomik düzeyden gelen ailenin çocukları kıyaslama ve sınava hazırlık açısından psikolojik şiddete maruz kalabiliyor (Olumsuz sosyal mukayeseler çocukların duygusal ve psikolojik şiddete maruz kalmasına neden olmaktadır).

Ayrıca, annelerin çalıştığı ailelerde çocuğa yönelik şiddet daha fazla olabilmektedir, hem evde hem de işte çalışan anne yoğun stres durumunda çocuğa yönelik sözel veya

fiziksel şiddet uygulayabilmektedir. Bunun yanı sıra, babanın işsiz olması veya madde kullanması aile içinde şiddet unsuru olabilmektedir.

Öğretmenler ailede çocuğa karşı en çok annenin uyguladığı belirtmişlerdir ancak; annenin şiddete başvurma nedenini ise baba ile ilişkiler ve babanın anneye olan yaklaşımından kaynaklı olduğunu ifade etmişlerdir.

Anne-babaların cinsiyetler konusunda yeterli bilgi sahibi olmaması, cinsiyet ayrımcılığının yapılması da yine bir başka şiddet unsuru olarak kabul edilmiştir.

Dizi karakterlerinin şiddeti normalleştirilmesi, şiddetin “delikanlılığın” gereği olduğunu lanse etmeleri, küfürlü ve argo konuşmaları, gençlik dizilerindeki karakterlerin kendi aralarında grup ve çete kurmaları, çocukların şiddet davranışları uygulamasında ve şiddet içerikli davranışlara maruz kalmasında önemli bir etkidir (Akran zorbalığı). Medya çocukların şiddet davranışlarına ailelerle ortak şekilde olumsuz yönde katkıda bulunmaktadır. Anne ve baba dizi veya film karakterlerinin şiddet ve zorbalık davranışlarını alkışlayarak veya bu davranışlarını onaylayarak sosyal öğrenme kuramına göre olumlu pekiştirici vermektedir. Dolayısıyla film veya dizi karakterinin olumsuz davranışı çocuk tarafından öğrenilen ve yapılması normal bir davranış olarak algılanmaktadır. Bazı çizgi filmler ve animasyon filmleri çocukların şiddet içeren davranışları onaylamasına ve uygulamasına neden olabilmektedir.

2. Okul yolu, servisler ve okul çevresinin şiddet üzerindeki etkisi

Okullarda nöbet sisteminin olması da şiddetin bir diğer unsuru çünkü nöbetçi öğretmenler çocuklar arası şiddeti önlemede yetersiz kalmakta ve birebir müdahalede öğretmenler şiddet içerikli davranışlar göstermektedirler. Okul servisini kullanan insanların yetersiz olmaları, eğitim düzeylerinin düşük olması ve servis içinde argo ve küfür içeren cümleler kullanmaları da bir diğer etkidir.

Okul servisinde baskın öğrencilerin isteklerinin olması da (dinlenen müzik, koltuk seçimi vb.) başka bir şiddet unsurudur. Taşınmalı eğitim sisteminde saldırgan ve zorba davranışlar daha fazla görülmekte, aynı saatte çıkmayan öğrencilerin bekletilerek olumsuz boş zaman kullanımı meydana gelmektedir. Bu durumda çocuklar arasında hem fiziksel hem de psikolojik şiddet davranışlarının görülmesinde önemli bir etkidir. Okul yolunda da şiddet mevcut, öğrenciler birbirlerinin yolunu kesmekte, argo kullanmakta ve birbirlerini tehdit etmektedirler.

Üst gelir durumundaki öğrenciler, alt gelir grubundaki öğrencilere psikolojik şiddet uygulayabilmektedir. Fiziksel şiddetin en çok olduğu yerler, koridorlar, kantinler, yemek sırası, tuvaletler; psikolojik şiddetin en çok olduğu yer, sınıf ortamı olmaktadır.

3. Okul ortamında şiddete neden olan durumlar

Genellikle öğretmenler sınıf yönetimi konusunda etkisiz kaldıklarında sözel veya fiziksel şiddete başvurabilmektedirler. Öğretmenler, okulda daha çok öğretmen ve yöneticilerin öğrencilere yönelik şiddet uyguladıklarını belirtmekte ve bu şiddet davranışlarının genelde teneffüslerde meydana geldiği ifade etmektedirler.

4. Zorbalık ve sanal zorbalık konusundaki görüşler

Gençler interneti amacının dışında kullanmakta, internetten tanıştıkları kişilere güvenerek onlara fotoğraflarını veya videolarını göndermekte ve neticesinde bu fotoğraf veya videoların internette yayınlanacağı söylenerek tehdit edilmekte, şiddete maruz kalmaktadırlar.

Anne ve babaların veya öğretmenlerin teknolojik bilgilerinin yetersiz olmasından kaynaklı olarak öğrenciler ellerindeki teknolojik imkânları olumsuz içeriklere ulaşmak amacıyla kullanmakta ve aileler veya öğretmenler bu konuda bir şeyler yapamamaktadırlar.

Bilgisayar oyunları içeriğine bakılmaksızın çocukları oyalamak amacıyla verilmekte ve çocukların şiddet içerikli davranışları olumlu olarak algılamasında etkili olmaktadır. Ayrıca, sosyal ağlar gençler tarafından arkadaşlarını tehdit etmekte, onlara hakaret ve küfür içeren paylaşım amaçlı kullanılmaktadır.

Öğretmenlerin Görüş ve Düşüncelerine Yönelik Oluşturulan Tema ve Kategoriler

Aile İçi şiddete neden olan durumlar	Okul yolu, servisler ve okul çevresinin şiddet üzerindeki etkisi	Okul ortamında şiddete neden olan durumlar	Zorbalık ve sanal zorbalık konusundaki görüşler
<ul style="list-style-type: none">a. Ailelerin gerçek dışı beklentilerib. Ailenin olumsuz modelliğic. Annenin çalışmasıd. Sosyo-ekonomik farklılıklare. Babanın işsiz olmasıf. Şiddetin kaynağı olarak annenin baskın rolüg. Ebeveynlerin cinsiyet ayrımcılığıh. Medyanın olumsuz etkilerinin aileye yansması	<ul style="list-style-type: none">a. Nöbetçi öğretmenlerin şiddeti kullanarak olumsuz örnek olmalarıb. Okul servis elamanlarının insan ilişkilerinin yetersiz olmasıc. Baskın öğrencilerin servislerde şiddeti sürdürmesid. Sosyo-ekonomik farklılıkların okul çevresindeki etkileri	<ul style="list-style-type: none">a. Öğretmenlerin sınıf yönetimi bilgilerinin yetersiz olmasıb. Öğretmenlerin gücü kötüye kullanımı	<ul style="list-style-type: none">a. Sosyal ağların kötüye kullanımıb. Yetişkinlerin yetersiz teknoloji bilgisic. Kullanıma yönelik içerik sorgusunun yapılmamasıd. Amacı dışında problemli internet kullanımı

BEKLENTİ ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1. Aile içi şiddeti önlemeye yönelik öneriler

Ailelere, problem çözme, aile içi iletişim, öfke kontrolü, stresle başa çıkma ve empati konularında düzenli eğitimler verilmeli ve bu eğitimler kalabalık ortamlarda verilmek yerine daha küçük gruplarla etkileşimsel olarak ve disiplinler arası bir eğitim metodu seçilerek gerçekleştirilmesi gereklidir.

Ayrıca, anne ve babalara evlilik öncesinden itibaren anne ve babalığın gerektirdiği davranışlar hakkında bilgilendirmelerin yapılması gerekmektedir.

Medyada aile içi iletişim ve şiddetin önlenmesine yönelik kamu spotlarının yayınlanması, çocuk ve gençlerin televizyon başında olabilecekleri vakitlerde yayınlanacak programların bir etik kurul tarafından seçilerek yayına konması

sağlanabilir. Şiddet olaylarının psikolojik yayılma özelliğinin düşünülerek detaylı bir biçimde yayınlanmasının engellenmesi, bunun yerine bu tip olayların nasıl azaltılabileceğine ilişkin yayınların yapılması sağlanabilir.

2. Okul yolu, servisler ve okul çevresine yönelik öneriler

Okullarda değerler eğitiminin etkin hale getirilmesi ve sadece öğrencilerin değil veli ve öğretmenlerin de bu eğitimlerden faydalandırılması sağlanmalıdır. Öğretmenlerin ders yükünün hafifletilmesi, özlük haklarının iyileştirilmesi, ayrıca öğretmenlik mesleğinin eskiden olduğu gibi toplumda saygı gören bir meslek haline gelmesi amacıyla çalışmalar yapılması gereklidir.

3. Okul ortamında şiddetin etkisini azaltmaya yönelik öneriler

Okullarda gerçekten alan uzmanı rehber öğretmenlerin istihdam edilmesi ve ara ara diğer alanlardan devşirme rehber öğretmen alımına son verilmesi mutlaka gereklidir. Öğretmenlere tükenmişliğini azaltmak amacıyla mesleki motivasyon seminerleri ve eğitimleri düzenlemesi gerekir.

Çocukları tanımak ve şiddet olaylarını önceden tahmin etmek amacıyla risk haritalarının oluşturulmalıdır. Okullarda risk grubundaki öğrencilerin şiddet uygulama veya şiddete maruz kalma durumlarını en aza indirmek amacıyla sosyal etkinliklere yere verilmesi ve bu sayede öğrencilere sorumluluklar yüklenmesi sağlanabilir. Zorbaliğa maruz kalan öğrencilere, psiko-sosyal eğitim programları düzenlenerek, özgüven ve benlik saygısını artırıcı eğitim ortamları sağlanmalıdır.

Okullarda sadece öğretim uygulamalarına ve müfredatın yetiştirilmesine önem vermek yerine okulların temel işlevi olan eğitim uygulamalarına daha fazla ağırlık verilmesi ve buna paralel olarak sınavların ağırlıklarının azaltılması mutlaka gereklidir.

Okulların stres ve kaygı yaratan yerler değil; gidilmek istenen, stres azaltan, bireyleri istenmeyen davranışlardan uzak tutan ve kendilerini ifade edebilecekleri yerler haline getirilmesi gerekir.

Meslekte çalışan öğretmenlerin pedagojik formasyon bilgilerinin test edilerek eksik veya yanlış bilgilerinin güncellenmesine yönelik eğitimler düzenlenmesi bir çözüm önerisi olarak görülebilir.

4. Zorbalık ve sanal zorbalık konusunda çözüm önerileri

Sanal zorbalık konusunda denetimlerin artırılması, filtreleme uygulamalarının daha düzenli ve özenli bir şekilde uygulanması gerekir. Ayrıca, sanal zorbalık ile ilgili olarak yasal bir düzenlemenin getirilmesi ve ailenin çocuğun giriş çıkış yaptığı siteleri izleyebileceği sistemlerin geliştirilmesi gereklidir.

Teknoloji ve sosyal ağlar konusunda ailelere gerekli bilgilerin verilmesi ve öğrencilere de sosyal ağların güvenilirliği hakkında bilgilerin verilmesi ve gerekirse bu konuda profesyonel eğitimleri verilmesi önerilebilir.

Öğretmenlerin Beklenti ve Çözüm Önerilerine Yönelik Oluşturulan Tema ve Kategoriler

Aile İçi şiddeti önlemeye yönelik öneriler	Okul yolu, servisler ve okul çevresine yönelik öneriler	Okul ortamında şiddetin etkisini azaltmaya yönelik öneriler	Zorbalık ve sanal zorbalık konusunda çözüm önerileri
<p>a. Ailelere odak gruplu temel yaşam becerileri kazandırılması</p> <p>b. Çocuk sahibi olmayı düşünen adaylara ebeveynlik eğitimi sunulması</p> <p>c. Medyada kamu spotlarıyla medya etik kurulu olması</p>	<p>a. Öğretmenlerin özlüğüne iyileştirmelerin yapılması</p> <p>b. Okula ilgili tüm bireylere yönelik etkinlikler düzenlenmesi</p>	<p>a. Alan uzmanı psikolojik danışmanların okullarda çalışması</p> <p>b. Öğretmenlerin motivasyonlarına yönelik hizmetler sunulması</p> <p>c. İl risk haritaları oluşturulması</p> <p>d. Sosyal etkinliklerle öğrencilere sorumluluklar verilmesi</p> <p>e. Akademik işleyiş öğrenci faydasına düzenlenmesi</p> <p>f. Güvenli okul ortamı oluşturulması</p> <p>g. Şiddetin ögesi olan öğrencilere yönelik bireysel hizmetlerin sunulması</p> <p>h. Öğretmen eksiklerinin giderilmesi</p>	<p>a. Güvenli internet hizmetlerinin yaygınlaşması</p> <p>b. Yasal düzenlemeler yapılması</p> <p>c. Bilinçli teknoloji kullanımı için aile eğitimleri düzenlenmesi</p>

GRUP 2 VELİ, STK ve EĞİTİM DIŞI PERSONEL

GÖRÜŞ VE DÜŞÜNCELER

1. Aile içi Şiddete neden olan durumlar

Şiddet yalnızca fiziksel boyutta gerçekteşmemektedir. Şiddetin ayrıca duygusal, psikolojik ve sosyal boyutları bulunmaktadır. Aileler arasındaki gelir eşitsizliğinin oldukça yüksek oranda olması toplumsal Şiddeti tetikleyen önemli etmenlerden birisi olarak gözükmemektedir. Şiddetin temelinde sevgisizlik yatmaktadır. Anne babalar, kendi anne babalarından sevgi alamadığı için çocuklarına sevgi verememektedir. Bu da onların çocuklarına Şiddet uygulamasına yol açmaktadır.

Şiddetin önemli kaynaklarından birisi olarak da çocuk yetiştirmeye ilişkin önyargıların olduğu ifade edilebilir. Aile içinde Şiddetin bir eğitim aracı olarak görüldüğü ifade edilebilir. Aile içindeki "ayıp" kavramı insanları Şiddete yöneltmektedir.

Ailenin bütün yükünün anne üzerinde olması annenin bunalıp çocuğa Şiddet uygulamasına neden olabilmektedir. Ayrıca, çocuğun bakıcıya verilmesi de Şiddetin önemli nedenlerinden birisi olarak görülebilir. Bakıcı, çocuğa hiçbir zaman annenin verdiği sevgiyi verememektedir. Bu nedenle çalışan annelerin izin süresinin iki yıla kadar uzatılması ve iş yerlerinde çalışan sayısına bakılmaksızın kreş açma olanağının tanınması Şiddetle mücadelede önemli katkı sağlayacaktır.

Karadeniz toplumunda Şiddetin bir disiplin yöntemi olduğu düşüncesi yaygındır. Daha küçük yaşlarda babanın çocuğunu sevmekten kaçınması çocuğun bulamadığı sevgiyi Şiddet yoluyla elde etmeye çalışmasına yol açmaktadır. Ebeveyn ve çocuk arasında tensel temas sağlanamaması Şiddete zemin hazırlamaktadır.

Çocuğun başka çocuklarla kıyaslanması Şiddet eğilimini arttırmaktadır. Öğrencilerin birbirleriyle kıyaslanması aralarında kıskançlığa yol açmakta ve birbirlerine Şiddet uygulamalarını kolaylaştırmaktadır

Ailelerin aşırı korumacı tarzda yaklaşan çocukların Şiddet olaylarından daha fazla etkilendiği çünkü kendini koruma becerilerinin yeterince gelişmediği dikkati çekmektedir. Bu tür çocukların hedef seçilme olasılığının oldukça yüksek olduğu ifade edilebilir.

Okullarda uygulanan Şiddetin bir başka yönünü de zihinsel ve bedensel engelli öğrenciler oluşturmaktadır. Zihinsel ve bedensel engelli öğrencilerin kaynaştırma

eğitimi almaları için gerekli olanaklardan yoksun bırakılmaları, bu konuda kolaylıklar sağlanmaması ya da sınıf içinde etiketlenmeleri de psikolojik Şiddet olarak değerlendirilebilir. Kuşaklar arası iletiŐimsizliđi inceleyen araŐtırmalara ihtiyaç vardır.

2. Okul yolu, servisler ve okul evresinin Şiddet zerindeki etkisi

Medyada Şiddete dair birçok haberin yer alması bireylerin Şiddet açısından duyarsızlaŐmasına yol açmaktadır. "Kurtlar Vadisi", "Hayat Bilgisi" ve "Pis Yedili" gibi diziler gençlerin Şiddete ve kuralları ihmal etmeye zenmesine yol açmaktadır. Ayrıca rekabetçi topluamların aŐıladıđı hırs da Şiddetin başka bir nedeni olarak değerlendirilebilir.

ocuk Esirgeme Kurumunda yetişen ocuklar Şiddet açısından dezavantajlı grubu oluşturmaktadır. Bu tür çocukların her yaptığının görmezden gelinmesi onlarda istedikleri gibi davranabilecekleri algısının yerleŐmesine yol açmaktadır. Ayrıca, okullarda nöbetçi öğretmenin görevini yeterince yapamaması Şiddetin ortaya çıkıŐının yanında yayılmasına da zemin hazırlamaktadır.

3. Okul ortamında Şiddete neden olan durumlar

Okullarda yalnızca fiziksel Şiddete odaklanılması duygusal Şiddetin gözden kaçırılmasına yol açmaktadır. Örneğin ocuğa "Sen işe yaramazsın." denmesi de Şiddetin bir boyutunu oluşturmaktadır.

Veli, STK ve Eğitim Dışı Personelin Görüş ve Düşüncelerine Yönelik Oluşturulan Tema ve Kategoriler

Aile İçi şiddete neden olan durumlar	Okul yolu, servisler ve okul çevresinin şiddet üzerindeki etkisi	Okul ortamında şiddete neden olan durumlar	Zorbalık ve sanal zorbalık konusundaki görüşler
a. Aile içinde şiddetin farklı türlerinin bilinmemesi b. Ailelerin sevgilerini göstermemesi c. Kuşaklar arasında köprü eksikliği d. Hatalı çocuk yetiştirme tarzları e. Aile içinde iş yükünün paylaşılmaması f. Çocukların yetersiz bakıcılar tarafından büyütülmesi g. Toplum baskısıyla şiddetin disiplin aracı olarak kullanılması h. Çocukların kıyaslanması i. Hatalı çocuk yetiştirme tarzları j. Kaynaştırma öğrencilerinin risk altında olması	a. Dizi karakterlerinin olumsuz etkisi b. Rekabetçi çocukların yetişmesi c. Medyanın gücü kötüye kullanımı hoş göstermesi d. Çocuk esirgeme kurumunda yetişen çocukların risk altında olması e. Nöbetçi öğretmenlerin görevini yerine getirmemesi	Okullarda şiddetin farklı türlerinin göz ardı edilmesi	Bu konuda örüntü oluşturabilecek herhangi bir görüş belirtilmemiştir

BEKLENTİ ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1. Aile içi şiddeti önlemeye yönelik öneriler

Aile eğitimi her şeyin başında gelmektedir. Aile içinde anne ve babanın çocuk eğitimi konusunda tutarlı davranması gerekmektedir. Parçalanmış ailelere özel tedbirler uygulanmalıdır. Yatılı bölge ilköğretim okullarında yaşanan sorunların derinlemesine incelenmesi sağlanmalıdır. Çocukları eğitim adına ailelerin uzaklaştırmak yeni “parçalanmış aileler” oluşturmak anlamına gelmektedir. Aile eğitimi konusunda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının işlevselliği arttırılmalıdır. Milli Eğitim Bakanlığı’nda aile

hizmetleri genel müdürlüğü gibi bir birim oluşturulabilir. Şiddet konusunda kız çocuklarının erkek çocuklarına oranla daha fazla risk altında olması nedeniyle çalışmalarda kız çocuklarına odaklanması yararlı olacaktır.

Maddi durumu düşük ailelerin desteklenmesine yönelik projelerin devamlılığı sağlanmalıdır. Veli ziyaretleri arttırılmalıdır. Ancak ailelerin genel olarak bu konuda isteksiz olduğu göze çarpmaktadır. Bunun nedenlerine ilişkin araştırmalar yapılmalıdır. Veli diyalog grupları oluşturularak velilerin birbirlerinin sorunlarını çözmesi sağlanmalıdır.

Sivil toplum anlayışının yerleşmesi ve sosyal devlet ilkesinin uygulanabilirliğinin arttırılması sağlanmalıdır. Bu amaçla, Sivil Toplum Kuruluşlarının daha fazla katılımı sağlanmalıdır.

2. Okul yolu, servisler ve okul çevresine yönelik öneriler

Medyada eğitici programların yer alması şiddetle mücadelede önemli bir rol oynamaktadır. Çünkü dizilerdeki karakterlerin rolleri öğrencilerin kişiliklerine yansımaktadır. Medyada yer alan şiddet haberleri şiddetin kanıksanmasına yol açmaktadır. Bunun için medya ile sorunlar çözülmeye başlanmalıdır. Toplumsal değerlerimizi yeniden canlandırmamız şiddetle mücadelede önemli destek sağlayacaktır. Okullar başladığında velilerin birbiriyle kaynaşmasını sağlayıcı etkinlikler planlanmalıdır. Öğrencilerin yanında velilere de uyum programı uygulanmalıdır. Veliler için okuma yazma seferberliği gibi rehberlik seferberliği başlatılmalıdır.

3. Okul ortamında şiddetin etkisini azaltmaya yönelik öneriler

Nöbetçi öğretmen sisteminin yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Bir öğretmenin bütün gün nöbetçi olması yerine aynı gün içinde farklı öğretmenlerin nöbetçi olması sağlanmalıdır.

Çocuklara “insana saygı” bilincinin kazandırılması gerekmektedir. Öğrenci, öğretmen ve okul idarecilerinin engelli öğrencilerin eğitimi konusunda eğitilmeleri engelli öğrencilere uygulanan özellikle psikolojik şiddetle mücadelede önemli rol oynamaktadır. Çocuğa şiddetle nasıl mücadele edeceğine ilişkin farkındalık kazandırılmalıdır. Çocuğa kendini nasıl savunabileceğinin öğretilmesi gerekmektedir. Çocukların sosyalleşmelerini sağlayacak olanaklar arttırılmalıdır. Ayrıca, akran arabuluculuğundan yararlanılmalıdır.

Maddi açıdan iyi olmayan ailelerin çocuklarının yeterince sosyalleşmediği dikkate alındığında Milli Eğitim Bakanlığı bu çocukların sosyalleşmesini artırıcı projeler hazırlamalıdır.

4. Zorbalık ve sanal zorbalık konusunda çözüm önerileri

Çocukların sanal etkinlikleri ve televizyon başında geçirdiği zaman planlanmalıdır. Sanal ortamın yeni bir şiddet kaynağı olarak karşımıza çıktığı görülmektedir. Özellikle çocukların yalnızca internetten tanıdığı kişilerle gerçek yaşamda buluşmaları şiddete maruz kalmasına yol açmaktadır. Bu anlamda internet konusunda farkındalığı artırıcı eğitimler yapılması önerilebilir

Veli, STK ve Eğitim Dışı Personelin Beklenti ve Çözüm Önerilerine Yönelik Oluşturulan Tema ve Kategoriler

Aile İçi şiddeti önlemeye yönelik öneriler	Okul yolu, servisler ve okul çevresine yönelik öneriler	Okul ortamında şiddetin etkisini azaltmaya yönelik öneriler	Zorbalık ve sanal zorbalık konusunda çözüm önerileri
a. Aile eğitimleri düzenlenmesi b. Ebeveynler tutarlı olması c. Parçalanmış aileler için riski azaltacak tedbirlerin alınması d. Kız çocukları daha fazla risk altında olduklarından desteklemesi e. Aile desteği için kurumlar arası bağ kurulması f. Alt SED desteklenmeli ve hata kaynakları belirlenmesi g. STK'lar sürece katılması	a. Medya desteği sağlanması b. Veli oryantasyonu ve etkileşimini artırıcı etkinliklerin düzenlenmesi c. Okuma şenlikleri yapılması	a. Öğretmenlerin nöbet sisteminin değiştirilmesi b. Okulun tüm öğeleri şiddete yönelik bilinçli farkındalık kazanmaya yönelik desteklenmesi c. Akran arabuluculuğu eğitimi verilmesi d. Alt SED sosyal etkinlikler konusunda desteklenmesi	a. Zaman sınırlanması yapılması b. Güvenli internet kullanımına yönelik eğitimler sunulması

GRUP 3 YÖNETİCİLER

GÖRÜŞ ve DÜŞÜNCELER

1. Aile içi şiddete neden olan durumlar

Yöneticiler aile içinde şiddet kullanımını normal bir durum olarak görüldüğünü ifade etmişlerdir. Aile içi şiddetin çoğu zaman anne babanın çocuğuna karşı doğal bir hakkı olarak görüldüğünü ve normal karşılandığını ve bu durumun çocuğun etkilenme düzeyini daha da artırdığını dile getirmişlerdir.

Yöneticiler aile içerisinde şiddetin eğitim aracı olarak kullanıldığını ve çocuk üzerinde baskı ve otorite kurmak amacıyla ailelerin dayığı kullandığını ifade etmişlerdir. Ayrıca çeşitli atasözleriyle de dayığın eğitimde normalliğinin meşrulaştırmaya çalışıldığını dile getirmişlerdir. Ebeveynlerin aile içi ilişkilerde ödül ve ceza sistemlerini etkili olarak kullanmadıklarını ve fiziksel cezanın önemli bir eğitim aracı olarak görüldüğünü ifade etmişlerdir.

Yöneticiler aile içi şiddetin önemli sebeplerinden biri olarak çocuklar ile geçirilen kaliteli zamanın yetersizliği göstermişler ve geniş aileden çekirdek aileye dönüşün ebeveynlerin çocuklar açısından yükünü artırdığını ve aile içinde bu yükü paylaşacak kimsenin bulunmamasının önemli bir problem kaynağı olduğu ifade etmişlerdir. Boşanma, ebeveynlerin birinin veya her ikisinin kaybı ya da çeşitli nedenlerle parçalanmış aileler şiddet açısından ciddi risk gruplarını teşkil ettiğini ifade etmişlerdir.

Yöneticiler aile içi şiddet çok ciddi boyutlara ulaşmadıkça emniyet, polis benzeri yetkililere başvurulmadığını ifade etmişlerdir.

Yöneticiler çocukların dışarıda arkadaşları ile kaliteli zaman geçirmektense medya ve internet benzeri araçlara yöneldiğini ve enerjisini boşaltacak bir alan bulamadıklarını ifade etmişlerdir. Bu durumun çocuğun davranışlarında istenmeyen gelişimlere sebep olduğunu ve çocukların şiddete uğramasının kapısını araladığını dile getirmişlerdir. Medyanın çocuklarda şiddet eğilimlerinin ortaya çıkmasında çok ciddi olumsuz rol modeller ortaya koyduğunu ve bu rol modellerin çocukları olumsuz etkilediğini ifade etmişlerdir. Medya ve çarpık kentleşmenin bir sonucu olarak değerlerde ortaya çıkan ciddi bozulma göstergelerinin şiddete davetiye çıkardığını belirtmişlerdir. Medyanın çocuklar üzerindeki olumsuz etkileri bilinmesine rağmen ve bu konuda betimleyici

birçok çalışma yapılmasına karşın ilgili kurumların gerekli adımları atmadıklarını dile getirmişlerdir.

Yöneticiler anne babanın eğitim düzeyi ve sosyo ekonomik düzeyi aile içi şiddeti doğrudan etkilediğini belirtmişlerdir. Anne babanın psikolojik sağlık düzeyinin, çocuğa yönelik şiddetin önemli sebeplerinden biri olduğunu ifade etmişlerdir. Çocukların her istediğini yapan ve başından uzaklaştırmaya çalışan anne babaların tahammülsüz bir nesil yetiştirdiklerini belirtmişlerdir. Anne babalar ile yeni nesil arasında ciddi bir toplumsal kopukluk bulunduğunu ve bu kopukluğun anne babanın şiddet uygulamasında önemli sebeplerden biri olduğunu ifade etmişlerdir.

2. Okul yolu, servisler ve okul çevresinin şiddet üzerindeki etkisi

Yöneticilere göre okullar çocukların şiddete maruz kalması açısından riskli bölgelerdir. Okullarda güvenlik önlemlerinin eğitimli güvenlik personeli tarafından alınması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Yöneticiler okul çevresinin tinerici ve madde bağımlısı gibi olumsuz kişilerle karşılaşma riskinin yüksek olduğu alanlardan birisi olduğunu ifade etmişlerdir. Çocuk polisi uygulaması yeterince uygulanmadığını dile getirmişlerdir.

Yöneticiler okul servislerinde yaş açısından farklı grupların yer almasının şiddete davetiye çıkardığı ifade etmişlerdir. Servis şoförlerine yönelik denetim organları yeterince uygulanmadığını ve olumsuz rol modelleri olduklarını belirtmişlerdir.

3. Okul ortamında şiddete neden olan durumlar

Yöneticilere göre çocuklar okul ortamında yeterince önemsendiklerini hissedememektedir. 4+4+4 eğitim sistemi nedeniyle birçok okulun öğrencisinin bir araya gelmesinin okul kültürünü olumsuz etkilediğini ve okul içerisinde gruplaşmalara sebep olduğunu ifade etmişlerdir. Yöneticiler rehber öğretmenlere okullarda yaşanan şiddet noktasında yeterince sorumluluk verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

4. Zorbalık ve sanal zorbalık konusundaki görüşler

Yöneticilere göre okul zorbalığı okul idarecileri tarafından çok bilinmeyen ve çoğu zaman normal bir davranış olarak algılanmaktadır. Şiddet ve zorbalığa maruz kalan çocuklar açısından olumsuz etkilerinin ilerleyen yıllarda daha belirgin olarak ortaya çıktığını ve bütün yaşama transfer edildiğini belirtmişlerdir. Zorbalık, bireylerin benlik saygılarını zedeleyen, okul başarısını ve okula bağlılığı etkileyen, alkol ve madde

bağımlılığına, göz kontağı kuramama, intihar eğilimi, başvurma gibi ciddi olumsuzluklara sebep olduğunu ifade etmişlerdir.

Yöneticiler çocuk yurtlarında kalan çocuklar şiddete başvurma açısından ciddi risk grubunu teşkil ettiğini ve cinsel istismar olaylarının genel olarak aile içinde saklanma yoluna gidildiğini ifade etmişlerdir.

Yöneticilerin Görüş ve Düşüncelerine Yönelik Oluşturulan Tema ve Kategoriler

Aile İçi şiddete neden olan durumlar	Okul yolu, servisler ve okul çevresinin şiddet üzerindeki etkisi	Okul ortamında şiddete neden olan durumlar	Zorbalık ve sanal zorbalık konusundaki görüşler
a. Şiddetin normalleştirilmesi b. Şiddeti eğitim aracı olarak kullanılması c. Ebeveyn ile yetersiz ilişki d. Şiddet ile ilgili yardım istememe, görmezden gelme e. Medyanın olumsuz etkilerinin ailelere yansması f. Anne baba eğitimi, sağlık ve sosyo-ekonomik durum	a. Denetim ve kontrol yetersizliği b. Güvenliği sağlamada yetersizlikler c. Okul servislerinin yapısı	a. Eğitim sisteminin ürünü olarak şiddet	a. Normal bir davranış olarak kabullenme algısı b. Şiddeti gizleme eğilimi

BEKLENTİ ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1. Aile içi şiddeti önlemeye yönelik öneriler

Yöneticiler parçalanmış ya da çeşitli nedenlerle yurttan kalmak durumunda kalan çocukların sevgi evleri ile ev ortamına yerleştirilmelerinin bu çocukların gelişimlerini ciddi oranda desteklediğini ve bu tür uygulamaların yaygınlaştırılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Yöneticilere göre aile eğitimlerine önem verilmelidir. Ana-baba okulu benzeri projeler yaygınlaştırılmalı ve bütün toplumu kapsayacak şekilde uygulanmalıdır. Medyanın

ailedeki etkisi ve çocuk gelişimi üzerindeki etkisine özen gösterilmeli ve içeriğe dikkat edilmelidir. Aile de karakter eğitime ve değerler eğitime önem verilmelidir. Aile ve okul arasında işbirliği artırılmalıdır. Çocuklar için okulda ve mahallelerde sosyal, kültürel ve sportif alanlar artırılmalıdır. Şiddet eylemi ortaya çıktıktan sonra olduğu gibi şiddet ortaya çıkmadan önce önleyici tedbirler alınmalıdır. Aile eğitimlerinde sadece anneler değil babaları da sürece etkin olarak katmak gerekir. Riskli gruplar belirlenerek önleyici ve koruyucu çalışmalar yapılmalıdır.

2. Okul yolu, servisler ve okul çevresine yönelik öneriler

Yöneticilere göre yeni bir okul modeli tasarlanmalıdır. Okulların sınav merkezli olmaktan çıkartılarak eğitim faaliyetleri ön plana çıkarılmalıdır. Eğitimin aile de başladığı göz önünde bulundurularak, daha ailenin kurulması aşamasında tarafları eğitim programlarına yönlendirmek gereklidir. Evlilik öncesinde başlayan ana baba eğitimleri evlilik süresince de devam etmeli ve belli bir mevzuata bağlanmalıdır. Okullar hem fiziki olarak hem de öğrenci sayısı bakımından küçültülmelidir. Okul güvenliğinin artırılması gerekir. Taşınmalı eğitim ve ikili öğretimin okulların fonksiyonunu etkilemesi açısından gözden geçirilmeli ve alternatif olanaklar belirlenmelidir. İçinde bulunduğumuz çağda çocukları şiddetten tamamen uzak tutmak mümkün değildir.

3. Okul ortamında şiddetin etkisini azaltmaya yönelik öneriler

Yöneticiler okul müfredatlarında ana baba eğitime hazırlayıcı müfredata veya seçmeli derslere yer verilmelidir. Medya aracılığıyla bireylerin değerler ve karakter eğitimine önem verilmelidir. Medyanın şiddete özendirici içeriğine gerekli kuruluşlarca tedbir alınmalıdır. Öğretmenlerin mesleki yetkinliklerine ve sınıf yönetimi becerilerine yönelik yeni eğitim politikaları geliştirilmesi gerekmektedir.

4. Zorbalık ve sanal zorbalık konusunda çözüm önerileri

Yöneticilere göre okullarda zorbalık konusunda bilinçlendirme toplantıları yapılmalı, 4+4+4 sisteminin çocukların şiddet davranışlarına ne gibi olumsuz katkısı var araştırılmalı, mağdur ve fail öğrencilerin özellikleri belirlenmelidir.

Yöneticilerin Beklenti ve Çözüm Önerilerine Yönelik Oluşturulan Tema ve Kategoriler

Aile İçi şiddeti önlemeye yönelik öneriler	Okul yolu, servisler ve okul çevresine yönelik öneriler	Okul ortamında şiddetin etkisini azaltmaya yönelik öneriler	Zorbalık ve sanal zorbalık konusunda çözüm önerileri
a. Aile eğitimlerinin düzenlenmesi b. Medya okuryazarlığı eğitimi verilmesi c. Sosyal, kültürel ve sportif alanlar artırılmalı d. Değerler eğitimine önem verilmesi e. Aile ve okul arasında işbirliğini arttırıcı etkinlikler düzenlenmesi	a. Yeni okul modelleri geliştirilmesi b. Yeni mevzuatların geliştirilmesi c. Okulların küçültülmesi d. Taşınmalı eğitimin gözden geçirilmesi	a. Değerler ve karakter eğitimine önem verilmesi b. Öğretmenlerin sınıf yönetimi konusunda güçlendirilmesi	a. 4+4+4 sisteminin değerlendirilmesi

GRUP 4 ÖĞRENCİLER

GÖRÜŞ ve DÜŞÜNCELER

1. Aile içi şiddete neden olan durumlar

Öğrenciler şiddeti genel olarak annenin yaptığını ve bunu eğitim aracı olarak gördüğünü belirtmişlerdir. Ailelerin çocuklarına ders notları düşük olduğunda aşırı baskıcı ve şiddet içeren davranışlarda bulduklarını ifade etmişlerdir. Öğrenciler ailelerin başka ailelerin çocuklarıyla kıyaslama yaparak da şiddet davranışı uyguladıklarını ifade etmişlerdir.

2. Okul yolu, servisler ve okul çevresinin şiddet üzerindeki etkisi

Öğrenciler özellikle okul çevresindeki olumsuz koşulların (çeteler, farklı gruplar, mahalleler) kendilerini tedirgin ettiğini ve okula gitmekte zaman zaman endişe duyduklarını ifade ettiler. Ayrıca okul servislerinde okulda yaşanan çatışmaların sürdürüldüğünü belirttiler. Bunun yanı sıra servis şoförlerinin davranışlarının kendilerini olumsuz bir biçimde etkilediklerini dile getirmişlerdir.

Öğrenciler okul bahçesine ve binasına dışardan isteyen kişilerin rahatça girebildiğini ve bu duruma ilişkin herhangi bir denetlemenin olmadığını ifade etmişlerdir. Okul dışında da okuldan çıkan özellikle kız öğrencilere çevredeki okul dışı kişilerce sözle

taciz şeklinde şiddet davranışları yapıldığını dile getirmişlerdir. Öğrenciler kimliği belirsiz kişilerce okul yolunda haraç kesilebildiğini ve vermeyen öğrencilerin dayak yediğini ifade etmişlerdir.

3. Okul ortamında şiddete neden olan durumlar

Öğrenciler okul içinde ise okul takımında olan öğrencilerin görevlerinde başarısız olduklarında şiddete maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir. Öğrenciler okul içerisinde birbirleriyle daha çok rahatsız edici davranışlarda bulduklarını; öğretmen, yönetici ve personelin öğrencilere bazen hakaret edici ve aşağılayıcı ifadelerde bulduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin genellikle öğrencilerle ders konusunda çatışma yaşadığını ifade etmişlerdir. Okul idaresinin de bazen öğrencilere karşı hakaret içerikli ifadeler kullandıkları, bazen de okuldaki diğer personelin de öğrencilere hakaret ettiği ve idarenin bu duruma sessiz kaldığını ifade etmişlerdir.

4. Zorbalık ve sanal zorbalık konusundaki görüşler

Öğrenciler özellikle iletişim teknolojilerini zaman zaman birbirlerine zarar vermek için kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğrenciler okullarda üst sınıfta öğrenim gören öğrencilerin alt sınıflardan zorla para aldıklarını ifade etmişlerdir. Öğrenciler genelde hesaplarının çalınarak şiddete açık bir hale geldiklerini, kendi hesaplarından tanımadıkları insanlara tehdit, küfür edildiği ve para istendiğini ifade etmişlerdir. Öğrenciler bazı kişilerin başkalarının fotoğraflarını kullanarak kendisini başkasıymış gibi gösterdiğini belirtmişlerdir.

Öğrencilerin Görüş ve Düşüncelerine Yönelik Oluşturulan Tema ve Kategoriler

Aile İçi şiddete neden olan durumlar	Okul yolu, servisler ve okul çevresinin şiddet üzerindeki etkisi	Okul ortamında şiddete neden olan durumlar	Zorbalık ve sanal zorbalık konusundaki görüşler
a. Şiddetin bir eğitim ve problem çözme yöntemi olarak kullanılması	a. Denetim ve kontrol yetersizliği b. Güvenliği sağlamada yetersizlikler	a. Gruplar arasında farklı şiddet algısı	a. Hesap ele geçirme b. Sanal manipülasyonlar

BEKLENTİ ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1. Aile içi şiddeti önlemeye yönelik öneriler

Öğrenciler ailelere şiddet konusunda bilgilendirmelerin yapılması gerektiğini ve şiddetin normal olmadığını anlamalarının sağlanması gerektiğini ifade etmişlerdir. Hayatın sadece ders notları olmadığı ailelere ifade edilmesi gerekmektedir. Medyada Öğrencilere yönelik daha eğitici yayınlar yapılması gerekmektedir.

2. Okul yolu, servisler ve okul çevresine yönelik öneriler

Öğrencilere göre okullar türlerine göre kampüslere dağılıbilir. Aynı kampüs alanında olan okulların çıkış saatleri farklı olabilir. Polisler okul çıkışlarında devriye gezebilir. Dizilerde çocuklara ve gençlere kötü örnek olabilecek, sahnelerin olmaması için yetkililer önlem alabilir.

3. Okul ortamında şiddetin etkisini azaltmaya yönelik öneriler

Öğrencilere göre öğretmenler öğrencilere daha fazla değer vermeli ve daha adil davranmalı. Okul disiplin kurulları ve rehberlik servisleri, önleyici rehberlik hizmetleri üzerinde çalışması gerekmektedir. Okullar arası sosyal etkinlikler düzenlenebilir ve bu yollar öğrencilerin birbirleriyle arkadaşça kaynaşması sağlanabilir. Zararlı alışkanlıklar konusunda tüm gençlere seminerler düzenlenmelidir.

Öğrencilerin Beklenti ve Çözüm Önerilerine Yönelik Oluşturulan Tema ve Kategoriler

Aile içi şiddeti önlemeye yönelik öneriler	Okul yolu, servisler ve okul çevresine yönelik öneriler	Okul ortamında şiddetin etkisini azaltmaya yönelik öneriler	Zorbalık ve sanal zorbalık konusunda çözüm önerileri
a. Şiddet algısı eğitimi verilmesi b. Ders notları ile şiddetin ilişkilendirilmemesi	a. Farklı okul modellerinin geliştirilmesi b. Güvenlik önlemlerinin alınması c. Medyada rol modellerinin oluşturulması	a. Öğrenciye değer verilmesi b. Sosyal etkinlikler düzenlenmesi	Bu konuda örüntü oluşturabilecek herhangi bir görüş paylaşılmamıştır

SONUÇ

Çalıştay sonucunda genel anlamda katılımcılar aile içi şiddeti önlemede aile eğitimlerinin önemine ve yasal düzenlemelerin getirilmesine dikkat çektiler. Genel de şiddetin anne tarafından çocuğa doğru olduğunu ifade etmişlerdir. Medya üzerinde şiddet olaylarının tüm detaylarıyla paylaşıldığını ve dizi karakterlerinin olumsuz yönde rol model olduğunu belirtmişlerdir. Şiddet olaylarının önlenmesine en önemli katkıyı medya üzerinden yapılacak eğitimlerin olacağını ifade etmişlerdir. Kamu spotları ile eğitimler daha da etkili hale getirilebilir. Okulda nöbetçi öğretmen sisteminin iyileştirilmesi gerektiğini, gerekirse nöbet tutan öğretmene ek ders ücretinin verilmesini veya okuldaki güvenlik önlemlerinin profesyonel güvenlik şirketleri tarafından sağlanması gerektiğini ifade etmişlerdir. Servis şoförlerinin pedagojik eğitimden geçirilmesi gerektiğini ve denetimlerinin mutlaka sık sık yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Okul yolunda ve çevresinde suç unsuru olabilecek alanların denetim altında tutulması gerektiğini ve okul polislerinin daha fazla sorumluluk alarak olaylara erken müdahale etmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Sanal zorbalık konusunda ise yasal yaptırımların artırılmasını ve daha da ağırlaştırılmasını söylemişlerdir. Ailelerin mutlaka teknoloji konusunda eğitilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca sosyal ağlar konusunda da öğrencilere eğitimler verilmesi gerekmektedir.

ERZURUM ÇALIŞTAYI

Tarih: 26-27 Eylül 2013

Katılımcı İller: Erzurum, Bitlis, Ağrı, Diyarbakır, Van, Tunceli.

Katılımcılar: 14 Yönetici, 7 Öğrenci, 15 Veli, STK ve Eğitim Dışı Personel ve 14 Öğretmen

Moderatörler: Yrd. Doç. Dr. Rukiye ŞAHİN, Yrd. Doç. Dr. Tarık TOTAN, Arş. Gör. Yüksel EROĞLU, Arş. Gör. İsmail SEÇER

Erzurum çalıştayı, 26-27 Eylül tarihleri arasında 50 katılımcı ile dört grup üzerinden yürütülmüştür. Açılış ve bilgilendirme sunumlarının ardından yuvarlak masa toplantılarına geçilmiştir. Bu bölümde katılımcı gruplarının görüş, düşünce, beklenti ve çözüm önerileri açıklayıcı bilgi vermesi ve katılımcılar arasındaki farklılığa dikkat çekmek amacı ile ayrı ayrı verilmiştir.

GRUP 1 ÖĞRETMEN

GÖRÜŞ VE DÜŞÜNCELER

1. Aile içi şiddete neden olan durumlar

Öğretmenler ailelerin şiddete ilişkin yaklaşımının çocuğun şiddete yönelik bakış açısında ve katılım derecesinde belirleyici rol oynadığını ifade etmişlerdir. Ailelerin kültürlerinden getirdikleri yanlış inançlarda şiddete eğilimi arttırmaktadır. Çocuklar ailelerinin aynası durumundadır ve aile içinde gördükleri şiddeti dışarı yansıtmaktadır.

Öğretmenler ekonomik düzeyin düşmesiyle birlikte şiddetin fiziksel bir görünüm aldığını belirtmişlerdir. Aile içinde görülen duygusal şiddetin çocuk üzerindeki etkilerinin fiziksel şiddetten daha yıkıcı olduğu ve etkisinin gün boyu devam ettiği ifade edilmiştir.

Öğretmenler parçalanmış ailelerde duygusal şiddetin fiziksel şiddetten daha yaygın olduğu ifade etmişlerdir. Ailenin çocuğa karşı ilgisizliğinin çocuğun duygusal ve fiziksel şiddet uygulamasına yol açtığını belirtmişlerdir. Aile içi şiddete maruz kalan çocukların ergenlik döneminde şiddet uygulamaya daha eğilimli olduğu ifade edilmektedir.

Okullarda aile içi şiddete maruz kalan çocukların birbirleriyle arkadaşlık kurduğu ve bu yolla şiddetin etkilerini azaltmaya çalıştıkları gözlenmektedir.

Öğretmenler şiddetteki en büyük etkenlerin başında medyanın geldiğini ifade etmişlerdir. Çocuklar medyadaki kişilikleri birebir taklit etmeye çalışmaktadır. Bu nedenle yayınlanan dizilerin izlenmesine yol açan etmenlerin araştırılması çocuğa yönelik şiddetin önlenmesinde önemli rol oynamaktadır. İzlenme oranı yüksek dizilerdeki sahnelerin ardından okullarda benzer şiddet olaylarının gözlenmesi medyanın çocuğa yönelik şiddet üzerindeki etkisini ortaya koymaktadır.

2. Okul yolu, servisler ve okul çevresinin şiddet üzerindeki etkisi

Öğretmenler genelde kavgaların okul çıkışlarında ve kalabalık önünde yapıldığını ifade etmişlerdir. Öğretmenlere göre, (a) şiddet uygulayan öğrenciler bu yolla kavgaya şahit olan bireyleri korkutmaya ve okulda kendisine statü sağlamaya çalışan gruplardır ve (b) Okul kültürünün temelini okul müdürü oluşturmaktadır. Okul müdürlerinin nitelikleri, okula yönelik şiddetle mücadelede önemli bir zemin oluşturmaktadır.

Ayrıca, öğretmenler okulların fiziksel donanımlarının yetersiz olmasından dolayı çocukların enerjilerini boşaltamamasının şiddete yol açtığını ifade etmişlerdir.

3. Okul ortamında şiddete neden olan durumlar

Okul bahçesinin dışının güvenli olmadığı ve okul dışı şiddette grup baskının önemli rol oynadığı ifade edilmektedir. Okulda meydana gelen kavgalar gruplaşmalardan kaynaklanmakta ve bireysel kavgalardan çok çete kavgaları şeklinde görülmektedir.

4. Zorbalık ve sanal zorbalık konusundaki görüşler

Öğretmenler bilişim ve iletişim teknolojilerinde görülen gelişmelerin çocuk istismarcılarının işini kolaylaştırdığını ve kolayca kandırabildiklerini ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerin Görüş ve Düşüncelerine Yönelik Oluşturulan Tema ve Kategoriler

Aile İçi şiddete neden olan durumlar	Okul yolu, servisler ve okul çevresinin şiddet üzerindeki etkisi	Okul ortamında şiddete neden olan durumlar	Zorbalık ve sanal zorbalık konusundaki görüşler
a. Şiddetin bir eğitim ve problem çözme yöntemi olarak kullanılması b. Sosyo-ekonomik değişkenler c. Yetersiz ebeveyn ilgisi g. Medyanın olumsuz etkilerinin ailelere yansması	a. Denetim ve kontrol yetersizliği b. Eğitim politikasındaki yetersizlikler	a. Güvenliği sağlamada yetersizlik	a. Denetim yetersizliği

BEKLENTİ ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1. Aile içi şiddeti önlemeye yönelik öneriler

Şiddetle mücadelede en önemli rolü aile eğitimleri oynayacaktır. Aile eğitimlerinin niteliği ve yapılma sıklığı arttıkça çocuğa yönelik şiddette önemli aşamalar kaydedilecektir. Okul içerisinde şiddet uygulayan çocukların büyük bir kısmı aile içi şiddete şahit olmakta ya da maruz kalmaktadır. Çocuğa yönelik şiddet ve istismar içeren haberler konusunda basına sansür uygulanmalıdır. Ailelere psikolojik destek sağlanmalıdır. Aile hekimliğine benzer bir uygulama ailelerin psikolojik destek almasında da uygulanmalıdır. Bu amaçla her ailenin bir psikolojik danışmanının olması sağlanabilir.

2. Okul yolu, servisler ve okul çevresine yönelik öneriler

Okullarda medya derslerinin konulması ve bu dersler aracılığıyla öğrencilerin kötü örnekleri gözlemlemesi ve tartışması sağlanarak şiddetle mücadele edilebilir. Okul çevresinde yasa dışı maddelerin satışı kontrol altına alınmalı ve okula giriş çıkışlar denetlenmelidir. Aynı zamanda okul çevresinde bulunan iş yerlerinin denetimi sağlanmalıdır. Çocuğa yönelik şiddetle ilgili çalışmalara adliyede çalışan pedagogların katılması da sağlanmalıdır. Örgün eğitime uygun olmayan öğrencilerin açık öğretime yönlendirilmesi okulda meydana gelen şiddet olaylarının azaltılmasını sağlayacaktır. Cinsel istismar suçundan ceza alanların okullarda çalıştığı gözlenmektedir. Okullarda

çalışacak personelin özelliklerinin daha ayrıntılı olarak incelenmesi ve okullarda hizmet alımında özenli davranılması yararlı olacaktır. Okullarda şiddeti önlemeye dönük caydırıcı disiplin kurallarının uygulanması ve disiplin kurallarının uygulanmasında tutarlı davranılması gerekmektedir. Öğrenciler yanlış davranışlarının karşılığını mutlaka bilmelidir. Denetimli serbestlik uygulamaları yalnızca rehber öğretmenlerin görevi olarak görülmemeli, psikologlar da işbirliğine açık hale getirilmeli ve sürece aktif katılımı sağlanmalıdır. Sağlık Bakanlığı bünyesinde çalışan psikologlar öğrencilere şiddeti önlemeye yönelik etkinlikler düzenlemelidir. Öğrencilerin toplumsal hizmet uygulamalarında etkin rol oynaması şiddeti önlemede önemli katkı sağlayacaktır. Ayrıca, öğretmenlerin özlük hakları iyileştirilmelidir.

Özel okulların çocuklarla ilgili veliye yüklediği sorumluluklar devlet okullarında okuyan çocukların velilerine de uygulanmalıdır. Bu amaçla veli-okul sözleşmeleri hazırlanmalıdır. Öğrencilerin çeşitli projelere katılımlarının sağlanması ve farklı sosyal alanlara yönlendirilmesi şiddetle mücadelede temel teşkil etmektedir.

Öğretmenlerin bıçaklanma gibi şiddet içerikli olaylara maruz kaldığına ilişkin haberlerin hızla arttığı gözlenmektedir. Bundan dolayı öğretmene yönelik şiddete hapis cezası gibi ağır yaptırımlar uygulanmalıdır. Okullarda bulunan rehberlik servislerinin söylemlerinin ve yaptırımlarının dikkate alınması gerekmektedir. Okul müdürlerinin okul güvenliği konusunda eğitilmesi gerekmektedir. Veliler bilişim ve iletişim teknolojilerinin kullanımı konusunda eğitilmelidir. Öğrencilerin bilişim ve iletişim teknolojilerinin amacına uygun olarak kullanıp kullanmadığı denetlenmelidir. Filtreleme programlarının daha etkili ve yaygın olarak kullanılması sağlanmalıdır.

Şiddetle mücadelede din adamlarından yararlanılması yararlı olacaktır. Şiddetle mücadele noktasında çeşitli siyasi görüşleri temsil eden öğrenci gruplarının liderleriyle görüşülmesi önemli katkı sağlayacaktır. Ailelere şiddet konusunda eğitimler verilmelidir. Velilerin birbiriyle iletişimini güçlendirecek diyalog grupları oluşturulabilir. Sosyal hizmetlerle işbirliği arttırılmalıdır. Şiddet ile mücadele içeren etkinlikler psikodrama ve sosyo-drama gibi etkinliklerle zenginleştirilebilir. Şiddet uygulayan çocuklara müdahale edilmesi sırasında tutarsız davranılması şiddet uygulama eğilimlerini arttırmaktadır. Okul servis şoförlerinin eğitilmesi gerekmektedir. Şoförlerin öğrencilerle yaş aralığı küçük olmamalı ve şoförlük deneyimi konusunda ölçütler getirilmelidir. Kız öğrencilerinin yoğun olduğu okullarda servis şoförlerinin bayarlardan

oluşması cinsel istismarı azaltmada katkı sağlayabilir. Okullarda beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılım arttırılmalıdır.

Servis şoförlerinin seminerlere katılımı sağlanmalıdır. Servis şoförleri belirlenirken okul müdürleri ile emniyet işbirliğine gitmelidir. Birçok servis şoförünün seçilmesinde adli sicil kayıtları dikkate alınmamakta ve cinsel istismar suçundan ceza alanlar bile okul servislerinde şoförlük yapabilmektedir. Okul çevresindeki boş alanların ve inşaatların kontrolü sağlanmalıdır. Okul önlerinde madde satıcılarının yaptığı organizasyonlar önlenmelidir. Okullarda değer eğitimine önem verilmelidir.

3. Okul ortamında şiddetin etkisini azaltmaya yönelik öneriler

Okul polislerinin sürekli aynı kıyafetler giymemeleri ve sabit bir alanda durmamaları sürekli okulun farklı noktalarını gözetlemeleri okul içi şiddeti azaltmada önemli rol oynayacaktır. Bu aksaklıklara rağmen okul polisi uygulamasının şiddetle mücadelede oldukça yararlı olduğu ifade edilebilir.

4. Zorbalık ve sanal zorbalık konusunda çözüm önerileri

Öğretmenlere, öğrencilere ve velilere internet ve sosyal medyayı doğru kullanma konusunda eğitimler düzenlenmelidir.

Öğretmenlerin Beklenti ve Çözüm Önerilerine Yönelik Oluşturulan Tema ve Kategoriler

Aile İçi şiddeti önlemeye yönelik öneriler	Okul yolu, servisler ve okul çevresine yönelik öneriler	Okul ortamında şiddetin etkisini azaltmaya yönelik öneriler	Zorbalık ve sanal zorbalık konusunda çözüm önerileri
a. Aile eğitimlerinin düzenlenmesi b. Şiddet ve istismar içeren haberler konusunda basına sansür uygulanması c. Ailelere psikolojik destek sağlanması d. Aile hekimliğine benzer bir uygulama ile ailelerin psikolojik destek almasında da uygulanması	a. Okullarda medya derslerinin konulması b. Okul çevresinde yasa dışı maddelerin satışı kontrol altına alınmalı ve okula giriş çıkışlar denetlenmeli c. Okul çevresinde bulunan iş yerlerinin denetimi sağlanmalı d. Çocuğa yönelik şiddetle ilgili çalışmalara adliyede çalışan	a. Okul polisleri, ek önlemlerle kıyafet ve mekân tedbirleri almalı	a. Öğretmenlere , öğrencilere ve velilere internet ve sosyal medyayı doğru kullanma konusunda eğitimler düzenlenmeli b. Güvenli internet kullanımı konusunda eğitimler düzenlenmeli

	<p>pedagogların katılması sağlanmalı</p> <p>e. Öğrenciler yanlış davranışlarının karşılığını mutlaka bilmeli</p> <p>f. Sağlık Bakanlığı bünyesinde çalışan psikologlar öğrencilere şiddeti önlemeye yönelik etkinlikler düzenlemeli</p> <p>g. Veli-okul sözleşmeleri hazırlanmalıdır.</p> <p>h. Okul müdürlerinin okul güvenliği konusunda eğitilmesi</p> <p>i. Velilerin bilişim ve iletişim teknolojilerinin kullanımı konusunda eğitilmesi</p> <p>j. Kız öğrencilerinin yoğun olduğu okullarda servis şoförlerinin bayanlardan oluşması cinsel istismarı azaltmada katkı sağlayabilir</p> <p>k. Okul çevresindeki boş alanların ve inşaatların kontrolü sağlanmalı</p> <p>l. Okul önlerinde madde satıcılarının yaptığı organizasyonlar önlenmeli</p>		
--	--	--	--

GRUP 2 VELİ, STK ve EĞİTİM DIŞI PERSONEL GÖRÜŞ ve DÜŞÜNCELER

1. Aile içi Şiddete neden olan durumlar

Veli, STK ve eğitim dışı personel medyadaki silah görüntülerinin çocukları çok etkilediğini ifade etmiştir. Toplumsal Şiddetin aile içine de yansıdığını, toplumsal Şiddeti iŐleyen medyanın Şiddeti körüklediğini belirtmişlerdir. Bilinçsiz aile ortamı kurulmaktadır. Özellikle Kurtlar Vadisi dizisi sahneleri çocuklar üzerinde çok etkili olmaktadır. Dizilerdeki yaŐantılar ve ailenin alım gücü örtüŐmeyince ailede ekonomik bir baskı oluşturmaktadır. Diziler gibi siyasilerin birbirleriyle olan diyalogları da aile içinde model olabilmektedir.

Veli, STK ve eğitim dışı personel aile içinde Doğu ve Güneydoğu'da daha fazla Şiddet uygulandığını, dini yaŐantıyı empoze etmek için dahi Şiddet uygulandığını ifade etmişlerdir. Kadın faktörü çok önemlidir, anne her türlü baskıyı da her türlü sevgiyi de sağlayabilir. Anne babanın evde uyguladığı Şiddet okul ortamına yansımaktadır. Çocuk bunu okulda uygulamaktadır. Şiddet aile okul ve sokak olarak uygulanmaktadır. Fiziksel Şiddet daha yaygın, çocuğun kendini ifade edememesi ve ekonomik sebepler Şiddeti tetiklemektedir. Sosyal faaliyet azlığı aile eğitiminin azlığı Şiddeti beslemektedir.

Veli, STK ve eğitim dışı personel anne baba ayrılığının Şiddeti tetiklediğini belirtmiŐtir. İşsizlikten dolayı Şiddet daha çok ön plana çıkmaktadır. Anne babanın kendi aralarındaki olumsuzluklar çocuğa yansımaktadır. Çocukla iletişim kurulmaması nedenlerden biri olarak görülmektedir.

Ayrıca, zararlı alışkanlıklar ve kullanılan zararlı maddeler Şiddete neden olan unsurlar arasında görülmektedir.

2. Okul yolu, servisler ve okul çevresinin Şiddet üzerindeki etkisi

Veli, STK ve eğitim dışı personel taşımalı sistemde özellikle kız çocuklarının Şiddete maruz kaldığını ifade etmişlerdir. Servis Şoförleri, argo konuşmaları, hal ve hareketleri ile çocuklara Şiddeti öğrenme konusunda kötü örnek olabilmektedirler. Şoförlerin genç olması da bir başka sorun, lise çağındaki kız çocuklarla yakınlaŐabilmekte veya onlara laf atabilmektedirler. Ayrıca, servisler konusunda Şikâyet edilebilecek ve yaptırım uygulayacak herhangi bir merciinin bulunmaması da bir başka sorun olarak

görülmektedir. Benzer durumda, şikâyet kutusuna gelen şikâyetlerin dikkate alınmadığını veya şikâyet kutularının aktif bir biçimde çalışmadığını belirtmişlerdir. Okulların çok kalabalık olması da şikâyete neden olan bir başka etken olarak değerlendirilmektedir.

Veli, STK ve eğitim dışı personel genelde doğu bölgelerine atanan personellerin genç ve yeni mezun oldukları için tecrübe azlığından kaynaklı olarak sınıf yönetiminde sorunlar yaşayarak şiddete başvurabildiğini belirtmişlerdir.

3. Okul ortamında şiddete neden olan durumlar

Veli, STK ve eğitim dışı personel okullara güvenlik personeli alımının yaygınlaştırılması gerektiğini ancak; mevcut güvenlik personellerinin pedagojik eğitimi olan insanlardan seçilmediğini veya gerekli eğitimlerin verilerek bu alımların yapılmadığını ifade etmişlerdir. Alınan mevcut güvenlik önlemleri kalıcı çözümler üretmemektedir. Okul disiplin kurullarında alınan cezalar uygulanmamakta veya cezalar verilmemektedir. Elinde sopayla bahçede koridorda, gezen nöbetçi öğretmenler model olabilmektedir.

4. Zorbalık ve sanal zorbalık konusundaki görüşler

Veli, STK ve eğitim dışı personel baskıya maruz kalan alt sınıf öğrencilerinin, üst sınıfa geldiklerinde onlar da alt sınıflara şiddet uygulayabildiğini belirtmişlerdir. Akıllı telefonlar yoluyla video kaydı yapıp, video kaydı kullanılarak diğer arkadaşlar rahatsız edebilmektedir. Akıllı telefonlarını zorbalık amacıyla kullanabilmekte, arkadaşlarının uygunsuz resimlerini ders esnasında dahi çekebilmektedir.

Veli, STK ve Eğitim Dışı Personelin Görüş ve Düşüncelerine Yönelik Oluşturulan Tema ve Kategoriler

Aile İçi şiddete neden olan durumlar	Okul yolu, servisler ve okul çevresinin şiddet üzerindeki etkisi	Okul ortamında şiddete neden olan durumlar	Zorbalık ve sanal zorbalık konusundaki görüşler
a. Şiddetin bir eğitim ve problem çözme yöntemi olarak kullanılması b. Sosyo-ekonomik değişkenler c. Yetersiz ebeveyn ilgisi d. Zararlı alışkanlıklar ve maddeler	a. Denetim ve kontrol yetersizliği b. Eğitim politikasındaki yetersizlikler c. Şiddetle baş etmeyi bilmeme, yetersizlik	a. Güvenliği sağlamada yetersizlik	a. Denetim yetersizliği

BEKLENTİ ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1. Aile içi şiddeti önlemeye yönelik öneriler

Cezalar şiddet içerikli olmamalıdır. Anne ve babanın çocuğa uyguladıkları şiddetin farkında olması gerekmektedir. Ancak anne ve baba farkında değildir. Anne ve baba kendini sürekli yetiştirmesi gerekmektedir. Çocuğun seviyesine inebilmeliler ve her istediğini yapmamalıdır. Genelde ailede şiddeti çocuğa uygulayan kadın iken şiddete maruz kalan yine kadın olmaktadır. Dolayısıyla anne eğitimleri çok önemlidir. 7-19 aile eğitimlerine daha çok aileyi dâhil ederek yaygınlaştırma çözüm olabilir.

2. Okul yolu, servisler ve okul çevresine yönelik öneriler

Servislere şoförlere caydırıcı amaçla kamera takılmalıdır. Çocukların kendi akranlarıyla arkadaş olmaları sağlanmalıdır. Özel servislerle ilgili daha kapsamlı ve özenli bir yönetmelik çıkarılabilir. Şoförlere eğitimler verilebilir. Yaptırımlar daha da ağırlaştırılabilir. Öğrencilerin şiddetin meydana geldiği bölgelerden geçmeleri engellenebilir ya da öğrencinin okula giderken geçtiği yolda şiddet ve türevleri varsa bunlar en aza indirilebilir. İkili öğretim uygulaması çok büyük sorun olabilmektedir. Öğrenciler kantinlerde daha fazla yemek çeşidi olmadığı için veya kantinler pahalı olduğu için dışardan yemek yemeye gidebilmekte ve bu durumda şiddete maruz kalma veya şiddeti öğrenme ihtimallerini artmaktadır. Dolayısıyla kantinlerle ilgili düzenlemeler yapılabilir.

Okul denetimleri sıklaştırılmalı ve habersiz yapılmalıdır. Okul binaları daha küçük olmalı, bina ödenekleri daha fazla sosyal tesis ve spor salonu yapımına harcanmalı, kalabalık okul düzeninden vazgeçilmelidir. Ders müfredatlarında daha fazla kültür sanat ve spor etkinliklerine yer verilmelidir. Okul giriş çıkış saatleri iyi ayarlanmalı birbirini bekleyen veya aynı otobüsle gideceği öğrenciyi bekleyen öğrencilerin vaktini geçirebileceği ortamlara daha fazla okullarda yer verilmelidir. Okulla ilgili diğer paydaşlarla bütün olarak eğitimler düzenlenmelidir. Okuldaki şiddet ile ilgili toplantılara emniyet çocuk şube müdürü de katılmalı, alınacak kararlara ortak olmalıdır.

3. Okul ortamında şiddetin etkisini azaltmaya yönelik öneriler

Bu başlık altında herhangi bir öneri yer almamaktadır.

4. Zorbalık ve sanal zorbalık konusunda çözüm önerileri

Sanal zorbalık ile ilgili yaptırım gücü yüksek yasalar çıkartılmalı, sanal suçluları yakalamak için özel sanal timler oluşturulmalıdır. Eğitim ortamlarında cep telefonu kullanımı yasaklanmalıdır. Toplum tarafından hoş karşılanmayacak durumları ihbar etme durumunda mağdurun ve suçlunun gizliliğine dikkat edilmeli, mağdurun ve suçlunun kimliğini açıklayan kişiler hakkında cezalar verilmelidir. Cinsel eğitime bir ders olarak mutlaka müfredatta yer verilmelidir. Okuldaki soyunma odaları bir başkasının üzerini değiştiren kişiyi göremeyeceği şekilde düzenlenmelidir. Okullarda şiddet ile ilgili bir ders olmalıdır.

Veli, STK ve Eğitim Dışı Personelin Beklenti ve Çözüm Önerilerine Yönelik Oluşturulan Tema ve Kategoriler

Aile İçi şiddeti önlemeye yönelik öneriler	Okul yolu, servisler ve okul çevresine yönelik öneriler	Okul ortamında şiddetin etkisini azaltmaya yönelik öneriler	Zorbalık ve sanal zorbalık konusunda çözüm önerileri
a. Cezalar şiddet içerikli olmamalı b. Aileler için şiddet farkındalığı eğitimleri düzenlenmeli c. Anne eğitimleri düzenlenmeli	a. Servislere caydırıcı amaçla kamera takılmalı a. Kantinlerle ilgili düzenlemeler yapılmalı b. Okul denetimleri sıklaştırılmalı ve habersiz yapılmalı c. Okul binaları daha küçük olmalı d. Okul giriş çıkış saatleri iyi ayarlanmalı birbirini bekleyen veya aynı otobüsle gideceği öğrenciyi bekleyen öğrencilerin vaktini geçirebileceği ortamlara okullarda daha fazla yer verilmeli	Bu konuda örüntü oluşturabilecek herhangi bir görüş belirtilmemiştir	a. Sanal suçluları yakalamak için özel sanal timler oluşturulmalı b. Eğitim ortamlarında cep telefonu kullanımı yasaklanmalı c. Mağdurun ve suçlunun gizliliğine dikkat edilmeli d. Cinsel eğitime bir ders olarak mutlaka müfredatta yer verilmeli e. Okuldaki soyunma odaları bir başkasının üzerini değiştiren kişiyi göremeyeceği veya kayıt altına alamayacağı şekilde düzenlenmeli

GRUP 3 YÖNETİCİLER

GÖRÜŞ ve DÜŞÜNCELER

1. Aile içi şiddete neden olan durumlar

Yöneticiler aile tarafından uygulanan şiddetin özellikle geleneksel anlayışlara dayandığını ifade etmektedirler. Geleneksel anlayışlar şiddeti özendirir. Şiddet davranışı gösteren çocukların ailelerinde de belirgin problemler görmek mümkündür. Şiddet gerek aile de gerekse de toplumun diğer birçok alanında problem çözme aracı olarak görülmektedir. Bu durum şiddeti kısır döngü halinde devam ettirmektedir. Erkek ağırlıklı kalabalık ailelerde fiziksel şiddet daha fazla görülmektedir. Ataerkil aile yapısı şiddeti körüklemektedir. Anne babanın eğitim düzeyi ciddi bir risk kaynağına dönüşebilir. Medya çocuklarda şiddet eğilimlerinin ortaya çıkmasında çok ciddi olumsuz rol modeller ortaya koymaktadır. Ve bu rol modeller çocukları olumsuz etkileyebilmektedir. Medyanın çocuklar üzerindeki olumsuz etkileri bilinmesine rağmen

ve bu konuda betimleyici birçok çalışma yapılmasına karşın ilgili kurumlar gerekli adımları atmamaktadır.

Yöneticiler aile içi sevgi ve ilgi yokluğunun şiddeti beslediğini ifade etmişlerdir. Çocukları sürekli olarak baskı ve kontrol altında tutma çabası çocukları şiddete yönlendirmektedir. Çocuk şiddeti öncelikle aile ortamında anne babadan öğrenmekte ve toplumsal yaşama transfer etmektedir. Şiddeti ortaya çıkaran bir diğer husus değerlerimizde yaşanan aşınmadır. Parçalanmış aile yapısı çocukların şiddete maruz kalmalarının önünü açmaktadır.

2. Okul yolu, servisler ve okul çevresinin şiddet üzerindeki etkisi

Yöneticiler okul servislerinin yeterince denetlenmediğini ve servis şoförlerinin seçiminde gerekli ölçütlerin oluşturulmadığını ifade etmişlerdir. Bu durum çocukları ciddi olumsuzluklarla karşı karşıya getirmektedir. Okul yolu güvenli bir ortam değildir.

Yöneticiler şiddet açısından ciddi risk taşıyan çocukları rehabilite edici çalışmaların yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Okullarda zorbalık oldukça yaygın bir sorundur ve okulun sosyo-ekonomik düzeyi ile yakından ilişkilidir.

3. Okul ortamında şiddete neden olan durumlar

Yöneticiler okul polisi ve çocuk polisinin uygulamalarda yetersiz kaldıklarını ifade etmişlerdir. Okullarda yeterli güvenlik personeli bulunmamaktadır.

4. Zorbalık ve sanal zorbalık konusundaki görüşler

Yöneticiler sanal zorbalık konusunda yeterli denetimlerin ve yasal düzenlemelerin bulunmadığını dolayısıyla çocukların açık hedef haline geldiklerini ifade etmişlerdir.

Yöneticilerin Görüş ve Düşüncelerine Yönelik Oluşturulan Tema ve Kategoriler

Aile İçi şiddete neden olan durumlar	Okul yolu, servisler ve okul çevresinin şiddet üzerindeki etkisi	Okul ortamında şiddete neden olan durumlar	Zorbalık ve sanal zorbalık konusundaki görüşler
a. Şiddetin bir eğitim ve problem çözme yöntemi olarak kullanılması b. Yetersiz ebeveyn ilgisi	a. Denetim ve kontrol yetersizliği b. Şiddetle baş etmeyi bilmeme, yetersizlik	a. Güvenliği sağlamada yetersizlik	a. Denetim yetersizliği

BEKLENTİ ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1. Aile içi şiddeti önlemeye yönelik öneriler

Aile eğitimlerine önem verilmelidir. Aile bakanlığı evlilik öncesi ve evlilik süresince belirli eğitim programları ile anne babaları eğitmelidir. Medya aracılığıyla şiddet konusunda farkındalık kazandırmaya dönük yayınlar yapılmalıdır. Şiddet içerikli medya programlarının içeriği gözden geçirilmelidir.

2. Okul yolu, servisler ve okul çevresine yönelik öneriler

Değerler eğitimi daha yaygın hale getirilmeli ve uygulanmalıdır. Ana baba okulu benzeri projeler yaygınlaştırılmalı ve bütün toplumu kapsayacak şekilde uygulanmalıdır. Çocuklar için okulda ve mahallelerde sosyal, kültürel ve sportif alanlar artırılmalıdır. Okulların sınav merkezli olmaktan çıkartılarak eğitim faaliyetleri ön plana çıkarılmalıdır. Okul müfredatlarında ana baba eğitimine hazırlayıcı müfredata veya seçmeli derslere yer verilmelidir. Şiddet gösteren ve suça bulaşmış çocuklar için rehabilitasyon merkezleri faal hale getirilmelidir. Öğretmenlerin mesleki yetkinliklerine ve sınıf yönetimi becerilerine yönelik yeni eğitim politikaları geliştirilmelidir. Okullar hem fiziki olarak hem de öğrenci sayısı bakımından küçültülmelidir. Şiddet eylemi ortaya çıktıktan sonra olduğu gibi şiddet ortaya çıkmadan önce önleyici tedbirler alınmalıdır. Riskli gruplar belirlenerek önleyici ve koruyucu çalışmalar yapılmalıdır.

Okul rehberlik servislerinin ve rehber öğretmenlerin önleyici rollerini artırmak için hem çalışma saatleri hem de çalışma koşulları yeniden gözden geçirilmelidir. Öğretmenlerin mesleki yetkinliklerine ve sınıf yönetimi becerilerine yönelik yeni eğitim politikaları geliştirilmelidir. Okullar hem fiziki olarak hem de öğrenci sayısı bakımından küçültülmelidir. Şiddet eylemi ortaya çıktıktan sonra olduğu gibi şiddet ortaya çıkmadan önce önleyici tedbirler alınmalıdır. Riskli gruplar belirlenerek önleyici ve koruyucu çalışmalar yapılmalıdır. Okul rehberlik servislerinin ve rehber öğretmenlerin önleyici rollerini artırmak için hem çalışma saatleri hem de çalışma koşulları yeniden gözden geçirilmelidir.

3. Okul ortamında şiddetin etkisini azaltmaya yönelik öneriler

Nöbet sisteminde düzenlemeye gidilmeli, okullara özel güvenlik birimleri yerleştirilmelidir.

4. Zorbalık ve sanal zorbalık konusunda çözüm önerileri

Zorbalık konusunda akran eğitimlerine önem verilmelidir. Sanal zorbalık konusunda ailelere, öğrencilere ve öğretmenlere sanal zorbalık davranışları ile ilgili bilgilendirici seminerler yapılmalıdır.

Yöneticilerin Beklenti ve Çözüm Önerilerine Yönelik Oluşturulan Tema ve Kategoriler

Aile İçi şiddeti önlemeye yönelik öneriler	Okul yolu, servisler ve okul çevresine yönelik öneriler	Okul ortamında şiddetin etkisini azaltmaya yönelik öneriler	Zorbalık ve sanal zorbalık konusunda çözüm önerileri
<p>a. Aile eğitimlerine önem verilmeli</p> <p>b. Evlilik öncesi ve evlilik süresince belirli eğitim programları ile anne baba eğitimi düzenlenmeli</p> <p>c. Medya aracılığıyla şiddet konusunda farkındalık kazandırmaya dönük yayınlar yapılmalı</p> <p>d. Şiddet içerikli medya programlarının içeriği gözden geçirilmeli</p>	<p>a. Değerler eğitimi daha yaygın hale getirilmeli ve uygulanmalı</p> <p>a. Ana baba okulu benzeri projeler yaygınlaştırılmalı ve bütün toplumu kapsayacak şekilde uygulanmalı</p> <p>b. Şiddet gösteren ve suça bulaşmış çocuklar için rehabilitasyon merkezleri faal hale getirilmeli</p> <p>c. Öğretmenlerin mesleki yetkinliklerine ve sınıf yönetimi becerilerine yönelik yeni eğitim politikaları geliştirilmeli</p> <p>d. Riskli gruplar belirlenerek önleyici ve koruyucu çalışmalar yapılmalı</p> <p>e. Öğretmenlerin mesleki yetkinliklerine ve sınıf yönetimi becerilerine yönelik yeni eğitim politikaları geliştirilmeli</p> <p>f. Okul rehberlik servislerinin ve rehber öğretmenlerin önleyici rollerini artırmak için hem çalışma saatleri hem de çalışma koşulları yeniden gözden geçirilmeli</p>	<p>a. Nöbet sisteminde düzenlemeye gidilmeli</p> <p>b. Okullara özel güvenlik birimleri yerleştirilmeli</p>	<p>a. Akran eğitimlerine önem verilmeli</p> <p>b. Ailelere, öğrencilere ve öğretmenlere sanal zorbalık davranışları ile ilgili bilgilendirici seminerler yapılmalı</p>

GRUP 4 ÖĞRENCİLER

GÖRÜŞ VE DÜŞÜNCELER

1. Aile içi şiddete neden olan durumlar

Öğrenciler ailelerin ders başarısı veya kendi istedikleri bir şeyi öğrencileri yerine getirmediğinde sözel veya fiziksel şiddete başvurabildiklerini ifade etmişlerdir.

Öğrenciler ailelerin bazen gerekiyorsa şiddet uygulaması gerektiğini, en azından çocuklarının kulağını çekmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Pis yedili, arka sıradakiler veya kavak yelleri türündeki diziler çocuklara kötü örnek olabilecek içeriklere sahip diziler olarak belirtilmekte öğrenciler tarafından. Bu tarz dizilerden öğrenilen çeteleşme veya şiddet içerikli davranışlar da şiddete neden olabilmektedir.

Öğrenciler ailelerin çocuklarının durumunu yeterince takip etmemesi, ilgilenmemesini de şiddete neden olan bir başka neden olarak belirtmişlerdir. Okuldaki durumu çoğunlukla anneler takip etmektedir. Aileler çocuklarının arkadaşlarını tanımamakta ve tanınmak için bir çabaya da girişmemekte bu da başka bir şiddet nedeni olabilmektedir.

2. Okul yolu, servisler ve okul çevresinin şiddet üzerindeki etkisi

Öğrenciler servis şoförlerinden kaynaklı bir şiddetin mevcut olduğunu ve genelde güçlü çocukların zayıf ve yaş olarak küçük çocuklara karşı şiddet uyguladığını ifade etmişlerdir. Öğrenciler disiplin cezası almaktan korkuyorlar ama okul disiplin cezası veriyor ancak sene sonu bu ceza silinmekte bu durumda öğrenciler bunun hep böyle olacaklarını bildikleri için şiddet olayları önlenememektedir. 30 yaş üzeri erkekler kızları evlerine kadar arabayla takip etmekte. Okulda uyuşturucu kullanan birisi çok rahat uyuşturucu vb maddelere ulaşabilmektedir. Okuldaki şiddet olayı bittikten sonra hocalar geliyor, öğrenciler kendi aralarında olayı çoktan çözmüş ya da okul çıkışına bırakmış oluyorlar. Okul çıkışı da öğretmenler zaten görmezden gelmek zorunda kalıyorlar. Kızlar kızlara omuz atabiliyor, hatta kızlar erkeklere bir omuz atıp kafa tutabiliyorlar. Çeteler kurulup sınıflar paylaşılıyor her grup kendi sınıfını rahatsız edip o sınıfın öğrencilerine şiddet uygulayabiliyor. Kızlı erkekli okul önünde sigara içilebiliyor.

Öğrenciler okul dışında sabahları okul yolunda, kızlara özelliklere lafla taciz, arabaları diplerinden geçirme gibi taciz davranışlarının olduğunu, polisin de bu durumda bir şey yapamadığını ve bu tarz davranışlara karşı bir şey yapılamamasının şiddet olaylarının artarak devam etmesine neden olduğunu ifade etmişlerdir. Sivil kıyafet uygulanan

okullarda dışarıdan gelen öğrenci olmayan gruplar bilinmemekte dolayısıyla içeride herhangi bir şiddet olayı gerçekleştiğinde kimin çıkardığı bilinmemekte ve şiddet olaylarının önüne geçilememektedir.

Öğrenciler okul içinde genelde karşıt takımların taraftarlarının da o takımların maçları olduktan sonraki gün kavga edebildiklerini belirtmişlerdir. Aynı şekilde okul içinde öğrencilerin kendi aralarında yaptıkları maçlarda da fiziksel ve sözel şiddet yaygın olarak görülmektedir. Bir öğrencinin okulunda olaylara engel olduğu için oğlunu çok kötü dövdüler ve müdürün ailesiyle birlikte tayin olmasına neden oldular. Okulda erkekler kızların çakmakla kaşını ve kirpiğini yakıyorlar. Öğretmenler disiplin cezası vereceklerini söylüyorlar ancak sonrasında herhangi bir şey olmuyor. Ortaokuldayken daha fazla dayak yedik, ancak lisede durum değişti artık öğretmenlerimiz şiddet uygulamıyor genel de şiddete maruz kalıyorlar. Sınıfa hâkim olamayan öğretmen genelde okulda şiddetiyle tanınan bir hocayı sınıfa çağırıp cetvelle sıra dayağı attırıyor. Okulda genelde haklı taraf haksız taraftan güçsüz olduğu için özür dilemek zorunda kalıyor.

3. Okul ortamında şiddete neden olan durumlar

Öğrenciler polisler şiddeti engellemek bir yana bazen okulların yerlerini bile öğrencilere sorduklarını belirtmişlerdir. Okulun her yerinde kameraların olması güvenliği sağlamada etki şiddet olaylarını azaltıyor. Dışarıdan gelen yabancı kişiler sınıfın içine kadar rahatça girebiliyorlar.

4. Zorbalık ve sanal zorbalık konusundaki görüşler

Öğrenciler Metin 2, Knight online vb. oyunlar da çocukları şiddete ittiğini belirtmişlerdir. Bu oyunlardaki karakterlerin geliştirip satılması da hem çocukların şiddete maruz kalmasına hem de başkalarına şiddet uygulamalarında bir başka neden olarak görülmekte. Bu tarz oyunları erkekler daha fazla oynamakta ve genelde internet kafede arkadaşlarla oynanmakta. Zorba davranışlar genelde diğer öğrencilere üstünlük sağlamak için yapılıyor. Ortada bir sebep olmamasına rağmen lakap takma, hakaret etme gibi davranışlar sürekli olabiliyor. Sahte hesaplar açılıp, sözlü taciz ve karşıdakinin hesabını ele geçirmeye çalışabiliyorlar. Site kurup okuldaki öğrenciler hakkında hakarete ve iftiraya varan dedikodular yapılabiliyor. Okulun popüler bir kişisi diğer popüler öğrenciyi küçük düşürmek adına site kurup, onun özel bilgilerini, uygunsuz fotoğraflarını paylaşabiliyor. İnternet üzerinden kodlar yazılarak kişilerin

aslında hiç yazmadıkları diyalogları yazmış gibi gösteriliyor ve bu diyaloglarla şantaj edilebiliyorlar. Erkekler kız hesabı açıp okuldaki kızlarla arkadaş oluyorlar sonrasında özel bilgilerini öğrenip okulda yayabiliyorlar. Kızların videoları çekilip bununla tehdit edilebiliyorlar ve daha ileriye varan cinsel taciz olayları yaşanabiliyor. Telefondan gizi numarayla arayıp rahatsız edebiliyorlar.

Öğrenciler ailelerin de bu konuda bilgisiz oldukları için sanal zorbalık olaylarında genelde ispiyon yapana kişilere veya faillere inandıklarını ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin Beklenti ve Çözüm Önerilerine Yönelik Oluşturulan Tema ve Kategoriler

Aile İçi şiddete neden olan durumlar	Okul yolu, servisler ve okul çevresinin şiddet üzerindeki etkisi	Okul ortamında şiddete neden olan durumlar	Zorbalık ve sanal zorbalık konusundaki görüşler
a. Şiddetin bir eğitim ve problem çözme yöntemi olarak kullanılması b. Şiddetin normalleştirilmesi c. Yetersiz ebeveyn ilgisi	a. Denetim ve kontrol yetersizliği b. Eğitim politikasındaki yetersizlikler c. Şiddetle baş etmeyi bilmeme, yetersizlik	a. Güvenliği sağlamada yetersizlik	a. Şiddete yönlendiren oyunların çokluğu b. Yetersiz rehberlik ve tanıma hizmetleri

BEKLENTİ ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1. Aile içi şiddeti önlemeye yönelik öneriler

Aile içi bilgilendirme eğitimleri yapılmalıdır. Karakter eğitimi mutlaka gereklidir. Ailenin bilgilendirilmesi tek başına yetmez, çocuk da eğitilmelidir. Sevgi ve güven eğitimi verilmelidir. Aile içi şiddet ve iletişim becerileri eğitimi verilmelidir. Çocuklarından gözünden görebilmeleri için ailelere empati eğitimi verilmelidir. Ailelere form dağıtmak işe yaramıyor, aileleri okul içinde eğitmelidir.

2. Okul yolu, servisler ve okul çevresine yönelik öneriler

Denetim olmalı ancak bu denetimler önceden haber verilerek yapılmamalıdır. Servis şoförleri eğitilmeli, iletişim becerileri eğitimi verilmelidir. Şiddetin azaltılması için sokak kameraları kullanılabilir. İşsizlik giderilmelidir. Okul çevresi yaya geçitleri düzenlenmelidir. Okullara girişte kart sistemi kullanılabilir. Okul çevresine yabancıların gelmesi engellenebilir. Emniyet görmezden gelip basite indirgememelidir. Servislere isteyen herkes gelmemelidir. Servis için eğitim ve sınav olmalıdır.

3. Okul ortamında şiddetin etkisini azaltmaya yönelik öneriler

Gerekirse okullarda gizli kamera olmalıdır. Her okulda, hastane gibi, polis olmalıdır. Polisler eğitilmiş ve bilinçli olmalıdır. Öğretmenler okul bitişinde hemen ayrılmamalıdır. Onlar bazen caydırıcı güç olabiliyorlar. Okul civarında sivil polis olmalıdır. Siber polisler yetiştirilmelidir.

4. Zorbalık ve sanal zorbalık konusunda çözüm önerileri

Zorbalar internete girmemeli, hesapları kapatılmalıdır. Herkes kendi şifresiyle internete girmeli, böylelikle kim nerden nasıl girdi takip edilebilir. Gerçek isimler olmalı, gerçek isimler kontrol edilmeli.

Öğrencilerin Beklenti ve Çözüm Önerileri Teması Altında Oluşturulan Kategoriler

Aile İçi şiddeti önlemeye yönelik öneriler	Okul yolu, servisler ve okul çevresine yönelik öneriler	Okul ortamında şiddetin etkisini azaltmaya yönelik öneriler	Zorbalık ve sanal zorbalık konusunda çözüm önerileri
a. Aile içi bilgilendirme, şiddet ve iletişim becerileri eğitimleri yapılmalı	a. Servis şoförleri eğitilmeli b. Okul çevresi yaya geçitleri düzenlenmeli c. Servis için eğitim ve sınav olmalı	a. Gerekirse okullarda gizli kamera olmalı a. Okul civarında sivil polis olmalı	a. Zorbalar internete girmemeli, hesapları kapatılmalı

SONUÇ

Çalıştay sonucunda katılımcılar aile içi şiddeti önlemede aile eğitimlerinin önemini dile getirdiler ve yasal düzenlemelerin mutlaka uygulanması gerektiğini söylediler. Medyanın şiddetin yayılmasında çok büyük bir etken olduğunu getirdi genel olarak katılımcılar, önlemek içinse etik kurullar olabileceğini ve bu kurulların yayınlanacak programları denetleyebileceğini ifade ettiler. Dizi karakterlerinin olumsuz yönde rol model olduğunu belirtmişlerdir. Şiddet olaylarının önlenmesine en önemli katkıyı medya üzerinden yapılacak eğitimlerin olacağını ifade etmişlerdir. Kamu spotları ile eğitimler daha da etkili hale getirilebilir. Neredeyse tüm katılımcılar servis şoförlerinin pedagojik eğitimden geçirilmesi gerektiğini ve denetimlerinin mutlaka sık sık yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Servis şoförlerinin adli kaydı olan insanlar içinden değil aile babası kişiler arasından seçilmesinin bir nebze olsun şiddeti engelleyebileceği dile getirildi. Okul yolunda ve çevresinde suç unsuru olabilecek alanların denetim altında tutulması gerektiğini ve okul polislerinin daha fazla sorumluluk alarak olaylara erken müdahale etmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca okul çevresinde sivil polislerin olması gerektiği ve siber ortamlardaki şiddetin önlenmesi amacıyla siber polislerin yetiştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Sanal zorbalık konusunda ise yasal yaptırımların artırılmasını ve daha da ağırlaştırılmasını söylemişlerdir. Ailelerin mutlaka teknoloji konusunda eğitilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca sosyal ağlar konusunda da öğrencilere eğitimler verilmesi gerekmektedir. Öğrencilere kimlik bilgilerinin internette paylaşılmasının kendilerine ne gibi zararlar verebileceği ile ilgili bilgilendirme seminerleri yapılabilir. Ayrıca bir diğer ortak öneri internete girişte her kullanıcının kendisine ait bir kullanıcı adı ve şifresi olması gerektiğidir.

İSTANBUL ÇALIŞTAYI

Tarih: 30 Eylül, 1 Ekim.2013

Katılımcı İller: İstanbul, İzmir, Edirne, Denizli, Bursa, Antalya.

Katılımcılar: 16'sı yönetici, 7'si öğrenci, 15'i veli/STK ve 12'si öğretmen olmak üzere 51 kişidir.

Moderatörler: Yrd. Doç. Dr. Rukiye Şahin, Yrd. Doç. Dr. Tarık Totan, Arş. Gör. Ahmet Yumuşak, Arş. Gör. Yüksel EROĞLU

İstanbul çalıştayı, 30 Eylül 1 Ekim 2013 tarihleri arasında 51 katılımcı ile dört grup üzerinden yürütülmüştür. Açılış ve bilgilendirme sunumlarının ardından yuvarlak masa toplantılarına geçilmiştir. İlk gün her masa yönetici, öğrenci, veli/STK ve öğretmen gibi homojen gruplardan oluşurken ikinci gün masalar tema başlıkları üzerinden oluşturulmuştur. İkinci günün sabahında birinci gününde grupları yürüten uzmanlar sunular yaparak katılımcıların tümüne şiddete yönelik grupların algılarını, yaşantılarını ve çözüm önerilerini sunmuşlardır. İkinci günün öğleninde aile içi çocuğa yönelik şiddet, okul içindeki çocuğa yönelik şiddet, okul çevresinde çocuğa yönelik şiddet ve sanal şiddet olarak oluşturulan temalarda katılımcılar istedikleri gruba katılarak katkılarını sunmuşlardır. Günün sonunda genel bir değerlendirme çalıştay kapatılmıştır.

GRUP 1 ÖĞRETMEN

GÖRÜŞ VE DÜŞÜNCELER

1. Aile içi şiddete neden olan durumlar

Öğretmenlere göre bazı aileler şiddeti çocuk yetiştirme ve eğitim biçimi olarak kullanmaktadırlar. Bazı ailelerin şımarık olarak nitelendirdikleri çocuklarına şiddet uygulamayı normal bir davranış olarak algıladıklarını ve aile içinde çocuğa “öyle yaparsan ölürüm, annen olmam bak “ şeklindeki psikolojik şiddetin oldukça yaygın bir biçimde uygulandığını dile getirmişlerdir. Ayrıca, öğretmenlere göre, aileler tarafından şiddetin normal bir davranış gibi algılandığını ve şiddete karşı toplumun duyarsız hale geldiğini ifade etmişlerdir.

Öğretmenler, aile içindeki şiddette risk grubundaki öğrencilerin bilinmediğini ve bu durumdaki öğrencilere ilişkin herhangi bir önlemin alınmadığını ifade etmişlerdir. Ülkemizde birçok proje ve çalışma yapıldığını ancak yapılan projelerin devamı gelmediğini ya da yarım kaldığını, iyi başlayan bir projenin bile devam ettirilmediği için olumlu sonuç alınmadığını dile getirmişlerdir.

Öğretmenlere göre, her ne kadar toplum içinde sosyoekonomik düzeyin şiddetin belirleyicisi olduğu yönünde bir algı olsa da aslında ekonomik durumla şiddet davranışlarının bağıntısı bulunmadığını ifade etmişlerdir.

Öğretmenlere göre boşanmış ailelerde risk daha fazladır. Parçalanmış aile ve anne veya baba üvey ise çocuğun şiddet görme olasılığının arttığını dile getirmişlerdir. Annelerin eşlerinden şiddet görüp, bunun acısını çocuklarından çıkarabilmekte veya kızgınlıkları çocuklarına yönelik şiddet olarak ortaya çıkabildiğini belirtmişlerdir. Ailede anne ve babanın çocuğa uyguladığı şiddet ve babanın anne ve çocuğa uyguladığı şiddet olmak üzere iki türü olduğunu dile getirmişlerdir. Aile içinde çocuğun da kararlar da talepkâr olması katılmayı istemesi bazen şiddetle neticelenebildiğini ve aile içi çocuğa şiddete ilgili durumlarda başvurulacak yerlerin çok sınırlı ve sonuçların hep hüsrarla bitebildiğini ifade etmişlerdir.

Öğretmenler, aile içindeki şiddeti arttıran bir unsurun da medya ve televizyon dizileri olduğunu belirtmişlerdir. Diziler ve filmlerin şiddet olaylarını körüklediğini, çocukların şiddet davranışlarını öğrenmeleri açısından olumsuz örnekler içerebildiğini ifade etmişlerdir. Dizilerin başında kullanılan uyarıcıların çokta etkili olmadığını ve medyada şiddet olaylarının tüm detaylarıyla yer verildiğini, bu durumda özendirici olabildiğini ifade etmişlerdir. Medyada veya çevredeki popüler şiddet olaylarının okul içinde kendini gösterebildiğini ve medyaya yansıyan şiddet olaylarının mahkeme tarafından verilen ağır cezaları varsa mutlaka caydırıcı olması açısından yayınlanması gerektiğini ifade etmişlerdir.

2. Okul yolu, servisler ve okul çevresinin şiddet üzerindeki etkisi

Öğretmenler, serbest kıyafetin okullardaki şiddet olaylarında bir etken olduğunu ve kontrolü zorlaştırdığını ifade etmişlerdir. Okul servis şoförünün içinde cinsel içerik barındıran parçalar çalarak servis içindeki öğrencilere psikolojik şiddet uygulayabildiğini belirtmişlerdir. Servis çalışanlarının eğitimsiz olmaları ve çocuklara nasıl davranacaklarını bilmemelerinin de şiddeti meydana getiren bir diğer unsur olarak

ifade etmişlerdir. Okulun bulunduğu çevrenin de çok önemli olduğunu, çevredeki şiddet olaylarının okul içine yansıdığı ve önüne geçilemediğini ifade etmişlerdir.

Öğretmenler ders müfredatlarının çok ağır olduğunu ve sadece ders çalışmak zorunda kalabildiklerini, dolayısıyla enerjilerini harcayabilecekleri sosyo-kültürel faaliyetlere zaman ayırmadıklarını ifade etmişlerdir.

Öğretmenlere göre bazen okula çağrılan ve kavgayı ayırmaları, gerekli işlemleri yapmaları gereken polislerin de bazen şiddet unsuru olabildiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenler okullarda nöbetçi öğretmen sisteminin gayet başarısız hatta bazen şiddetin bir unsuru olduğunu ifade etmişlerdir. Okul güvenliğinin de öğrencilerle arkadaş olup, o öğrencilerle kavgalı olan kişilere karşı zaman zaman şiddet uygulayabildiğini belirtmişlerdir.

3. Okul ortamında şiddete neden olan durumlar

Öğretmenler okulların mevcutlarının çok fazla olduğunu ve bu durumda kontrolün zorlaştığını ve şiddet olaylarının çok fazla olabildiğini ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra, öğretmenler, bazen sınıftaki öğrencilerin kaynaştırma öğrencisine yönelik şiddet davranışlarına başvurduklarını ifade etmişlerdir.

4. Zorbalık ve sanal zorbalık konusundaki görüşler

Öğretmenler sanal zorbalık ve istismar ile ilgili yasal düzenlemelerin çok az olduğunu varsa bile uygulanmadığını ifade etmişlerdir. Bu konularda ailelerin, öğretmenlerin ve öğrencilerin çok yetersiz olduklarını ve nereye başvuracaklarını bilmediklerini ifade etmişlerdir.

Öğretmenler sanal zorbalığın arkadaştan veya tanınmayan bir kişi tarafından yapıldığını belirtmişlerdir ancak; bazen anne babaların da çocuklarını şiddete açık hale getirdiklerini çocuklarının fotoğraflarını ve videolarını internete yüklediklerini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin öğrencilerin birbirlerine tehdit ve şantaj amacıyla interneti kullandıklarını belirtmişlerdir. Yabancı kişilerin çocukları kandırmak için kontör ve para gönderdiğini ve istismar edebildiklerini belirtmişlerdir.

Öğretmenler ailelerin ve öğretmenlerin teknoloji kullanımı konusunda çok yetersiz olduklarını belirtmişlerdir. Anne ve babaların da interneti çok fazla kullanarak kullanımı konusunda çocuklara yanlış örnek olduklarını düşünmektedirler.

Öğretmenlerin Görüş ve Düşüncelerine Yönelik Oluşturulan Tema ve Kategoriler

Aile İçi şiddete neden olan durumlar	Okul yolu, servisler ve okul çevresinin şiddet üzerindeki etkisi	Okul ortamında şiddete neden olan durumlar	Zorbalık ve sanal zorbalık konusundaki görüşler
<ul style="list-style-type: none">a. Şiddetin bir eğitim ve problem çözme yöntemi olarak kullanılmasıb. Şiddetin rapor edilmemesic. Şiddetin normalleştirilmesid. Sosyo-ekonomik değişkenlere. Yetersiz ebeveyn ilgisih. Medyanın olumsuz etkilerinin ailelere yansması	<ul style="list-style-type: none">a. Denetim ve kontrol yetersizliğib. Eğitim politikasındaki yetersizliklerc. Şiddetle baş etmeyi bilmeme, yetersizlikd. Okul güvenliğini sağlamadaki yetersizlikler	<ul style="list-style-type: none">a. Akran ilişkilerib. Okulların büyüklüğü	<ul style="list-style-type: none">a. Denetim yetersizliğib. Sanal zorbalığın gerçek yaşama taşınmasıc. Yetersiz rehberlik ve tanıma hizmetlerid. Ailelerin yanlış rol model olmaları

BEKLENTİ ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1. Aile içi şiddeti önlemeye yönelik öneriler

Öğretmenler, aile içindeki şiddeti önlemek için öncelikle kadınların eğitilmesi ve ekonomik olarak durumlarının düzenlenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Kadınların şiddet sonucu sığınabilecekleri yerlerin sayısı artırılması gerektiğini ve burada sığınabilecekleri sürelerin uzatılması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu evlerde çocuklara ayrıca destek sağlayacak yapıların oluşturulması gerektiğini ve psikolojik desteğin sadece kadına değil çocuklara da sağlanması gerektiğini ifade etmişlerdir. Aile içindeki değerler eğitiminin daha iyi işletilmesi gerektiğini ve bu nedenle de 7-19 aile eğitimlerinin daha da yaygınlaştırılması ve daha etkin bir şekilde ailelerin katılımının sağlanması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Öğretmenler çocuğa karşı şiddet durumunda ebeveynlere karşı yaptırımların uygulanması gerektiğini vurgulamışlardır. Bu amaçla da aile içi şiddet konusunda başka yaptırımlar uygulanmalı, para cezaları uygulanabilir. Aile içinde şiddetin bir diğer nedeni olan yoksulluk için işsizliği azaltmaya yönelik politikalar geliştirilebilir. Yetişkin

eğitimleri kamu spotlarıyla medya üzerinden yapılabilir. Ayrıca toplumdaki rol-modeller, imajlar düzgün bir şekilde seçilebilir ve dizi karakterleri şiddete başvuran değil, çatışma ve problem çözme becerilerine sahip insanlar şeklinde gösterilebilir. Ailelere çocuk eğitimine yönelik uygulamalı eğitimler verilmesi gerektiğini ve böylece ailede şiddet kullanımının normal olmadığı fikrinin kazandırılması gerektiğini ifade etmişlerdir.

2. Okul yolu, servisler ve okul çevresine yönelik öneriler

Öğretmenler okul çevresindeki unsurların oluşturduğu şiddeti önlemeye yönelik ilk adımın servislere yönelik olması gerektiğini belirtmişlerdir. Örneğin servisler, okul bahçesine park etmemelidirler. Bu çocukların sıkışmasına ve o anda birbirlerini örselemelerine neden olmaktadır. Genç servi şoförleri liselerde kız öğrencileri rahatsız edebilmektedirler. Servis şoförlerinin evli ve çocuk sahibi insanlar içerisinde seçilmesi gerektiğini dile getirmişlerdir. Servisçilere ve hosteslerine çocuğa yaklaşımla ilgili pedagojik eğitimler verilmesi de zorunludur. Okul servisçiliği için bir eğitim ve sınav yapılması gerektiğini, sınavdan başarısız olanlara okul servisçiliği yaptırılmaması gerektiğini belirtmişlerdir.

Öğretmenler okula girip çıkanların mutlaka kontrol edilmesi gerektiğini; ancak nöbetlerde nöbetçi öğretmenin de bazen gerçekten şiddet uygulamak zorunda kaldığını bu yüzden nöbetçi öğretmen konusunda düzenlemelerin yapılması gerektiğini, nöbet konusunda da eğitimlerin verilmesi gerektiğini, nöbet tutan öğretmene teşvik olması için ek ders ücreti verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Öğretmenler şiddetin önlenmesine yönelik eğitimlerin sadece okullarda değil, kahvehanelerde ve camilerde de yapılabileceğini belirtmişlerdir. Çocukların enerjilerini daha rahat harcayabilecekleri spor ve kültür sanat tesislerine okul içerisinde daha fazla alanlar ayrılmalı, okul bahçeleri daha geniş olmalıdır. Ayrıca okulların spor tesisleriyle dirsek teması olmalıdır. Öğrencilere ücretsiz spor yapabilecekleri tesisler konusunda bilgilerin verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

3. Okul ortamında şiddetin etkisini azaltmaya yönelik öneriler

Öğretmenler, okul içindeki şiddeti önlemede tüm okul birimlerinin etkileşim içinde olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Problem çözme becerilerinin okullarda müfredat içerisinde eritilerek aktarılması gerektiğini, ailelere de problem ve çatışma çözme

becerileri eğitimleri verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu eğitimlerin de, yaygın olarak okuldaki tüm unsurlar için yapılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Okul, kültürü ve oryantasyon çalışmalarının okullarda düzgün ve zamanında yapılmasının önemine dikkat çekilmiştir. Öğrencilerin aileleriyle birlikte sosyal projelerde yer almasını destekleyecek çalışmalar yapılması önerilmektedir. Ayrıca, emniyetten de eğitim amacıyla personel yardımı alınabileceği belirtilmiştir. Okullarda krize müdahale ekipleri oluşturulması ancak sadece kâğıt üzerinde değil gerçekten bu işin ehli insanlar ile yürütülmesi, okullarda bu ekip içerisinde sosyal çalışmacı, psikolog, hemşire gibi personellerin yer alması gerektiği ifade edilmiştir. Sonuç olarak, bu gelişimsel yaklaşımları terk etmek anlamına gelmeyecek şekilde ele alınması vurgulanmıştır.

Öğretmenler, rehber öğretmenlere düzenli olarak eğitimlerin verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Bilgi ve donanımı eksik rehber öğretmenlerin belli zaman aralıkları belirlenmesini ve izlenerek desteklenmelerini dile getirmişlerdir. Bununla birlikte, öğretmenlerin toplum önündeki saygınlığını artırmaya yönelik çalışmalar yapılması ve özlük haklarının iyileştirilmesi üzerinde durulmuştur.

4. Zorbalık ve sanal zorbalık konusunda çözüm önerileri

Öğretmenlere sanal suçlar ile ilgili yasal düzenlemelerin daha da artırılması gerektiğini ve yaptırımların gözden geçirilerek ağırlaştırılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bunun için internete girişte bankalardaki sisteme benzer bir sistem oturtulması, kimin nereden nasıl internete girdiği takip edilmesi önerilmektedir. Şiddet eylem planlarının hazırlanması ve uygulanabilir olması gerektiğinin de altı çizilmiştir.

Sanal zorbalığı önlemede değerler eğitiminin aktif bir biçimde kullanılması gerektiği de ifade edilmiştir. Örneğin, öğrencilere dışsal denetim yerine içsel denetim anlayışı öğretilmesinin yararlı olabileceğini belirtmişlerdir.

Okullarda cep telefonu öğrencilerin hızlı bir şekilde şiddet için haberleşmelerine neden olabilmektedir. Okullara cep telefonu kasalarının yapılması ve sadece teneffüslerde kullanmaları sağlanmasını belirtmişlerdir. Teknolojik ve sanal suçlar ile ilgili okullarda kararlar alınıp disiplin cezaları uygulanabileceği, ancak güvenli teknoloji kullanımı ile ilgili eğitimler verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerin Beklenti ve Çözüm Önerilerine Yönelik Oluşturulan Tema ve Kategoriler

Aile İçi şiddeti önlemeye yönelik öneriler	Okul yolu, servisler ve okul çevresine yönelik öneriler	Okul ortamında şiddetin etkisini azaltmaya yönelik öneriler	Zorbalık ve sanal zorbalık konusunda çözüm önerileri
a. Kadınların eğitimi b. Kadının ekonomik gücünü kazanmasına yönelik destek mekanizmalarının oluşturulması c. Can güvenliğinin sağlanması	a. Servis çalışanlarının seçimi b. Denetim c. Nöbetçi öğretmen sisteminde iyileştirmeler yapılması d. Sosyal alanlar oluşturmak e. Kayıt tutmak	a. Çatışma çözme eğitimi verilmesi b. Denetim eksikliği c. Okul güvenlik sistemindeki eksiklikleri gidermek d. Sosyal etkinlikler düzenlemek e. Okul personeli için düzenli eğitimler hazırlanması	a. Denetim ve izleme mekanizmalarının oluşturulması b. Güvenli internet kullanımına yönelik eğitimler düzenlenmesi

GRUP 2 VELİ, STK ve EĞİTİM DIŞI PERSONEL

GÖRÜŞ ve DÜŞÜNCELER

1. Aile içi şiddete neden olan durumlar

Veli, STK ve eğitim dışı personel, ailelerin şiddeti bir eğitim aracı olarak gördüklerini ve çocukları terbiye etmede kullandıklarını ifade etmişlerdir. Şiddetin toplumda, örf, adet veya gelenek olarak var olduğunu ve toplumun şiddeti normal gördüğünü; ayrıca, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin de bir şiddet unsuru olduğunu belirtmişlerdir.

Ekonomik sıkıntıları olan aileleri de daha fazla şiddet görüldüğünü ve maddi sıkıntısı olan ailelerde genellikle babanın anne ve çocuğa yönelik şiddet uyguladığını ifade etmişlerdir. Çocuğun boş zamanlarını geçirebileceği faaliyetlerin bulunmamasının ve ailenin eğitimsizi olmasının da şiddet üzerinde önemli bir etkisi olduğunu ifade etmişlerdir. Aile içindeki kuşak çatışmasının da şiddetle yakından ilgili olduğunu ve şiddetin bir unsuru olduğunu belirtmişlerdir.

Medyanın da şiddeti artıran bir unsur olduğunu belirtmişler ve filmlerde yer alan şiddet unsurları yüzünden aile içi şiddet artabildiğini belirtmişlerdir. Filmin ya da programın yaş uyarısının yeterli düzeyde önleyici olmaması bunu daha arttırmaktadır. Diziler kadar haberlerin kendisi dahi şiddete özendirici olarak neden olabilmektedir.

2. Okul yolu, servisler ve okul çevresinin şiddet üzerindeki etkisi

Okulların türleri ve buldukları yerlerin de içerisinde uygulanan şiddet davranışlarının değişmesinde etken olduğunu ifade etmişlerdir. Okul Çevresindeki madde satıcılarının ya da çetelerin denetiminin yapılmaması da şiddete etki eden bir diğer unsur olarak ifade edilmiştir. Okul içindeki şiddette okul yönetiminin olaylarda sorumluluk almaması da şiddeti yapan çocukların bu tutum ve davranışlarını daha da arttırmasına neden olmaktadır. Okul çevresinde şiddetin tanığı, ögesi ve nesnesi sıklıkla servis çalışanları olmaktadır. Servisler konusunda yönetmelik olmasına rağmen servisçilerin buna uymamaktadırlar. Ayrıca servislerde denetimin yetersiz bulunmaktadır.

Farklı yaş gruplarından öğrencilerin aynı okulda olup okul bahçesini birlikte kullanmalarının riskli olduğunu ifade etmişlerdir.. Bu durum yaşça büyük olan çocukların küçük çocukları kolayca örselemesine ortam sağlamaktadır.

Okuldaki öğretmenlerin yeteri kadar donanımlı olmamalarının şiddete maruz kalmalarında etken olduğunu dile getirmişlerdir

3. Okul ortamında şiddete neden olan durumlar

Okul güvenliklerinin etkisiz ya da yetersiz kalması da şiddet unsuru olarak belirtilmiştir. Güvenliğin yetkisinin olmaması ve bunun çocuklar ve çevre tarafından bilinmesi okul içindeki şiddeti arttırarak sorununun çoğalmasını olumsuz yönde desteklemektedir. Okula dışarıdan gelen öğrenci ya da bireylerde şiddete neden olabilmektedirler. Okulların girişlerinde güvenliğin olmaması da ayrı bir risk faktörüdür. Çocukların okulları güven ortamı olarak görmek yerine şiddet ortamı olarak değerlendirebilmelerine neden olduğunu ifade etmişlerdir.

4. Zorbalık ve sanal zorbalık konusundaki görüşler

Okula çok yakın yerlerde internet kafelerin bulunmasının çocukları cezbediğini ifade etmişlerdir. İnternette yer alan görüntü ya da videoların sanal şiddet dışında gerçek yaşamdaki şiddet üzerinde de şiddeti normalleştirilmesi yüzünden artırıcı bir etkisi söz konusu olmaktadır. Bu durum sanal ortamdaki şiddet şiddete yönelik olumlu tutum kazandırılmasına zemin oluşturmaktadır.

Çocukların şiddete maruz kaldıkları diğer bir ortamın da internet olduğunu ifade etmişlerdir. Bunun en büyük nedeni sitelere kaydolmanın kolay ve denetimsiz olmasıdır. Ayrıca okullardaki bilgisayar laboratuvarlarının şiddet içeren oyunlar için kullanılabilir. Bununla birlikte çocukların internete giriş saatlerinin uzun ve

denetimsizdir. Uzun internet kullanım saatleri sosyalleşmeyi engellemekte ve bu çocukların tahammül düzeyleri buna bağlı olarak düşük, saldırganlık düzeyi yüksek olmasına neden olmaktadır.

Veli, STK Ve Eğitim Dışı Personelin Görüş ve Düşüncelerine Yönelik Oluşturulan Tema ve Kategoriler

Aile İçi şiddete neden olan durumlar	Okul yolu, servisler ve okul çevresinin şiddet üzerindeki etkisi	Okul ortamında şiddete neden olan durumlar	Zorbalık ve sanal zorbalık konusundaki görüşler
<p>a. Şiddetin bir eğitim ve problem çözme yöntemi olarak kullanılması</p> <p>b. Şiddetin normalleştirilmesi</p> <p>c. Sosyo-ekonomik değişkenler</p> <p>d. Yetersiz ebeveyn ilgisi</p> <p>i. Medyanın olumsuz etkilerinin ailelere yansması</p>	<p>a. Denetim ve kontrol yetersizliği</p> <p>b. Eğitim politikasındaki yetersizlikler</p> <p>c. Şiddetle baş etmeyi bilmeme, yetersizlik</p> <p>d. Okul bahçesi, sınıf ve ders ortamında güvenliği sağlamadaki yetersizlikler</p>	<p>a. Güvenliği sağlamada yetersizlikler</p>	<p>a. Denetim yetersizliği</p> <p>b. Şiddet içeren oyunlar</p> <p>c. Kontrolsüz internet kullanımı</p>

BEKLENTİ ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1. Aile içi şiddeti önlemeye yönelik öneriler

Kadının ekonomik olarak güçlenmesi aile içi azaltacak bir unsurdur. Maddi olarak kocasına bağımlı olmayan kadın şiddeti kabul etmek durumunda kalmayacaktır. Aile içi şiddette cezai müeyyidelerin olması, çocuğun davranışının bir sonucu olduğunu bilmesi gerekmektedir. Ayrıca bu cezai yaptırımlar daha keskin ve sert olmalıdır.

Özel eğitim öğrencilerinin kendi durumlarının dezavantaj yaratması sonucu şiddete maruz kalması nedeniyle ayrı okullarda okutulması önerilebilir. Ancak bu kaynaştırma öğrencilerinin okullardan tamamen alınması anlamına gelmektedir. Bu nedenle de yöneticilerin kaynaştırma öğrencilerine dair eğitim alması önerilebilir.

2. Okul yolu, servisler ve okul çevresine yönelik öneriler

Okul içindeki şiddet için en önemli unsur yeteri kadar donanıma sahip olmayan eğitimcilerin olmasıdır. Derse giren her öğretmenin rehberlik yapabilmesi

gerekmektedir. Ancak bu yeteri kadar olamamaktadır. Yeteri kadar psikolojik danışma ve rehberlik bilgisinin olmaması çocukların korkutulmasına neden olmaktadır. Bu durumda çocukların okulu sevmemesine neden olabilmektedir. Bu nedenle de psikolojik danışma ve rehberlik mezunlarının sayı ve istihdamlarının artırılması zorunludur.

Karakter ve değer eğitimi önemlidir. Çocuklara farklılıklara saygı ve farkındalık eğitiminin verilmesi önleyici olabilir. Ayrıca çatışma çözme ve anlaşmazlık çözümü yolunda arabuluculuk etkili olabilir. Bu doğrultuda okullarda demokrasi, insana sevgi-saygı eğitimi, farklılıklara saygı eğitimi, uzlaşma ve barış eğitimleri, herkesin birbirinin alanına ve haklarına saygılı olması için sevgi ve hoşgörü eğitimi verilmesi gereklidir.

3. Okul ortamında şiddetin etkisini azaltmaya yönelik öneriler

Okulların çevresi oldukça başıboş ve denetimsizdir. Giriş çıkış saatlerinde polis ekiplerinin araçlarla okul çevresinde denetim amaçlı geçiş yapmaları caydırıcı olmaktadır ancak kesin çözüm değildir. Polis olmadığı zaman şiddeti yapacak olanlar yine yapacaklarını yapmaktadırlar. Bu nedenle de okulların çevresinde MOBESE'ler yaygınlaşabilir. Ancak unutulmamalıdır ki MOBESE herkesin başına polis dikmeye benzer, MOBESE de engellenip kapatılabilir. Bu sebeple de toplum polislerinin motorlarla okul çevresinde tur atması sağlanabilir.

4. Zorbalık ve sanal zorbalık konusunda çözüm önerileri

Kameralı telefonların okula getirilmesi, kayıt yapıp paylaşımın açık olduğu yerlerde yayınlanması çocukların sana şiddete daha çok maruz kalmalarına neden olmuştur. Bu süreçte uygunsuz resimler çekilip tehdit ya da şantaj amaçları kullanılabilir. Yasak yerine, taşınması ve bulundurmasına izin verilmesi ve kullanımın öğretilmesi önemlidir. Aile filtreleri ve aile kontrolü sağlanması (güvenli internet kullanımı) sağlanabilir. Yasaklamak yerine bilinçli kullanımın teşvik edilmesi önemlidir. Bu nedenle de ailelere, öğrencilere ve diğer ilgili personele sosyal medya okuryazarlığı eğitiminin verilmesi gereklidir. Bunun yanı sıra sosyal medya kullanımı ile ilgili kamu spotları hazırlanması sağlanabilir. Hali hazırda var olanların yanı sıra telefon ihbar ve bilgi hatları oluşturularak bunlar genişletilebilir.

Veli, STK ve Eğitim Dışı Personelin Beklenti ve Çözüm Önerilerine Yönelik Oluşturulan Tema ve Kategoriler

Aile İçi şiddeti önlemeye yönelik öneriler	Okul yolu, servisler ve okul çevresine yönelik öneriler	Okul ortamında şiddetin etkisini azaltmaya yönelik öneriler	Zorbalık ve sanal zorbalık konusunda çözüm önerileri
a.Kadının ekonomik gücünü kazanmasına yönelik destek mekanizmalarının oluşturulması b.Yöneticilere kaynaştırma eğitimi hakkında eğitim verilmesi	a. Eğitimcilerin eğitimi programları hazırlanması b. PDR mezunlarının daha fazla sayıda istihdamı	a. Denetimin artırılması b.Güvenlik birimlerinden destek alınması	a. Güvenli internet kullanımı eğitimlerinin verilmesi b.Denetim ve izleme mekanizmalarının oluşturulması

GRUP 3 YÖNETİCİLER

GÖRÜŞ ve DÜŞÜNCELER

1. Aile içi şiddete neden olan durumlar

Yöneticiler, ailelerin çocuklarını kendi içlerinde kıyasladıkları gibi sosyal çevrelerinde ki diğer akranlarıyla da çocukları kıyasladıklarını; bu durumun da kıyaslanan çocuğun saldırgan olmasına neden olduğunu ifade etmişlerdir. Ailelerin sürekli akademik başarıyı takip ettiğini, çocuklarının sosyal gelişim ve duygusal gelişimin ne kadar önemli olduğu hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını ifade etmişlerdir. Ailelerin gerçek dışı isteklerinin olduğunu ifade etmişlerdir. Çocuklarının istenen meslekleri edinmeleri isterlerken bunun akademik olasılığını incelememektedirler. Okulla ilgili sorunlarda baba katılımının çok az olduğu, annelerin de yeteri kadar sorunla baş edemediklerini ifade etmektedirler. Aynı zamanda, yöneticiler, çocuklarda önemli oranda özgüven eksikliği olduğunu gözlemlediklerini, bunun da onları -özgüveni eksik öğrencileri- şiddet için hedef durumuna koyduğunu belirtmişlerdir.

Yöneticiler ailenin sosyo-ekonomik düzeyin üst seviyede olmasının da çocukları şiddetten koruyamadığını ifade etmişlerdir. İyi eğitilmiş ailelerde dahi çocuklarına şiddetin farklı türlerinde zarar veren ebeveynlerin bulunduğunu belirtmişlerdir. Ekonomik sıkıntılar aileleri ruhsal sorunlara ittiğini ve ruhsal problemleri olan ailelerin ise çocuklarıyla yeteri kadar ilgilenemediklerini belirtmişlerdir. İşsiz babaların çocuklarını çocuk işçisi olma konusunda zorladıklarını ve baban hasta baban

çalışamaz gibi sözlerin çocukların erken yaşlarda eğitimden koparak iş yaşamına atılmalarına neden olduğunu dolayısıyla da onları şiddete açık duruma getirdiğini ifade etmişlerdir.

Yöneticiler, boşanmış ailelerden çocuk sahibi olan kadın ya da erkekler başka kişilerle yaşamaya başladığında çocukların şiddete açık hale geldiğini belirtmişlerdir. Boşanmadan sonra ebeveynlerden birinde kalan çocuk için diğer ebeveynin ilgisiz kalması çocuğun şiddet görmesi için riskini artırdığını ifade etmişlerdir.

Çocuklara çok geç yaşlarına kadar sorumluluk verilmediğini ve bu durumda çocuklar gerçeklikten uzakta izole bir şekilde okullara geldiklerini ve dolayısıyla okul içi şiddete onları savunmasız kıldığını ifade etmişlerdir. Aileler daha az kısıtlayıcı ve baskıcı baba faktörünü gölgeliyor, bu durumda da çocukların daha erken yaşlarda yanlış ve olumsuz modelleri görmesine neden olduğunu belirtmektedirler. Kız çocukları ileri de evlendiklerinde babanın olumsuz etkilerinden çocuklarını koruyan bir rolleri olduğunu düşünürken; erkekler ise ileride baba olduklarında baskıcı olmaları gerektiğini düşünüyorlar.

Yöneticiler ailelerin çocuklarını takip edemediklerini ifade etmişlerdir. Özellikle takip edilmeyen arkası aranmayan arkadaşlar olumsuz örnek olan çocukların etkisine girerek onlarla arkadaşlık etmekte ve bu arkadaşlıklarını gizlice korumaya ve sürdürmeye çaba gösterdiklerini belirtmişlerdir.

Ayrıca, yöneticiler ailelerde madde kötüye kullanımının arttığını ve madde bağımlısı ebeveynlerin çocuklarını takip edemediklerini ifade etmişlerdir.

2. Okul yolu, servisler ve okul çevresinin şiddet üzerindeki etkisi

Yöneticiler özellikle bazı yerlerde uyuşturucuya ulaşmak oldukça kolay olduğunu ve bu durumun da şiddete neden olduğunu ifade etmişlerdir.

Yöneticiler çocukların enerjilerini atamayınca saldırgan olabildiklerini ve özellikle üstün yetenekli çocukların yeteri kadar akademik, sosyal ve duygusal öğrenme yönünden desteklenmediklerini belirtmişlerdir.

3. Okul ortamında şiddete neden olan durumlar

Yöneticiler kılık kıyafet serbestliği sonrasında okullarda çıkan kavgalarda polis okula geldiğinde kimin öğrenci kimin dışarıdan gelen kişiler olduğunu anlayamadığını ve suçlu çocukların daha önce eğitim aldıkları okulların hedef olduklarını ifade etmişlerdir.

4. Zorbalık ve sanal zorbalık konusunda çözüm önerileri

Yöneticiler Sosyal ve Politikalar Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı ve Çocuk Polisinin birlikte yeterli düzeyde çalışmadığını ifade etmişlerdir. Dizilerin çocukları suça ve şiddete teşvik edebildiğini ve ıslah evlerindeki çocukların lakaplarının genellikle bu olumsuz etki bırakan dizi kahramanlarından seçildiğini belirtmişlerdir. İnternet kafelerde oynanan Metin 2 gibi oyunlar çocuklar kendi aralarındaki sorun olmasına ve şiddet yaşanmasına neden olmaktadır. Okula gelip gittikleri yollarda çocuklar tehdit ve tacize maruz kalabiliyorlar.

Yöneticilerin Görüş ve Düşüncelerine Yönelik Oluşturulan Tema ve Kategoriler

Aile İçi şiddete neden olan durumlar	Okul yolu, servisler ve okul çevresinin şiddet üzerindeki etkisi	Okul ortamında şiddete neden olan durumlar	Zorbalık ve sanal zorbalık konusundaki görüşler
a. Şiddetin bir eğitim ve problem çözme yöntemi olarak kullanılması. b. Sosyo-ekonomik değişkenler c. Yetersiz ebeveyn ilgisi d. Zararlı alışkanlıklar ve maddeler	a. Denetim ve kontrol yetersizliği b. Eğitim politikasındaki yetersizlikler	a. Güvenliği sağlamada yetersizlik	a. Denetim yetersizliği

BEKLENTİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1. Aile içi şiddeti önlemeye yönelik öneriler

Yöneticiler çocuklara erken yaşlardan itibaren sorumluluk verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Böylece, çocukların sorumluluğunu alarak karar verme becerileri artırılabilir. Aileler iyi eğitimli de olsa çocuklarının gelişimsel özelliklerinin farkında değiller. Bu sebeple de aileler dönem dönem çocuklarının gelişimleri hakkında yeteri kadar bilgi alıp çocuklarına kritik dönemlerinde destek verebilecek yeterlilikte ve donanımda olmalıdırlar.

Demokratik aileler alt sosyoekonomik düzeyde olsalar da daha mutlular. Bu nedenle de ebeveynlerin demokratik aile olmaları konusunda destek verilmelidirler. Özellikle çocuğu olan ebeveynlerin iş sahibi olmaları konusunda desteklenmeleri gerekmektedir. Ayrıca, bu ebeveynler için özel iş ve meslek edindirme kursları açılmalıdır. Bunların yanı sıra madde bağımlısı aile üyeleri belirlenerek rehabilite edilmelidirler. Ayrıca, ailelerin eğitilerek çocuklarını kıyaslamamayı öğrenmesi gerekmektedir.

Aileler çocuklarının sınırlıları ve güçlü yanlarını bilecek düzeye gelmelidirler. Bedensel engeli ya da zihinsel engeli olan çocukları bazı aileler suiistimal edebildikleri için onları takip edecek düzenli bir sistemin kurulması gerekmektedir. Başarı odaklı aileler yerine gelişim odaklı ailelerin desteklenmesi aile içi şiddeti azaltacaktır. Çalışan anneler ve babalar için yasal düzenlemeler yapılmalı. Çocuklarının okullarına gitmeleri konusunda desteklenmelidirler.

Şiddeti normal sayan anne babalar var onların belirlenmesi ve eğitilmesi gerekmektedir. Yoğun işte çalışan aileler sorunlarını çocuklarına yansıtmakta, ekonomik gücü elinde tutan kişi maddi desteği sınırlandırdığında çocuklar suç işleyebiliyorlar. Bazı aileler devlet desteği almakta ve bu desteği alan ailelerin çocukları şiddetin öznesi durumda olabiliyor. Bu parayı alan ailelerin çocukları takip etmeleri istenebilir. Askerlik süresi içinde baba eğitim verilmesi baba adaylarının bilgilendirilmesini sağlayabilir. Baba eğitimleriyle babalarının okul içi sorunlara katılımı sağlanmalıdır.

2. Okul yolu, servisler ve okul çevresine yönelik öneriler

Okul çevresinde uyuşturucu satıcılarına ciddi yaptırımlar gelmelidir. Bu satıcılar 18 yaşından küçük olduğunda serbest kalmaktadırlar. Servislerle ilgili sorunları takip edebilecek bir sistem olabilir. Toplu yaşam alanlarındaki sosyal alanların sayısı artırılmalıdır. Yeni yapılan okulların bahçe duvarı olmayabiliyor. Bu durumda dışarıdan okulları tehditte açık hale getiriyor.

Kılık kıyafetle ilgili düzenlemeler yapılmalı ya da kıyafet serbestliği olan/olacak okulların dışı için duvar gibi güvenlik önemleri alınmalıdır. Sosyal ve politikalar bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı ve Çocuk Polisi birlikte çalışabilecekleri alt yapı olmalıdır. Koordinasyonları artırılmalıdır.

3. Okul ortamında şiddetin etkisini azaltmaya yönelik öneriler

Öğrencilerin özgüvenlerini geliştirmek amacıyla etkinlik düzenlenmelidir. Çocukların enerjilerini atabilecekleri spor tesisleri yaygınlaşmalıdır. Alternatifler çeşitlenmelidir. Sadece futbol değil yüzme, tenis, basketbol vb. spor alanları oluşturulmalıdır. Üstün yetenekli çocukları destekleyecek nitelikli okullar ve öğretmenler olmalıdır. Tüm okullar çocukların her yönüyle gelişmesini destekleyecek özelliklerde yeniden yapılandırılmadır.

Öğretmenlerin şiddeti önlemeye yönelik bilgi ve beceri donanımı artırılmalı ve ara ara sınav ve eğitimlerle bu donanımlar takip edilmelidir. Ayrıca, şiddet içerikli deyimler ve atasözleri dikkatli kullanılmalı ya da kullanılmamalıdır. Bunlar Talim Terbiye tarafından kitaplardan izlenmelidir. Okul rehberlik servislerinde çalışan okul psikolojik danışmanlarının sayılarının artırılması ve niteliklerinin güçlendirilmesi gerekmektedir. Okullardaki önleyici hizmetlerin geliştirilmesi gerekmektedir.

Krize müdahale pahalı ve kesin çözüm olmayabilmektedir. Bazı öğretmenlerin akademik yetersizlikleri çocukları olumsuz etkilemektedir. Bir örnek te, kürekte dünya birincisi olan başarılı bir öğrencinin beden dersine ait notunun düşük verilmesi. Okullarda cep telefonu yasaklanmamalı ancak ders sırasında önemler alınmalıdır. Bunların tümünü yanı sıra okullarda sosyal ve duygusal öğrenme, karakter ve değer eğitim artırılmalıdır.

4. Zorbalık ve sanal zorbalık konusundaki görüşler

İnternette olumsuz içeriği filtreleyen sistemlerin güçlendirilmesi ve okul çevresindeki internet kafelerde mutlaka bu sistemlerin kullanılması gerekmektedir. Bunun içinde eğitici çizgi filmler ilgili kurumlarca desteklenmelidir. Ayrıca çocuklar teknolojiyi işe yarar şekilde kullanmaları konusunda eğitilmelidir. Emniyet teşkilatının çocuk için özel birimleri desteklenmelidir. Polis, donanım ve bilgi donanımları desteklenmelidir. Okul çevresindeki seyyar satıcılar risklidir. Onların okul çevresinde olmaması konusunda zabıta çalışmalıdır. Okulun çevresinde özellikle de çocukların okula gelip gittikleri yollarda denetim sağlanmalı yasal yaptırımlar olmalıdır.

Çocukların okul dışında desteklenecekleri bilgi evleri artırılmalıdır. Bu evler çocuklara tanıtılmalıdır. Çocuklar, okul, kurs, etüt ve ders çemberinden çıkarak sosyal etkinliklere katılmaları konusunda desteklenmelidirler. Sorunu önlemek tek başına okulların ya da

öğretmenlerin yapabileceği bir iş değil. Bunun içinde RAM'lar, aileler, Diyanet, muhtarlar, polis ve diğer kurumlar birlikte çalışmayı öğrenmelidirler.

Demokrasi, hoşgörü ve birlikte yaşam desteklenmelidir. Yasal hakların nereye kadar yasal haklar olduğu bilgilendirilmeli ve düzenlenmelidir. 18 yaş altındaki çocuklar yasal haklarını şiddeti uygulamak için bir kalkan gibi kullanabiliyorlar. Teknolojiyi sınırlandırmak çözüm değil. Teknolojiyi doğru kullanmak önemlidir.

Yöneticilerin Beklenti ve Çözüm Önerilerine Yönelik Oluşturulan Tema ve Kategoriler

Aile İçi şiddeti önlemeye yönelik öneriler	Okul yolu, servisler ve okul çevresine yönelik öneriler	Okul ortamında şiddetin etkisini azaltmaya yönelik öneriler	Zorbalık ve sanal zorbalık konusunda çözüm önerileri
<ul style="list-style-type: none">a. Çocuklara sorumluluk verilmesib. Aile eğitimlerinin içeriklerinin gözden geçirilmesic. Meslek edindirme kurslarının açılmasıd. Gelişim odaklı aile modelinin desteklenmesie. Baba eğitimi	<ul style="list-style-type: none">a. Sosyal alanların sayısının artırılmasıb. Kılık kıyafet düzenlemesic. Diğer kurum ve kuruluşlarla koordinasyonun sağlanması	<ul style="list-style-type: none">a. Öğretmenlerin eğitimib. Özgüven artırıcı etkinlikler düzenlenmesic. Spor tesislerinin inşasıd. Karakter ve değer eğitimie. PDR uzmanlarının daha fazla sayıda istihdam edilmesi	<ul style="list-style-type: none">a. Denetim ve izleme mekanizmalarının olmasıb. Bilgi evlerinin sayısının artırılması

GRUP 4 ÖĞRENCİLER

GÖRÜŞ VE DÜŞÜNCELER

1. Aile içi şiddete neden olan durumlar

Öğrenciler ergenlik döneminde çocukların aile içi şiddetten etkilenme düzeyi arttığını belirtmişlerdir. Ailelerin çocukların yaşam tarzlarına karışması da bir tür aile içi şiddettir.

Öğrenciler ailelerin çocuklarına yaptığı her uyarıyı da şiddet olarak algılamamak gerektiği ifade etmişlerdir. Aileler daha deneyimli oldukları için çocukları kötü durumlardan korumak isteyebilir. Bunu şiddet olarak nitelemek doğru olmayacaktır. Öğrencilere göre aile içinde yaygın olarak görülen şiddet türlerinin başında öğrencilerin

başarı durumları ve dış görünüşü açısından etiketlenmesi gelmektedir. Aileler sözel şiddetin varlığından haberdar bile değildir.

Öğrenciler şiddetin önemli bir kaynağını da medyanın oluşturduğunu belirtmişlerdir. Çocukların dizi filmlerdeki karakterleri mantık süzgecinden geçirilmeden taklit etmeye çalıştıkları görülmektedir. Bazı öğrencilerin hayranı olduğu dizi karakterinin başına gelen kötü olayları bile taklit ettiklerini belirtmişlerdir. İlköğretimde yerli karakterler taklit edilirken, lisede yabancı karakterler taklit edilmektedir.

2. Okul yolu, servisler ve okul çevresinin şiddet üzerindeki etkisi

Öğrencilere okullarda yaygın olarak görülen sözel şiddet türlerinden birisi öğretmenin öğrenciyi karakterinden dolayı aşağılamasıdır.

Öğrencilere göre uyuşturucu madde satılması şiddetin önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Uyuşturucu madde satılanlar müşteri olarak ağına düşürmek istedikleri çocuğu sahiplenmekte, ona arkadaş ortamı sunmakta ve sorunlarıyla ilgileniyormuş gibi görünmektedir. Böylece çocuğa yakınlaşma fırsatı bulmaktadır.

Okullarda görülen şiddetin bir başka türü cinsel tercihlerinden dolayı öğrencilerin yargılanmasıdır. Okul içinde en çok şiddet gören gruplar; engelliler, evsizler, madde bağımlıları veya anne ve babasından birisini kaybetmiş çocuklardır. Sigara madde kullanımı oldukça artmaktadır. Öğrenciler sigara içmek için özellikle tuvaletleri seçmektedir. Sigara ve uyuşturucu madde kullanımı ergenlere grup içerisinde statü kazandırmaktadır.

3. Okul ortamında şiddete neden olan durumlar

Nöbetçi öğretmenlerin ve okul güvenliklerinin yetersiz olmasının şiddetin artmasında önemli bir etken olduğunu belirtmişlerdir. Okul dışı unsurlar okul içinde rahatça hareket edebilmekte yönetim ve öğretmenler bilmelerine rağmen bir şey yapamamaktalar.

4. Zorbalık ve sanal zorbalık konusundaki görüşler

Bazı öğrencilerin Smack Down'daki hareketleri uygulamaya çalışırken sınıf arkadaşının boynunu kırdığını ifade etmişlerdir. İnternetin çocuğa, arkadaşının yüzüne söyleyemediği şeyleri söylemesine fırsat sunduğunu ifade etmişlerdir. Özellikle ergenler Facebook'ta beğeni almak amacıyla arkadaşlarına sözel şiddet uygulayabilmektedir. Whatsapp'taki konuşmaların silinmesi siber şiddete örnek olarak verilebilir. Sanal ortamda tanınmayan kişilerin mesajlarına cevap verilmesi siber şiddete maruz kalma olasılığını arttırmaktadır. Sanal şiddetin bir başka yönünü oyun

karacterinin sanal korsanlarca ele geçirilmesi oluşturmaktadır. Bu tür şiddetin en büyük nedeni ekonomik yoksunluktur.

Öğrencilerin Görüş ve Düşüncelerine Yönelik Oluşturulan Tema ve Kategoriler

Aile İçi şiddete neden olan durumlar	Okul yolu, servisler ve okul çevresinin şiddet üzerindeki etkisi	Okul ortamında şiddete neden olan durumlar	Zorbalık ve sanal zorbalık konusundaki görüşler
a. şiddetin bir eğitim ve problem çözme yöntemi olarak kullanılması b. şiddetin normalleştirilmesi c. Medyanın olumsuz etkilerinin ailelere yansması	a. Denetim ve kontrol yetersizliği b. Eğitim politikasındaki yetersizlikler	a. Güvenliği sağlamada yetersizlik	a. Sanal zorbalığın gerçek yaşama taşınması

BEKLENTİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1. Aile İçi şiddete yönelik öneriler

Bu konuda örüntü oluşturabilecek herhangi bir görüş belirtilmemiştir

2. Okul yolu, servisler ve okul çevresine yönelik öneriler

Okul servislerinde okul aile birlikleri denetim sahibi olmalıdır. Servis şoförlerinin adli sicil kayıtlarına dikkat edilmesi ve cinsel istismar, uyuşturucu bağımlılığı gibi suçlar işleyenlere görev verilmemesi gerekmektedir. Nöbetçi öğretmenlerin ve rehber öğretmenlerin iyi gözlem yapmaları şiddetin fark edilmesinde önemli rol oynamaktadır. Servis şoförlerine okul rehberlik servisi tarafından bilgilendirme yapılmalıdır. Okula servis sağlayan şirketler kurulması ve servis hizmet alımının bu şirketlerden yapılması Servis şoförlerine emniyet destekli bilgilendirmeler yapılabilir. Ayrıca, servis şoförlerine serviste dinlenen müzik, sakal tıraşı, kıyafet konusunda ölçütler getirilmelidir.

Öğrenciler cinsel tacizden nasıl korunacakları konusunda ve şiddete maruz kaldıklarında kime başvuracakları noktasında eğitilmesi sağlanmalıdır. Okula ait olma duygusunu güçlendirici çalışmalar yapılmalıdır. Emniyet, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve MEB işbirliği yapılmalıdır.

3. Okul ortamında şiddetin etkisini azaltmaya yönelik öneriler

Okullarda derslerin çok fazla önemszenmesi ve insanların ilgi alanlarına göre yönlendirilmemesi şiddete zemin hazırlamaktadır. Ders dışı platformlara önem verilmelidir. Öğrencileri sosyalleştirecek alanlara önem verilmelidir. Okullardaki sivil polis uygulaması arttırılmalıdır. Okula şiddet hakkında bilgilendirici afişler asılmalıdır. Öğretmenlerin sınıf yönetim becerilerinin geliştirilmesi şiddetle mücadelede önemli rol oynayacaktır.

Okul idaresinin öğrencilerle iletişiminin güçlü olması şiddeti azaltmada katkı sağlayacaktır. Örneğin yatılı okullarda okul müdürünün yemeğini kendi odası yerine öğrencilerle birlikte yemesi öğrencilerle kaynaşmasını sağlayacaktır. Okulda öğrenci kulüplerine önem verilmesi öğrencilerin sosyalleşmesine katkı sağlayacaktır. Öğrencilerin sorun çözme becerilerinin geliştirilmesi şiddete uygulama ve şiddete maruz kalma olasılığını azaltacaktır. Öğrencilerde okul idaresinin akran zorbalığına engel olamadığına yönelik bir algı mevcuttur. Bu durum öğrencilerin yaşadıkları zorbalık olaylarını paylaşmalarını zorlaştırmaktadır.

Ayrıca, öğrenci meclislerinin işlevselliği arttırılmalıdır. Öğrenci meclislerinin ilçe ve il yönetiminde de söz sahibi olması sağlanmalıdır. Öğrenciler LÖSEV, Best Buddies gibi toplumsal projelere yönlendirilmelidir.

4. Zorbalık ve sanal zorbalık konusunda çözüm önerileri

Fotoğraf ya da videolardaki yüzlerin değiştirilmesine olanak sağlayan programların korsan kullanımının önlenmesi siber şiddetle mücadelede önemli rol oynamaktadır. Öğrencilere internette tanımadıkları kişilerle iletişim kurmaması gerektiği noktasında farkındalık kazandırılmalıdır. Bireye ait herhangi bir resmin farklı kullanıcılar tarafından oylanmasını içeren Beauty Metter tarzı programların kullanımı sınırlandırılmalıdır. Sosyal paylaşım sitelerine yönelik güvenlik önlemleri arttırılmalıdır. Bu amaçla örneğin facebook hesabındaki her hareket için kişinin cep telefonuna mesaj gelmesini içeren securtiy code gibi uygulamalar noktasında öğrenciler bilgilendirilebilir.

Öğrencilerin Beklenti ve Çözüm Önerilerine Yönelik Oluşturulan Tema ve Kategoriler

Aile İçi şiddeti önlemeye yönelik öneriler	Okul yolu, servisler ve okul çevresine yönelik öneriler	Okul ortamında şiddetin etkisini azaltmaya yönelik öneriler	Zorbalık ve sanal zorbalık konusunda çözüm önerileri
Bu konuda örüntü oluşturabilecek herhangi bir görüş belirtilmemiştir	<ul style="list-style-type: none">a. Denetim sıklığı ve denetime katılımb. Servis personelinin seçimic. Diğer kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliğine gidilmesi	<ul style="list-style-type: none">a. Öğrenciler için sosyalleşme ortamlarının oluşturulmasıb. Sivil polis uygulamasıc. Öğretmenlerin sınıf yönetimi konusunda eğitimid. Okul idaresinin iletişim becerilerinin artırılmasına dönük çalışmalar yapılmasıe. Sorun çözme eğitimif. Öğrenci meclislerinin işlev hale getirilmesig. Toplumsal projelere katılım sağlanması	<ul style="list-style-type: none">a. Denetim ve izleme mekanizmalarının oluşturulmasıb. Güvenli internet kullanımını eğitiminin verilmesi

SONUÇ

İstanbul'da yürütülen iki günlük çalıştay sonucunda saplantılı ve sorunlu internet kullanımının gerek öğrenciler gerekse de ebeveynler arasında yaygınlaştığı ve bunun belirgin şiddet unsurlarına neden olduğuna ulaşılmıştır. Fiziksel şiddetin daha nadir gözlenmesi söz konusuysen duygusal ve sanal şiddete ait yıkıcı davranışlara ait yaşantı ve deneyim daha sık katılımcılarca dile getirilmiştir. Bu sebeple de katılımcıların odak çözüm önerileri yaptırıma yönelik çıkarımları içermektedir.

ANKARA ÇALIŞTAYI

Tarih: 03-04 Ekim 2013

Katılımcı İller: Ankara, Adana, Konya, Sivas, Hatay, Şanlıurfa.

Katılımcılar: 11 Yönetici, 9 öğrenci, 18 veli ve STK temsilcisi ve 17 öğretmen olmak üzere toplam 55 katılımcı iştirak etmiştir.

Moderatörler: Yard. Doç. Dr. Tarık Totan, Arş. Gör. Ahmet Yumuşak, Arş. Gör. Hacer Karamişe, Arş. Gör. Yüksel Eroğlu

Ankara Çalıştayı 03-04 Ekim 2013 tarihleri arasında Başkent Öğretmenevinde yürütölmüştür. Çalışma, katılımcılar ile dört grup üzerinden yürütölmüştür. Açılış ve bilgilendirme sunumlarının ardından yuvarlak masa toplantılarına geçilmiştir. Bu bölümde katılımcı gruplarının görüş, düşünce, beklenti ve çözüm önerileri açıklayıcı bilgi vermesi ve katılımcılar arasındaki farklılığa dikkat çekmek amacı ile ayrı ayrı verilecektir.

GRUP 1 ÖĞRETMENLER

GÖRÜŞ VE DÜŞÜNCELER

Çalışmaya katılan öğretmenlerin şiddetle ilgili görüşleri ve algıları dört başlık altında değerlendirilmiş ve bu alt başlıklar da içeriklerine göre kendi aralarında gruplanmıştır. Buna göre öğretmenlerin görüşleri aşağıdaki şekildedir.

1. Aile içi şiddete neden olan durumlar

Öğretmenler, ebeveynlerin genellikle şiddeti bir eğitim aracı olarak algıladığını ve bunun şiddet olduğunun farkında olmadıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca, aileler ve öğrencilerde problem ve çatışma çözme becerileri eksikliğinden dolayı şiddete başvurma davranışlarının çok yaygın olduğunu, şiddetin uygulayana bir güç sağladığının düşünülmesinden ötürü kişiler tarafından istenerek uygulandığını belirterek, bireylerin şiddetten vazgeçmeleri için yerine mutlaka etkili bir şey koymak gerektiğini ifade etmişlerdir.

Öğretmenler, şiddet olaylarının çoğu zaman aile içinde saklandığını ve yeni bir şiddeti doğuracağı korkusuyla şiddete maruz kalanların bu durumu kimseye paylaşmadıklarını enstest vakalarının bile sosyal ve ekonomik destek sağlanmayacağı endişesiyle saklandığını ve üzerinin kapatıldığını ifade etmişlerdir. Ayrıca, ailelerin çocuklarına değersiz olduklarını hissettirdikleri ve öğrencilerin kendilerini değersiz hissettikleri belirtilmiştir.

Görüşlerine başvurulmuş öğretmenler, toplum olarak şiddetin artık olağan bir durum gibi karşılandığını ve bu durumun şiddeti artırdığını rapor etmişlerdir. Çocukların şiddet davranışına tanık olmayacağı veya maruz kalmayacağı şiddet alanının neredeyse olmadığı, dolayısıyla şiddetin öğrenciler tarafından model alındığı ifade edilmiştir. Toplumdaki bireylerin çoğunun diğer bireylere şiddet uygulamayı bir hak olarak gördüğü, dizilerde öğrencilerin örnek alabileceği örnek karakterin neredeyse olmadığı, çizgi filmlerin dahi çoğunlukla şiddet içerdiği ve medyada da şiddeti normalleştirmeye yönelik çok fazla yayının olup bu durumun da şiddet olaylarının öğrenciler arasında artmasında büyük bir etken olduğu belirtilmiştir.

Öğretmenler, Bakanlıklar arasında eşgüdüm olmamasının da şiddeti çözümü konusunda etkisiz kalınmasında önemli bir etken olduğunu, ayrıca öğretmenlerle ailelerin ilişkili ve eşgüdüm halinde olamadığını, etkili olabilecek 7-19 aile eğitimlerin

şu an ailelere ulaşmada yaşanan zorluklar ve sıkıntılar nedeniyle etkili olamadığını ifade etmişlerdir.

Görüşlerini ifade eden öğretmenler toplumun alt sosyo-ekonomik kısımlarıyla, üst sosyo-ekonomik kısımları arasında çok fazla farkın olmadığını rapor etmişlerdir. Artık, zararlı maddelere ulaşımın daha kolay olduğu ve bu durumun da şiddet üzerinde olumsuz etkilerinin mevcut olduğu belirtilmiştir.

2. Okul yolu, servisler ve okul çevresinin şiddet üzerindeki etkisi

Öğretmenler okullarda denetim eksikliklerinin çok fazla olduğunu, şiddete veya tacize başvuran öğretmenler üzerinde bir yaptırımın olmadığını, öte yandan okul güvenliklerinin bir taraftan artırılması istenirken bir taraftan da okulun duvarlarının kale gibi, parmaklıkları, dikenli telli güvensiz bir yermiş gibi bir imaj çizildiğini belirtmişlerdir. Ayrıca, servis şoförlerinin denetimsiz olduğunu servisçilerin genelde adli kaydı bulunan kişilerden oluştuğunu ifade etmiş ve özel eğitim veren kurumların da denetiminin artırılması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Okul yolu da, öğrenciler açısından şiddet konusunda model alınabilecek çok fazla unsur barındırması açısından, riskli bulunmuş; okullarda bazı siyasi ve uç örgütlerin liderlerinin olabileceği, okul önünde eski mezunların veya okul dışı gençlerin toplanıp kavga edebildikleri veya okuldan çıkan öğrencilere laf atıp taciz edebildikleri veya onlara zararlı maddeler satabildikleri ifade edilmiştir.

Okul çevresinde yer alan inşaat alanları ve parkların şiddet, taciz ve istismarın en çok görüldüğü alanlar olduğu, okul bahçesinin otopark olarak kullanılmasının da bir başka şiddet sebebi olduğu, aynı zamanda bu riskin okul kantinleri için de zaman zaman söz konusu olduğu ifade edilmiştir.

Öğretmenlerin görüşlerinin bir kısmı eğitim politikasının yetersiz buldukları alanlarına yoğunlaşmıştır. Bir öğretmen ülkede genel bir eğitim politikası eksikliğinin bulunduğunu belirtmiş ve bu durumun çözülmesinin şiddeti azaltacağını ifade etmiştir.

Öğretmenler şiddet karşısında nasıl bir yol izleyeceklerini bilmediklerini ve bu durumda şiddet olaylarının devam etmesinde bir etken olduğunu, eğitim fakültelerinde verilen eğitimlerin uygulamaya dönük değil teorik olmasının da başka bir etken olduğu, mesleğe öğretmen alınırken, sadece LYS veya KPSS puanına göre

alındığı mesleki yeteneklere sahip olunup olunmadığına bakılmadığı belirtilmiş ve bunun da şiddet üzerinde etkisi olduğu ifade edilmiştir.

3. Okul ortamında şiddete neden olan durumlar

Öğretmenler, okulların okulda güvenliği sağlama konusunda yetersiz kaldığını, nöbetçi öğretmenlerin bahçede çoğu zaman nöbet tutmakta ve gezinmekte zorluklar yaşayabildiğini ve okul güvenliklerinin de çoğu zaman çözüm olamadığını belirtmişlerdir.

Okullarda öğrencilerin enerjilerini boşaltabilecekleri spor salonu vb. alanların çok yetersiz olmasının şiddete neden olan faktörlerden biri olduğu ifade edilmiştir.

4. Zorbalık ve sanal zorbalık konusundaki görüşler

Öğretmenlere göre öğrenciler sanal ortamda oynadıkları oyunlarda klanlar ve gruplar kurmakta, bu klanların dışarıda da buluşup kavgalara karışabildiği, sanal ortamda paylaşılan fotoğraf ve videoların tehdit unsuru olarak kullanılabilirdiği ve gerçek hayatta da istismar amacıyla öğrencilerin aleyhinde kullanılabilirdiği belirtilmiştir.

İnternete girişte bir denetimin olmamasının çocukların doğrudan tehditlere açık olmasına neden olduğu, öğretmenlerin genel olarak teknoloji bilgilerinin öğrencilerden daha geride olabildiği, internet kafelerin de çok fazla tehdit unsuru barındırdığı, velilerin teknoloji konusunda çok bilgisiz olduğu ve bu durumun da çocukların şiddete maruz kalmasında büyük bir etken olabildiği belirtilmiştir.

Öğretmenler tarafından da bazen öğrencilere sanal zorbalık ve cinsel taciz olabildiği, öğrencilerin internette tanıştıkları kişilere çok çabuk güvenebildiği ve bu yolla sanal zorbalığa maruz kalabildikleri belirtilmiştir. Ayrıca sahte hesaplar yoluyla öğrencilerin birbirlerine küfür ve taciz içeren paylaşımlarda bulunabildiği ve sanal ortamda öğrencilerin kendilerini daha fazla güçlü hissedebildikleri ifade edilmiştir.

Öğretmenlerin görüşlerine göre öğrencilerin sevilme ve kabul edilme ihtiyaçları öğretmen veya aile tarafından giderilmediğinde internette tanıştıkları kişi tarafından giderileceğine inanabilmekte ve bundan dolayı da istismara açık hale gelebilmekteler. Yine öğretmenlere göre problem tarama envanteri, cümle tamamlama testleri vb. tekniklerden elde edilen verilerin özenli bir şekilde incelenmemesi sonucu bu tip davranışlara maruz kalan çocuklarla ilgili bilgiler gözden kaçabilmektedir.

Görüşlerine başvuru alan öğretmen grubu, okul içinde zorba davranışların genelde üst sınıftaki öğrencilerden alt sınıftakilere doğru olduğunu, okulların kalabalık olması nedeniyle rehber öğretmenlerin her öğrenciye ulaşmakta zorluk çektiğini ve liselerde yaygın olan bahis oyunlarının da öğrencilerin şiddete maruz kalmasına neden olduğunu ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerin Görüş ve Düşüncelerine Yönelik Oluşturulan Tema ve Kategoriler

Aile içi şiddete neden olan durumlar	Okul yolu, servisler ve okul çevresinin şiddet üzerindeki etkisi	Okul ortamında şiddete neden olan durumlar	Zorbalık ve sanal zorbalık konusundaki görüşler
<ul style="list-style-type: none"> a. Şiddetin bir eğitim ve problem çözme yöntemi olarak kullanılması. b. Şiddetin rapor edilmemesi c. Şiddetin normalleştirilmesi d. Okul-aile ve ilgili diğer kurumlar arasında işbirliğinin yetersiz olması e. Sosyo-ekonomik değişkenler f. Yetersiz ebeveyn ilgisi g. Zararlı alışkanlıklar ve maddeler 	<ul style="list-style-type: none"> a. Denetim ve kontrol yetersizliği b. Eğitim politikasındaki yetersizlikler c. Şiddetle baş etmeyi bilmeme, yetersizlik 	<ul style="list-style-type: none"> a. Güvenliği sağlamada yetersizlik b. Öğrenciler için yetersiz etkinlik çeşitliliği 	<ul style="list-style-type: none"> a. Sanal zorbalığın gerçek yaşama taşınması b. Denetim yetersizliği c. Yetersiz rehberlik ve tanıma hizmetleri

BEKLENTİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1. Aile içi şiddeti önlemeye yönelik öneriler

Öğretmenler aile içi şiddetin önlenmesi için ailelere yönelik, şiddet algısıyla ilgili ve çocuğa yaklaşımla ilgili uzmanlar tarafından verilen eğitimlerin artırılması gerektiğini, okul içinde sorunlu davranışlar gösteren öğrencilerin bu davranışlarına etki eden etmenlerin aile içi etmenler de göz önüne alınarak araştırılması ve önlem alınması gerektiğini belirtmişlerdir. Önlemlerin nedene yönelik olması gerektiği belirtilmiştir.

Öğretmenlere göre okul içinde gezici ekipler kurulmalı ve sürekli ev ziyaretleri yapılmalı ve gerekirse bu ekipler aile eğitimlerini velinin evinde gerçekleştirmeli, ayrıca evlenmeden önce bireylere aile olma, anne baba olma, karı koca olma ile ilgili bilgi ve sorumluklara ilişkin eğitim ve kurslar düzenlenmeli, bireylere sağlık güvenceleri kapsamında profesyonel psikolojik yardım sağlayacak kurum ve kuruluşların sayısı artırılmalı, sadece şiddete maruz kalanla değil, şiddete başvuran öğrenciyle de profesyonel bir şekilde ilgilenilmeli, neden başvurduğuyla ilgili araştırma yapılmalı, medya üzerinden kamu spotları ve filmler vasıtasıyla eğitimler yapılmalı, şiddete başvuran kişilere de caydırıcı cezalar verilmeli ve risk haritası çıkarılarak, bu öğrencilere yönelik şiddeti önlemek amacıyla çalışmalar yapılmalı ve bu öğrenciler sosyal sorumluk projelerine dâhil edilmelidir.

2. Okul yolu, servisler ve okul çevresine yönelik öneriler

Öğretmenlere göre, okul yolu, servisler, okul çevresinde şiddeti önlemek amacıyla okullar şehir dışında kampüs sistemine geçirilerek en azından dışarıdan gelecek şiddet ve istismar durumlarından korunabilir. Tabandan değil, tavandan başlayan eğitim politikaları ile önlemler alınmalı, öğrencilerin kolayca zararlı maddelere ulaşmalarının önlenmesi konusunda çalışmalar yapılmalıdır. Ayrıca öğretmenler, şiddetin daha fazla olduğu muhitlerin sosyal kentsel dönüşüm projeleriyle dağıtılması ve o muhitlere gençlerin rahatça gidebileceği sosyal tesisler yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Diğer görüşlere göre sadece 155 arandığında değil, karakollar da arandığında telefon kaydı alınmalı ve ihbarlar değerlendirmeye alınmalı, okul servisçileri seçilirken adli kaydı olmayanlar tercih edilmeli ve mutlaka servisler düzenli ve sık aralıklarla denetlenmelidir. Güvenlik önlemlerinin dışında öğretmenler, eğitimle ilgili önerilerde de bulunmuş ve öğrencilerin meslek edinebileceği kursların sayısının artırılması gerektiğini ancak bu kursların gerçekten öğrencinin iş bulabileceği meslekleri öğreten kurslar olması gerektiği belirtilmiştir.

3. Okul ortamında şiddetin etkisini azaltmaya yönelik öneriler

Öğretmenlerin önerileri arasında okul güvenliğini sağlamak da yer almış ve okul güvenliğinin sorun olacağı bilinen muhitlerde yapılan okullara devlet tarafından güvenliğin sağlanması gerektiğini, gerekirse okul güvenlik görevlilerinin maaşlarının ödenmesi amacıyla ek ödenek sağlanmasının, her okulda mutlaka kamera sistemi olmasının gerektiği gibi önerilerde bulunmuşlardır.

Okulda güvenliğini sağlayacak öneriler, öğrencilerin problem çözme becerileri ve psiko-sosyal gelişimini de içeren bazı boyutlar içermektedir. Buna göre öğretmenler, akran arabuluculuğunun etkin bir biçimde okullarda kullanılmasını, değerler eğitiminin etkinlik ve sosyal aktivitelerde etkin bir biçimde kullanılmasını, sosyal beceri ve yaşam becerileri konusundaki eğitimlerin müfredata girmesi ve uygulamalı bir ders olarak işlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Ayrıca, öğretmenlere göre sosyal kulüpler yazı üzerinde değil, etkin bir biçimde yapılmalı ve haftada bir saate sıkıştırılmamalı, okul radyosu ve gazeteleri olmalı ve okul içi olumlu örnekler burada duyurularak olumlu rol model olması sağlanmalı, çocukların enerjilerini atabilecekleri, sosyal ve sportif tesislere okul içinde bolca yer verilmeli, müfredat amaçsız derslerden temizlenmeli, genel olarak sosyal ve sportif etkinliklere risk bölgesindeki okullarda daha fazla yer verilmelidir.

4. Zorbalık ve sanal zorbalık konusunda çözüm önerileri

Öğretmenler okul zorbalığının ve sanal zorbalığın çözümüne ilişkin görüşlerini şu şekilde dile getirmişlerdir. Onlara göre, velilere öğrencilerin internet ve teknoloji kullanımı konusunda sorumluluklarının olduğu anlatılmalı ve gerekirse okul ve veli arasında anlaşma yapılmalı, rehber öğretmenlere öğrencilerine de bilgi vermeleri amacıyla sanal suçlar hakkında eğitimler verilmeli, veli, öğretmen ve öğrencilere sanal ağlar ve teknoloji konusunda profesyonel eğitimler verilmeli, filtreleme yöntemleri geliştirilmeli, internetin yanlış kullanımı konusunda kamu spotları yayınlamalı, okulun tüm paydaşlarına sanal zorbalık ve internet kullanımı konusunda bilgilendirme çalışmaları düzenlenmeli, bakanlık tarafından interaktif bir CD hazırlanarak okullara dağıtılmalıdır.

Ayrıca öğretmenler, sanal zorbalığa ilişkin bütçe ayrılarak bu konuda çalışmaların daha da artırılması gerektiğini, zorbalık ve sanal zorbalık ile ilgili şikâyet hattı oluşturulabileceğini, telekomünikasyon şirketi tarafından ailelere internette çocuklarının nerelere girdiği ile ilgili bilgilendirici mesaj ve mailler gönderilebileceğini ve öğrencilerin sınıflara telefonla girmesinin önlenerek bu tür zorbalık girişimlerinin çözümlenebileceğini ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerin Beklenti ve Çözüm Önerilerine Yönelik Oluşturulan Tema ve Kategoriler

Aile İçi şiddeti önlemeye yönelik öneriler	Okul yolu, servisler ve okul çevresine yönelik öneriler	Okul ortamında şiddetin etkisini azaltmaya yönelik öneriler	Zorbalık ve sanal zorbalık konusunda çözüm önerileri
<ul style="list-style-type: none">a. Aile eğitimlerinin sunulmasıb. Mobil eğitim hizmetlerinin sunulmasıc. Ceza yöntemid. Risk haritalarının oluşturulmasıe. Sosyal sorumluluk projelerinin işe koşulması	<ul style="list-style-type: none">a. Okul kampüslerinin oluşturulmasıb. Eğitim politikalarında iyileştirmelerc. Güvenlik önlemlerinin alınmasıd. Meslek edindirme kurslarının açılması	<ul style="list-style-type: none">a. Akran arabulucuk eğitimib. Kamera izleme sistemlerinin kurulmasıc. Spor etkinlikleri düzenlenmesid. Sosyal faaliyetlere daha çok yer verilmesi	<ul style="list-style-type: none">a. Güvenli internet kullanımı üzerine eğitimb. Denetim ve izleme mekanizmalarının kurulması

GRUP 2 VELİ, STK VE EĞİTİM DIŞI PERSONEL

GÖRÜŞ VE DÜŞÜNCELER

1. Aile içi şiddete neden olan durumlar

Veli ve STK temsilcilerine göre aile içi şiddetin önemli nedenlerinden birisi kalabalık aile yapısı, ebeveynlerin çevrelere olan kızgınlığını çocuklarına yöneltmeleri, annenin iş yükünün fazlalığı nedeniyle çocuğa yönelik şiddet uygulamasına zemin hazırlamaktadır. Ayrıca çocuğun ihmal edilmesi ve çocuk yetiştirme konusundaki yanlış bilgiler çocuğa yönelik şiddete yol açan etmenler arasında sayılmış, aile içinde çocuğa uygulanan şiddetin sözel şiddetten fiziksel şiddete dönüştüğü, ebeveynlerin fiziksel yetersizliği çocuklarıyla iletişim kurmasını güçlendirmekte ve onlara şiddet uygulamalarına yol açmaktadır şeklinde katılımcılar görüşlerini rapor etmişlerdir. Veli ve STK temsilcilerine göre kamu ve özel sektörde çalışan ebeveynler işlerinde yaşadıkları stresi ailelerine yöneltmekte, şiddetle mücadelede çalışan meslek elemanlarının yetersizliği şiddetle mücadeleyi güçleştirmekte ve şiddetin yaygınlaşmasına zemin hazırlamaktadır.

Görüşlerine başvuru katılımcılara göre ebeveynlerin çocuğa şiddet uygulamasının önemli nedenleri arasında çocuğa ilişkin sorunlarla başa çıkamama ve şiddeti bir terbiye aracı olarak görme sayılabilir.

2. Okul yolu, servisler ve okul çevresinin şiddet üzerindeki etkisi

Bu konuda örüntü oluşturabilecek herhangi bir görüş belirtilmemiştir.

3. Okul ortamında şiddete neden olan durumlar

Okul ortamlarında şiddete yönelik gündeme getirilen konuların başında cinsel istismar gelmektedir. İlkokul çağındaki çocukların cinsel istismara ilişkin bildirimlerinin doğruluk oranının %92 olduğu ifade edilmiştir. Katılımcılara göre cinsel istismarla ilişkin vakalarda öğretmenler sosyal ilişkilerini bozmamak için aleyhte tanıklık yapmayı reddetmektedir. Ayrıca, cinsel istismarı emniyete bildirim sırasında yaşanan aksaklıklar öğretmenleri cinsel istismarı bildirim noktasında isteksiz yapmaktadır ve Alo 183 hattına yapılan ihbarlarda isim ve kimlik numarası verme zorunluluğu bulunmamaktadır.

Diğer nedenlere ilişkin olarak, öğretmenlerin şiddete maruz kalan çocuklarla ilişkili incelemelerde zorunlu olarak görevlendirilmesi bildirimlere ilişkin doğru ve ayrıntılı bilgiler elde edilmesini zorlaştırmaktadır şeklinde rapor edilmiş ve cinsel istismar konusunda öğretmen, yönetici ve müfettişlerin yeterli bilgiye sahip olmadıkları belirtilmiştir. Kız çocuklarının diğer kardeşlerini korumak ve şiddet uygulayan erkeğin aileye gelir getiren birey olmasından dolayı ailenin gelir kaynağından yoksun kalmaması için kendilerine uygulanan cinsel istismarı da bildirmekten kaçındıkları belirtilmiştir.

Ayrıca ekonomik güçlükler, öğretmenlerin sınıf yönetim becerilerinin gelişmemiş olması, rehber öğretmenlerin yeterince gözlem yapamaması, eğitim sisteminin çocuğu bencilleştirmesi, televizyonların reyting uğruna şiddeti körüklemesi, şiddeti artıran nedenler olarak görülmüştür.

4. Zorbalık ve sanal zorbalık konusundaki görüşler

İnternet yoluyla maruz kalınan şiddete ilişkin olarak katılımcılar Türkiye'de çocukların internet kullanımına ilişkin risk durumlarını belirlemeye yönelik araştırmaların bulunmadığını; çocukların internette tanıştığı kişilerle buluşmalarının, organ ticareti ve çocukları fuhşa zorlamayı, mendil sattırmayı ve tarlada çalıştırmayı içeren insan ticareti açısından hedef durumuna gelmelerine yol açabildiğini ifade etmişlerdir.

Veli, STK ve Eğitim Dışı Personelin Görüş ve Düşüncelerine Yönelik Oluşturulan Tema ve Kategoriler

Aile İçi şiddete neden olan durumlar	Okul yolu, servisler ve okul çevresinin şiddet üzerindeki etkisi	Okul ortamında şiddete neden olan durumlar	Zorbalık ve sanal zorbalık konusundaki görüşler
a. Annenin çalışması b. Cinsiyet ayrımı c. Eğitim eksikliği d. İletişim eksikliği e. Hatalı çocuk yetiştirme f. Kalabalık aile yapısı g. Okul-aile ve ilgili diğer kurumlar arasında işbirliğinin yetersiz olması h. Sevgi eksikliği	Bu konuda örüntü oluşturabilecek herhangi bir görüş belirtilmemiştir.	a. Cinsel istismarlar	a. İnternet ve olumsuz kullanımı b. Güvenli internet kullanımına yönelik eğitim verilmesi

BEKLENTİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1. Aile içi şiddeti önlemeye yönelik öneriler

Katılımcılar, şiddetin önlenmesine yönelik olarak; cinsel istismara maruz kalan çocukların değerlendirilmesinde önemli rol oynayan çocuk izleme merkezlerinin yaygınlaştırılması gerektiğini ve cinsel istismarla mücadelede özellikle annelerin bilgilendirilmesinin önemli olduğu yönünde görüş bildirmiştir.

Şiddetle mücadelede Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, belediyeler ve Emniyet Teşkilatı ile işbirliği yapılmalı şiddetle mücadeleye ilişkin projelerde süreklilik sağlanmalıdır, Doğu ve Güneydoğu'da egemen olan feodal yapı ile mücadele edilmeli, ayrıca iş olanakları artırılmalı ve çocuğa yönelik şiddetle mücadelede rol oynayacak uzmanların alımında niteliğe dikkat edilmeli, edebiyat öğretmeni, matematik öğretmeni olan meslek elemanları yerine çocuk gelişiminde bilgi sahibi olan psikolojik danışmanların ve pedagogların çalıştırılması gerekmektedir. Vatandaşların kanun bilincinin geliştirilmesi şiddetle mücadelede önemli katkı sağlayacaktır. Bunların dışında çocukların olumlu örneklerle karşılaşmasını sağlayacak projeler geliştirmek gerekliliği ve bu yolla çocukların kötü örneklerden uzaklaşmalarının sağlanması,

şiddete ilişkin kamuoyu oluşturulması ve 7-19 yaş aile eğitim seminerlerinden tüm ailelerin yararlanması gibi önerilerde bulunulmuştur.

2. Okul yolu, servisler, okul çevresine yönelik öneriler

Çocuklara yönelik cinsel istismar konusunda çocuklar bilgilendirilmeli, çocukların internet yerine uğraşabilecekleri alternatif etkinlikler konulmalı, çocukların enerjilerini oluşturabilecekleri alanlar oluşturulmalı, çocuklar internet etkinliklerini ebeveyniyle birlikte yapmalı, çocukların uyuşturucu maddelere alıştırılma yöntemleri konusunda aileleri, çocukları, öğretmenleri ve yöneticileri bilgilendirici seminerler verilmeli, çocuklar izbe ve köşede kalmış mekanlar yerine madde satılma olasılığının daha düşük olduğu Starbucks gibi mekanlara gitmeye yönlendirilmeli, okullara öğrencilerin kendilerini ifade etmelerine fırsat vermek için gazetelerde köşeler verilmeli, ayrıca sokak çocuklarına ilişkin mücadelede ihbar mekanizmalarının işletilmesi önemli rol oynamaktadır.

3. Okul ortamında şiddetin etkisini azaltmaya yönelik öneriler

Katılımcıların görüşlerine göre öğretmenlerin seçiminde etik kurallara dikkat edilmeli, rehber öğretmenler cinsel istismar konusunda bilgilendirilmeli, öğretmenlerin aile içi incelemelerde can güvenliği sağlanmalı, özlük hakları iyileştirilmeli, ücretlendirme sağlanmalı ve okullardaki ders yükü azaltılmalı ve sosyalleşmeyi sağlayıcı sportif, kültürel ve sanatsal faaliyetlere önem verilmeli, ailelerin okula nasıl getirilebileceği konusunda araştırmalar yapılmalı, yaşayan okullar projesi hayata geçirilmeli, fiziksel olanaklar ve güvenlik önlemleri arttırılmalı ve okullardaki rehber öğretmen açığını gidermeye dönük adımlar atılmalıdır. Katılımcılara göre anne-baba olmanın yasal zorunlulukları ayrıntılı olarak belirlenmeli, anne-baba okulları açılmalı, doğum planlaması konusunda devlet gerekli adımları atmalıdır çünkü şiddet uygulayan çocukların birçoğu kalabalık ailelerden gelmektedir.

4. Zorbalık ve sanal zorbalık konusunda çözüm önerileri

Katılımcılar, okullarda güvenli internet kullanımına ilişkin eğitim verilmesinin bir çözüm olabileceğini ve çocukların ödev yapmak ya da ders çalışmak için açmış olduğu herhangi bir site aracılığıyla uygunsuz sitelere yönlendirilmesinin teknik olarak önlenmesi gerektiğini ve bununla ilgili önlemler alınması gerektiğini belirtmişlerdir.

Veli, STK ve Eğitim Dışı Personelin Beklenti ve Çözüm Önerilerine Yönelik Oluşturulan Tema ve Kategoriler

Aile İçi şiddeti önlemeye yönelik öneriler	Okul yolu, servisler ve okul çevresine yönelik öneriler	Okul ortamında şiddetin etkisini azaltmaya yönelik öneriler	Zorbalık ve sanal zorbalık konusunda çözüm önerileri
<p>a. Çocuk izleme merkezlerinin yaygınlaştırılması</p> <p>b. Kurum ve kuruluşlar arası sürdürülebilir işbirliklerinin sağlanması</p> <p>c. Aileler için iş olanaklarının artırılması gerekliliği</p> <p>d. Aile eğitimleri düzenlenmesi</p>	<p>a. Çocukların olası sorunlar hakkında bilgilendirilmesi</p> <p>b. Sosyal etkinliklerin artırılması</p> <p>c. Spor alanlarının çoğaltılması</p> <p>d. Çocuklar için kendilerini ifade edebilecekleri ortamlar sunulması</p> <p>e. İhbar mekanizmalarının oluşturulması</p>	<p>a. Sosyal etkinliklerin artırılması</p> <p>b. Aile ziyaretlerinde öğretmenlerin can güvenliklerinin sağlanması</p> <p>c. Kültürel ve sanat faaliyetlerine önem verilmesi</p>	<p>a. Kötü amaçlı yazılımların engellenmesi</p> <p>b. Denetim ve kontrol mekanizmalarının geliştirilmesi</p>

GRUP 3 YÖNETİCİLER

GÖRÜŞ VE DÜŞÜNCELER

1. Aile içi şiddete neden olan durumlar

Katılımcılara göre aile içi paylaşımın olmaması şiddetin önemli etkenlerinden biridir. Çalıştay katılımcıları ailelerin denetimsizliğinin ve sosyal medyada çocukların hayatlarına müdahil olmalarının şiddeti arttırdığını ve ev içinde başlayan tartışmaların okula taşındığını ifade etmişlerdir. Aile içinde kadınların ekonomik özgürlük kazanmasının önemli olduğu bir diğer katılımcı tarafından vurgulanmıştır.

Ayrıca, sevgi evlerinde çocuğun tüm ihtiyaçlarının giderilmesinin onların sorumsuz bireyler olarak yetişmesine neden olduğu görüşü sunulmuştur. Yönetici temsilcileri şiddet mağdurunun şiddet algısının şiddetin tanımı için önemli olduğunu şiddetin ortaya çıkmasında psikolojik sorunların ve kültürel farklılıkların etken olabileceğini belirtmişlerdir.

2. Okul yolu, servisler ve okul çevresinin şiddet üzerindeki etkisi

Bu konuda örüntü oluşturabilecek herhangi bir görüş belirtilmemiştir.

3. Okul ortamında şiddete neden olan durumlar

Bu konuda örüntü oluşturabilecek herhangi bir görüş belirtilmemiştir.

4. Zorbalık ve sanal zorbalık konusundaki görüşler

Bu konuda örüntü oluşturabilecek herhangi bir görüş belirtilmemiştir.

Yöneticilerin Görüş ve Düşüncelerine Yönelik Oluşturulan Tema ve Kategoriler

Aile İçi şiddete neden olan durumlar	Okul yolu, servisler ve okul çevresinin şiddet üzerindeki etkisi	Okul ortamında şiddete neden olan durumlar	Zorbalık ve sanal zorbalık konusundaki görüşler
a. Şiddetle baş edememe b. Eğitim eksikliği c. Aile içi paylaşımın olmaması d. Çocuklar üzerinde aile denetiminin olmaması e. Kadınların ekonomik özgürlüklerinin olmaması	Bu konuda örüntü oluşturabilecek herhangi bir görüş belirtilmemiştir.	Bu konuda örüntü oluşturabilecek herhangi bir görüş belirtilmemiştir.	Bu konuda örüntü oluşturabilecek herhangi bir görüş belirtilmemiştir.

BEKLENTİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1. Aile içi şiddeti önlemeye yönelik öneriler

Yöneticilere göre şiddetin çözümlenmesi için aile hekimi gibi aileden sorumlu sosyal çalışmacı olmalı, parçalanmış ailelerin tekrar evlenmesi durumda süreç sağlıklı yönetilmeli, sosyal hizmet merkezleri arttırılmalı, kadın sığınma evlerine gelen ailelere dikkat edilmelidir. Bazı görüşlere göre kadın sığınma evleri bazı durumlarda boşanma teşvik edici rol üstlenmektedir. Kadın sığınma ve sevgi evlerindeki rahatlık tekrar gözden geçirilmeli çünkü kimi zaman bazı çocuklar bu imkânlardan yararlanmak için ailelerine iftira atıyor şeklinde görüş belirtilmiştir. Ayrıca, medyanın rolüne dikkat çekilmiş ve şiddet içerikli olayların medyada yayınlanmasının şiddeti körüklediği belirtilerek buna yönelik öneri olarak medyada kısıtlamalara gidilmesi önerilmiştir.

Yasaklama ve cezalandırmaya yönelik önerilerden bir diğeri de şiddeti önlemek için caydırıcı cezaların olması gerektiğidir. Ekonomik sorunları gidermek adına kadın ve erkeğin birlikte çalışabileceği iş imkânları üretilmesi ve aile içi desteğin artması görüşü de ortaya konmuş, diğer yandan olayların kronikleşmesinin önlenmesinin sorunun çözümünü kolaylaştıracağı ifade edilmiştir.

Yöneticilere göre; yerel düzeyde önlemler önemli fakat politikalarda önemlidir, göç alan bölgelerdeki ailelerin stres, uyum problemleri, ekonomik problemler, iletişim becerisi sorunları giderilmeli. Tabandan değil tavandan değişiklikle, politikalar düzenlenmeli ve değiştirilmeli, ailelerin sosyal refah düzeyi arttırılmalıdır.

Çalışmaya katılan yönetici temsilcileri, aile içi şiddete yönelik olarak ayrıca aile profillerinin incelenmesi, zihinsel engelli çocuğun doğumundan sonra ailelere eğitim verilmesi ve ailenin çocuğuna nasıl davranması gerektiği, süreçte neler yaşayacağı konusunda bilgilendirilmesi gerektiğini belirtmişler neden olarak da zihinsel engele sahip çocuğu olan ailelerin bu duruma yönelik baş etme becerileri yoksunluğundan bahsetmişlerdir.

Katılımcılar güvensizlik ortamında şiddetin önlenmesinin mümkün olmadığını, bu nedenle ailelerin önce çocuğuna güvenmeyi öğrenmesi gerektiğini, çocuğuyla empati kurabilmesi ve ebeveynlerin çocuğunun anlatmak istediği şeyi anlayıp anlamadığından emin olması gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca, aileler maddi imkanlarının sınırlılıklarını çocuklarıyla paylaşmalı ve onlara sorumluluk vermelidir.

2. Okul yolu, servisler, okul çevresine yönelik öneriler

Katılımcılara göre ülke/bölge/yerel düzeylerde şiddetin tanımı yapılmalı, mevzuattaki eksiklikler ve polise olan güvensizlik giderilmelidir. Bir başka öneri de “sorunların çözümü için Osmanlıya bakılmalı, onlar bu sorunlarla nasıl baş etmişler, Darüşşafaka örneği iyi incelenmeli” şeklinde ortaya konmuştur. Muhtar ve imamlar şiddet çalışmalarına dâhil edilmeli, onların sözünün geçtiği yerler olduğu unutulmamalı, ayrıca Müslüman toplumda din adamının yerinin önemi göz ardı edilmemelidir fikri bir başka öneri olarak ifade edilmiştir. Benzer bir öneri dini eğitim, terbiye ve ahlak eğitimi ve değerler eğitimi verilmesi şeklinde sunulmuştur.

Çalışmaya katılan katılımcılara göre çocuklar bilinçlendirilmeli, hangi dokunmanın iyi hangisinin kötü olduğunu bilmeli, ailede, sokakta, okulda, okul yolunda nelere dikkat

etmesi gerektiğini öğrenmelidir. Ayrıca şiddet söz konusu olduğunda şiddetin sayısı ve devamlılığı göz önünde bulundurulmalıdır.

3. Okul ortamında şiddetin etkisini azaltmaya yönelik öneriler

Katılımcılar tanıdık kişilerle bilgi paylaşmanın sıkıntı verici olduğunu ifade etmişler ve bu nedenle eğitim veren kişilerin dışarıdan olması gerektiğini belirtmişlerdir. Katılımcılar okulun, öğrencinin, ailenin ihtiyacına göre rehberlik programı hazırlanması gerektiğini rehber öğretmenin ihtiyaç analizi yaparak analiz sonuçlarına göre programı hazırlaması gerektiğini ifade etmişlerdir. Öneri sunan yöneticilere göre veliler teknik konular ve hakları konusunda bilgilendirilmeli, seminer döneminde rehber öğretmenler ailelere oryantasyon eğitim vermeli, veli bu seminerlere katılma konusunda zorlanmalı, okullarda sosyal servis kurulmalı ve bu serviste rehber öğretmen, çocuk gelişimci, sosyal çalışmacı, sosyolog ve psikolog görev almalıdır. Ayrıca eğitimin sunulma şekli ile ilgili olarak eğitim verecek eğitimciler için ortak havuz oluşturulması ve okullarda velilere ve diğer bireylere eğitim verecek kişilerin bu havuzdan alınması fikri sunulmuştur.

Ayrıca rehber öğretmenden bilmediği bir soruna çözüm üretmesi beklendiği, aslında ailenin çocuğunu denetlemesi, uyarması, sosyal medyayı nasıl kullanacağı konusunda önce kendisinin bilinçlenmesi daha sonra çocuğunu bilinçlendirmesi gerektiği belirtilmiştir.

Bu nedenle veliye ve öğrenciye verilen eğitimler çok ayaklı olmalı, ailelere danışma hizmeti sunulmalı ve aile içi iletişimi öğrenmeleri sağlanmalıdır. Ayrıca, spor ve kültürel faaliyetler düzenlenmelidir.

4. Zorbalık ve sanal zorbalık konusunda çözüm önerileri

Sanal zorbalıkla ilgili olarak, telefon ve teknolojinin neden olduğu şiddet olaylarına dikkat çekilerek okullara girişte telefonların alınması ve çocuk ihtiyaç duyduğunda verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Çalışmaya katılan yöneticilere göre aile, öğretmenler ve okul personeli sosyal medyanın kullanımı ve şiddet olaylarında çocuğa olumsuz rol model olmamalı, ailelere yönelik projeler hazırlanmalı, gerekirse ailelerin katılması için ücret te ödenmeli. Sorun büyüdükten sonra çözmek daha pahalıya mal olmaktadır.

Yöneticilerin Beklenti ve Çözüm Önerilerine Yönelik Oluşturulan Tema ve Kategoriler

Aile İçi şiddeti önlemeye yönelik öneriler	Okul yolu, servisler ve okul çevresine yönelik öneriler	Okul ortamında şiddetin etkisini azaltmaya yönelik öneriler	Zorbalık ve sanal zorbalık konusunda çözüm önerileri
<ul style="list-style-type: none">a. Sosyal hizmet çalışmalarının artırılmasıb. Aile eğitimlerine önem verilmesic. Medya yayınlarında denetim ve kontrol sağlanmalı ve caydırıcı cezaların gerekliliğid. Aileler için iş olanaklarının artırılması gerekliliğie. Aile içi iletişimin güçlendirilmesi	<ul style="list-style-type: none">a. Geçmiş deneyimlerden yararlanılmalıb. Kanaat önderlerinden yararlanılmalıc. Ahlak ve değerler eğitimine önem verilmeli	<ul style="list-style-type: none">a. Eğitimler ihtiyaç analizlerine binaen yapılmalıb. Velilerin eğitim ve bilgilendirme çalışmalarına katılımları zorunlu kılınmalıc. Sportif ve kültürel faaliyetler düzenlenmeli	<ul style="list-style-type: none">a. Olumsuz rol model olunmamalıb. Okulda mobil teknolojilerinin kullanımına kısıtlama getirilmeli

GRUP 4 ÖĞRENCİLER

GÖRÜŞ VE DÜŞÜNCELER

1. Aile içi şiddete neden olan durumlar

Çalışmaya katılan öğrenciler babanın aileye zarar vermesini aile içi şiddet olarak tanımlamış ve gelişim çağında çocukların ailelerinden örnek alıp bunu öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilere göre aile içi şiddet insan psikolojisine göre değişir, her birey farklı tepki verir, aile içerisindeki düşünce ayrılıkları, hatalar, çocukların gözü önünde yapılan yanlışlıklar çocukları kötü etkiler ve aile içi şiddete örnek olabilir. Gelişme çağındaki çocukların ne gibi sorunlar yaşayacakları belirsiz hale gelebilir. Ayrıca anne babanın kavgası, ayrılmaları duygusal şiddettir. Parçalanmış aileler duygusal şiddetin bir parçasıdır. Bunlara ilaveten öğrencilere göre evlilikler önemlidir, zorla yapılan evlilikler şiddete neden olmaktadır.

Öğrencilere göre aile içi şiddete neden olan etkenler arasında medyada vardır. Medya aileleri kötü etkilemekte aileler medyada kötü şeyleri izledikleri için kısıtlayıcı, baskılayıcı olmaktadır ve izin vermemektedirler. Bu durum öğrenciler tarafından

duygusal şiddet olarak tanımlanmıştır. Öğrencilere göre en çok Cuma günleri kavga olmakta ve buna neden olarak ise Perşembe gecesi erkeklerin kurtlar vadisini izlemeleri gösterilmektedir.

Medyadaki olumsuz etkenler olarak çizgi filmlerin, oyunların çocukları etkilemesi, çocukların bilinçaltlarına yerleşmesinin ve farkında olmadan çizgi filmlerde gördüklerini uygulamaları belirtilmiştir. Öğrencilere göre küçük çocuklar, oyunların mantığını anlamaz, oyunlar öldürmek üzerine kuruludur. Çocuklar bunu düşünemezler. Bilinçsiz şekilde oynanan oyunlar bireylerin ilerideki kişiliğini belirleyebilirler. Aileler çocukların oynadıkları oyunları izlemelidirler. Oyunlar çocukların kafasında sihirli bir dünya gibi, çocuklar büyüün etkisine kapılıp izlediklerini yaşar ve uygularlar. Çizgi filmlerde çözüm şiddet olarak sunulmakta ve çocuk da karşılaştığı problemleri şiddet ile çözmeye yoluna gitmektedir. Öğrencilerden birinin örnek cümlesi nasıl algıladıklarına örnek olarak sunulmuştur “2 kuzenim var birisi pepeyi sever ötekisi örümcek adamı pepeyi izleyen hep ders çalışır öteki çocuk ise hep kavga eder”.

2. Okul yolu, servisler ve okul çevresinin şiddet üzerindeki etkisi

Öğrencilere göre okulun bulunduğu yer kötü bir yer ise siz istemeseniz de taciz edilmeler, sözlü sataşmalar muhakkak gerçekleşir, okul yolunda kötü niyetli bazı kişiler olur ve yaralamalara varan ya da olumsuz yollara geri dönülmez hatalara götüren iletişimlere ortaya çıkabilir. Öğrenciler gözlemlerini aktarıırken kimi insanların otobüs beklemediğinde bile tekme attığını, kimi insanlar için şiddet uygulamanın bir ihtiyaç olduğunu, insanların birbirine güven, saygı sevgilerinin azaldığını belirtmişlerdir.

Şiddetin yaygınlığı ve etkilerini aktarıırken öğrenciler kadınların çantalarında biber gazı taşıdıklarını otobüste tacize uğradıklarını belirtmişlerdir. Şiddetle ilgili görüşlerini sunan öğrencilere göre okul çevresinde zarar veren insanlar vardır ve bu insanların psikolojik sorunları bulunmaktadır. Servisle giden öğrenciler sorun yaşamazken, yürüyerek okula gidenler eğer sorunlu bir çevrede iseler para isteyen kişilerle karşılaşmaktadırlar. Okul çevresinin tehlikeli olabileceği bu nedenle kalabalık yolları tercih ettikleri belirtilmiştir. Ayrıca okulda şiddet gören öğrencinin velisi tarafından okuldan alınarak güvenli bir okula gönderildiği belirtilmiştir.

3. Okul ortamında şiddete neden olan durumlar

Öğrencilere göre şiddetin nedenleri, şiddetin çözülmesi yerine ondan devamlı kaçılması, üstesinden gelmeye çalışırken de hata yapılması, öğrenciler arasında koltuk

kavgası yapılması, okuldaki görevlilerin keyfi uygulamaları, eğitimsiz güvenlik görevlileri, öğrenciyi grup içinde mahcup etme, kantin görevlilerinin sayıca yetersiz olması, disiplin kurulu yoluyla duygusal şiddet uygulanması, öğretmenlerin şiddet uygulaması, nöbet tutulmayan katlarda sorun çıkması, öğretmek için korkutmak gibi faktörlerdir.

4. Zorbalık ve sanal zorbalık konusundaki görüşler

Öğrenciler sanal zorbalığa ilişkin olarak sosyal paylaşım sitelerinin risklerinden bahsetmişlerdir. Öğrencilere göre sosyal medyada kişilerin fotoğrafı başka sitelerde yayınlanabilmekte, fotoğrafa montaj yapılabilmekte, kişilerin yüzleri başka vücutlara montaj yoluyla eklenebilmekte, bilgileri yayınlanıp şantaj yapılabilmekte, karşılığında para istenebilmektedir. Facebook gibi sitelerin uygun olmayan paylaşımlara açık olması, bu sitelere sadece sevgili bulmak için girilmesi, takipçi sayısının rekabet konusu olması fazla kişinin eklenmesinin olumsuz sonuçları da öğrenciler tarafından aktarılmıştır.

Çocukların ailelerinin, bu tür olaylardan haberdar olmasının da şiddete neden olabileceği ve çocuk ve ailenin zarar görebileceği ifade edilmiştir. Sanal zorbalık yüzünden yaşanan ve haberlere konu olan intihar vakalarından bahsedilmiş ve bu sitelerde paylaşımlara ait beğeni ya da yorumların psikolojik zarar verebildiği ya da kız öğrencilerle arkadaşlık kurup zarar verebildikleri, insanların bir birlerine hakaret ederek sözlü şiddette uygulayabildikleri belirtilmiştir.

Öğrencilerin Görüş ve Düşüncelerine Yönelik Oluşturulan Tema ve Kategoriler

Aile İçi şiddete neden olan durumlar	Okul yolu, servisler ve okul çevresinin şiddet üzerindeki etkisi	Okul ortamında şiddete neden olan durumlar	Zorbalık ve sanal zorbalık konusundaki görüşler
a. Anne-baba arasındaki şiddetli geçimsizlikler b. Zoraki evlilikler c. Medyanın olumsuz etkilerinin ailelere yansması	a. Taciz ve sataşmalar b. Çevresel – konumdan kaynaklanan sorunlar	a. Farklı şiddet türlerinin göz ardı edilmesi	a. Sanal manipülasyonlar b. İnternet ve olumsuz kullanımı c. Sanal zorbalığın gerçek hayata taşınması

BEKLENTİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1. Aile içi şiddete yönelik öneriler

Öğrencilere göre aile içi şiddeti önlemek için aile içi bilgilendirmeler yapılabilir, öğretmenler evlere gelip kontrol edebilirler, öğretmenler ailelere uyarılar ve önerilerde bulunabilir. Ayrıca, çocuklar ve aileler sosyal faaliyetlere yönlendirilebilir, aileye eğitim verilebilir.

Öğrenciler ekonomik eşitliğin sağlanmasının, bu bağlamda kadının da maddi gelirinin olması ekonomik özgürlüğü olmasının şiddeti azaltacağını belirtmişler, aile bireyleri arasında ne gibi sorunlar olduğunun bulunup buna yönelik çözümler üretilmesinin, evlilik yapılmadan önce bireylere aileye kurmaya yönelik eğitimler verilmesinin etkili olabileceğini belirtmişlerdir.

Öğrenciler, anne ve babanın evine sorunu yansıtmamalarını, sorunları çocuğun yanında tartışma yolu ile çözmelerini, bilhassa maddi konuları bir çocuğun yanında konuşulmamalarını önlemeye yönelik öneri olarak sunmuşlardır. Buna karşıt bir görüş ise ailelerin maddi durumları konuşmalarını bu sayede çocuğun ihtiyacı olan şeyleri isteyeceğini önerme olarak sunmuştur. Ailelerin çocuklarının psikolojilerini değerlendirmeleri ve birlikte tabuları yıkmaları, çocuğu korkutmak yerine bilgilendirmeyi tercih etmeleri, çocuğun yetiştirme tarzına bakılması gerektiği, velilerin bizzat aranarak eğitimlere katılmalarının sağlanması öğrenciler tarafından sunulan diğer görüşlerdir. Son olarak, öğrencilere göre, aileler çocukların sorunlarının çözümü ile ilgili sohbet etmeli, çocuklar arkadaş gibi sorunlarını aileleri ile paylaşacağını bilmeliler ve öğretmenlerle de bunun olabilmesi gereklidir, örneğin, öğretmenlerle doğum günü kutlamak, birlikte bir şeyler yapmak öğrencinin derdini anlamak gibi öneriler öğrenci görüşleri arasındadır.

2. Okul yolu, servisler ve okul çevresine yönelik öneriler

Öğrencilere göre okul çevresinde şiddeti önlemek için sokaklardaki başıboş gezen insanların ilgisine yönelik faaliyetler bulunarak o kişinin okul yolundan uzak tutulması sağlanabilir, okul çevresinde torbacılara yönelik emniyet sıkı tedbirler almalı, çevrede çok sayıda polis olmalıdır. Başka bir öğrenci ise okul çevresine polis dikmekle sorunun çözülmeyeceğini ifade etmiştir. Öte yandan genel anlamda güvenlik tedbirlerinin artırılmasına yönelik görüşler ağırlıktadır. Paylaşılan diğer görüşler ise; okul güvenliğinin olması, servislerde kamera sisteminin olması, güvensiz bölgelere okul

yapılmaması şeklindedir. Ayrıca şiddetin nedenlerinin araştırılması, servislerle ilgili şikâyetlerin ilgili kurumlara iletilmesi, bireylerarası sorunlarda çatışma çözme yöntemlerinin bulunması ve toplumun bilinçlendirilmesi diğer önerilerdir.

3. Okul ortamında şiddetin etkisini azaltmaya yönelik öneriler

Öğrencilerin görüşlerine göre, sosyal faaliyetler artırılmalı, çeşitli bilgiler verilmesi yolu ile halkın her tabakasına ulaşılmalı, okuma yazma teşvik edilmeli, çeşitli tv programları ve kamu spotları ile halk bilgilendirilmelidir. Rehber öğretmen sayıları artırılmalı, öğretmenler şiddetle ilgili eğitim almalı, yöneticiler davranış ve sözlerine dikkat etmeli, okul bir hoşgörü ortamı olmalı ve öğrencilerle selamlaşma gibi davranışlar olmalı gibi ifadeler sunulan diğer önerilerdendir.

Ayrıca öğrencilere göre, öğrenciler de öğretmene sözlü notu gibi not vermeliler ve bu durum öğretmenlerin maaşını etkilemeli çünkü onlara göre, öğretmenlerin bazıları sadece para kazanmak adına çalışmakta ve işlerine önem vermemektedirler.

Disiplin yoluyla şiddet olaylarına karışan öğrenciler okuldan uzaklaştırılmalı, ayın öğrencisi ve ayın velisinin seçilmesi okula gelmeye isteksiz, sorun çıkaran öğrenciler için bir çözüm olmalı, öğrenciler arasında çalışkan tembel ayırımı yapılmamalı, torpil gibi duygusal şiddete neden olan davranışlar olmamalı, aksaklıklar idareye iletilmeli personel ve idare erişilebilir olmalı, kantinlerde düzen olmalı, tuğlalı duvarlı yerler yapılmalı, kantinler öğrenci sayısına göre genişletilmeli şeklinde bir dizi öneri yine öğrenciler tarafından sunulmuştur.

4. Zorbalık ve sanal zorbalık konusunda çözüm önerileri

Çalışmaya katılan öğrenciler sanal zorbalığın çözümü için özel bilgileri paylaşmamanın gerekliliğini, siyasi görüş farkı nedeniyle hem sanal hem gerçek yaşamda sorunlar yaşandığını bu nedenle bunların paylaşılmaması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu nedenle onlara göre, sosyal paylaşım sitelerinde sorun yaşayanların hesabı kapatılmalı, tanımadığı insanlarla sanal ortamda arkadaş olmamalı, durumlarına yorum yapılmamalı, sosyal medya bilinçli kullanılmalı ve rahatsız eden kişiler teknik takibe alınmalıdır. Öte yandan yasaklamaya karşı olan ve bunun iletişim hakkı olduğunu belirten görüşlerde sunulmuştur. Başka bir görüşe göre ise sosyal medya konusunda oylama yapılmalı ve ona göre kapatılmalıdır. Kısıtlanma ile ilgili görüşlerin en uç örneklerinden biri ise devlet kontrolünde bilgisayar korsan gruplarının kurulmasıdır.

Ayrıca öğretmenlerin sosyal medya kullanımı konusunda öğrencileri bilgilendirmeleri gerektiği, eğitim sisteminin değişmesi gerektiği, sadece derse odaklı eğitim verilmemesi, kişilik ve ahlak gelişimini destekleyici eğitim verilmesi gerektiği öğrenciler tarafından ifade edilen görüşlere örnektir.

Öğrencilerin Beklenti ve Çözüm Önerilerine Yönelik Oluşturulan Tema ve Kategoriler

Aile İçi şiddeti önlemeye yönelik öneriler	Okul yolu, servisler ve okul çevresine yönelik öneriler	Okul ortamında şiddetin etkisini azaltmaya yönelik öneriler	Zorbalık ve sanal zorbalık konusunda çözüm önerileri
<ul style="list-style-type: none"> a. Aile eğitimleri düzenlenmeli b. Aileler için ortak (çocuklarla birlikte) sosyal faaliyetlere katılım olanakları sunulmalı c. Kadınların ekonomik özgürlüklerine yönelik çalışmalar yapılmalı d. Ailelere çocuklarına yönelik empati kurma eğitimi verilmeli 	<ul style="list-style-type: none"> a. Emniyet tedbirleri sıkılaştırılmalı b. Servislerle ilgili sorunların takibi sağlanmalı c. Sorun çözme konusunda önlemler alınmalı d. Okul etrafında başıboş gezenleri meşgul edici etkinlikler olmalı 	<ul style="list-style-type: none"> a. Disiplin kuralları daha sert uygulanmalı b. Kantinlerde düzen sağlanmalı c. Sosyal faaliyetlerin sayısı artırılmalı d. Rehber öğretmen sayısı artırılmalı 	<ul style="list-style-type: none"> a. Bilinçli internet kullanımı konusunda eğitimler verilmeli b. Denetim ve izleme mekanizmaları kurulmalı c. Okullarda sosyal medyanın kullanımı sınırlandırılmalı

SONUÇ

Genel anlamda ele alındığında çalıştayda sunulan görüşler ilgili alan yazında da karşılaşılan çocuca yönelik şiddeti doğrular nitelikte görüşlerdir. Tüm gruplar, şiddet nedenleri olarak eğitim, aile içi iletişim, ekonomik nedenler gibi nedenleri sunmuşlar sanal zorbalıkla ilgili riskleri ortaya koymuşlardır. Çarpıcı bir bulgu olarak şu nokta vurgulanmalıdır ki şiddeti önlemeye yönelik olarak iletişim, eğitim gibi faktörler sunulmakla birlikte şiddetten korunmak ve şiddeti önlemek için radikal tedbirlerin hatta yasaklamaların öneri olarak sunulması aslında bir insan hakları problemi olan şiddetin yine hak ihlalleri olabilecek, bir kısmının ise kısmen muğlak bir alanda yasaklamayla önlenmeye çalışılmasıdır.

GENEL DEĞERLENDİRME

Yürütülen çalıştaylar sonucunda gerek yöneticiler, öğretmenler ve öğrenciler gerekse de veli, sivil toplum kuruluşları ve diğer okul çalışanlarıyla yoğun olarak çocuğa yönelik şiddet kaynağı olarak aileyi göstererek tartışmayı ve çözüm önerilerini aile odaklı sürdürmüşlerdir. Aileden sonra en sık tartışılan yapı okul içi şiddet, arkasından sanal şiddet en sonda da okul ve çevresinde gözlenen şiddet davranışları çalışma gruplarında sıklık göstermiştir. Gruplarda sıklıkla değişen aile yapısı ve ailenin özelliklerindeki sosyal deformasyona vurgu yapılmıştır. Ailede özellikle ebeveynlerin gerekli sorumluluklarını yerine getirmedeki eksikleri tartışmalara yön vermiştir. Bununla birlikte İstanbul ve Ankara'da internet kullanımının diğer illere göre çok çok daha fazla olduğu bu sebeple de bilinen ya da bilinmeyen risk faktörlerinin bu bölge için önem taşıdığı tüm gruplarda ortaya çıkmıştır. Çevre illerde ise internetten daha çok okul çevresinde özellikle de servis elemanlarının riskli davranışlarına vurgu yapılmıştır.

Trabzon ve Erzurum illeri şiddetin fiziksel olanı tartışmalarda daha sık dile getirilirken İstanbul ve Ankara çalıştaylarında ise şiddetin sanal ve duygusal olanı daha çok dile getirilmiştir. Benzer olarak çalışma gruplarının sıklıkla öğrenciler sanal ve duygusal şiddeti içeren olayları anlatıp bu yönde çözüm önerileri getirirken yetişkinleri oluşturduğu diğer çalışma gruplarında daha sık fiziksel ve davranışa dönüşen şiddet öğelerine yönelik olaylar ve çözüm önerileri getirilmiştir.

Yönetici, öğretmenler, sivil toplum kuruluşları, veliler ve diğer okul çalışanları sıklıkla çocukların, velilerin ve öğretmenlerin güçlendirilmesi, bilinçlendirilmesi ya da eğitilmesine yönelik içten denetim çözüm önerileri getirirken öğrenciler yoğun olarak okullarda yasakların artması, cezaların ağırlaştırılması ve şiddete karışan akranlarının okullardan uzaklaştırılması gibi dıştan denetimli çözüm önerilerine başvurmuşlardır. Bu nedenle de şiddete maruz kalan ya da gözleyen çocukların kendilerini savunma amacıyla ve kolay çözüm getireceğini düşünmelerinden dolayı dış denetimli unsurlara başvurdukları anlaşılmaktadır.

Ek 1'de, yukarıda aktarılan genel değerlendirmelere ilişkin karşılaştırma matrisleri ayrı ayrı tablolar halinde sunulmuştur. Ek-2 de katılımcı grupları baz alınarak, şiddetin nedenlerine ilişkin temalar görselleştirilerek sunulmuştur. Ek-3 te ise illere göre çözüm önerilerine yer verilmiştir.

EKLER

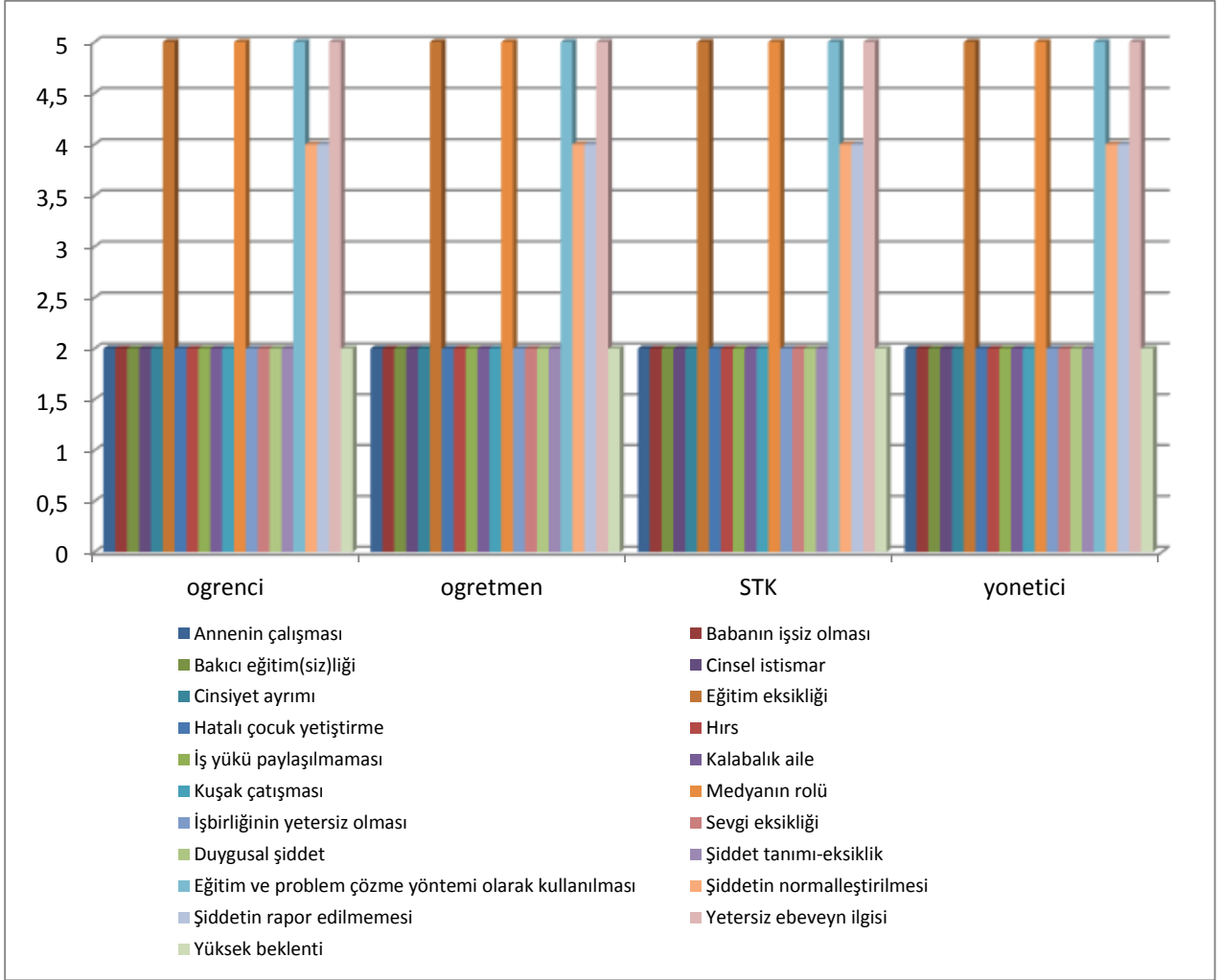
Ek-1 Tüm çalıştay gruplarında en sık gözlemlenen örüntülere göre karşılaştırma tablosu

	Şiddetin Nedenleri	Beklenti ve Çözüm Önerileri
Aile İçi şiddete neden olan durumlar	Yetersiz ebeveyn ilgisi (4) Şiddetin bir eğitim ve problem çözme yöntemi olarak kullanılması (4) Medyanın olumsuz etkilerinin aileye yansması (4) Eğitim Eksikliği (4) Şiddetin rapor edilmemesi (3) Şiddetin normalleştirilmesi (3) Sosyo-ekonomik değişkenler (Duygusal şiddet) (3)	Aile eğitimleri düzenlenmesi (4)
Okul yolu, servisler ve okul çevresinin şiddet üzerindeki etkisi	Denetim ve kontrol yetersizliği (4) Eğitim politikalarındaki yetersizlik Şiddetle baş etmeyi bilmeme, yetersizlik	Eğitim politikalarında iyileştirmeler yapılması (4) Sosyal alanlar oluşturmak (3) Caydırıcı amaçla kamera izleme sistemlerinin oluşturulması (3) Servis çalışanlarının seçimi (3) Nöbetçi öğretmen sisteminde iyileştirmeler yapılması (3)
Okul ortamında şiddet	Güvenliği sağlamada yetersizlikler (4) Akran şiddeti (3)	Sosyal etkinlikler düzenlemek (4) Caydırıcı amaçla kamera izleme sistemlerinin oluşturulması (3)
Zorbalık ve sanal zorbalık	Sanal zorbalığın gerçek yaşama taşınması (4) Denetim yetersizliği	Denetim ve izleme mekanizmalarının oluşturulması (3) Yasal düzenlemeler yapılması Sanal zorbalık konusunda ailelere, öğrencilere ve öğretmenlere sanal zorbalık davranışları ile ilgili bilgilendirici seminerler yapılmalıdır (4)

(n) Temanın -katılımcı grubu bağımsız- kaç çalıştayda vurgulandığını gösterir

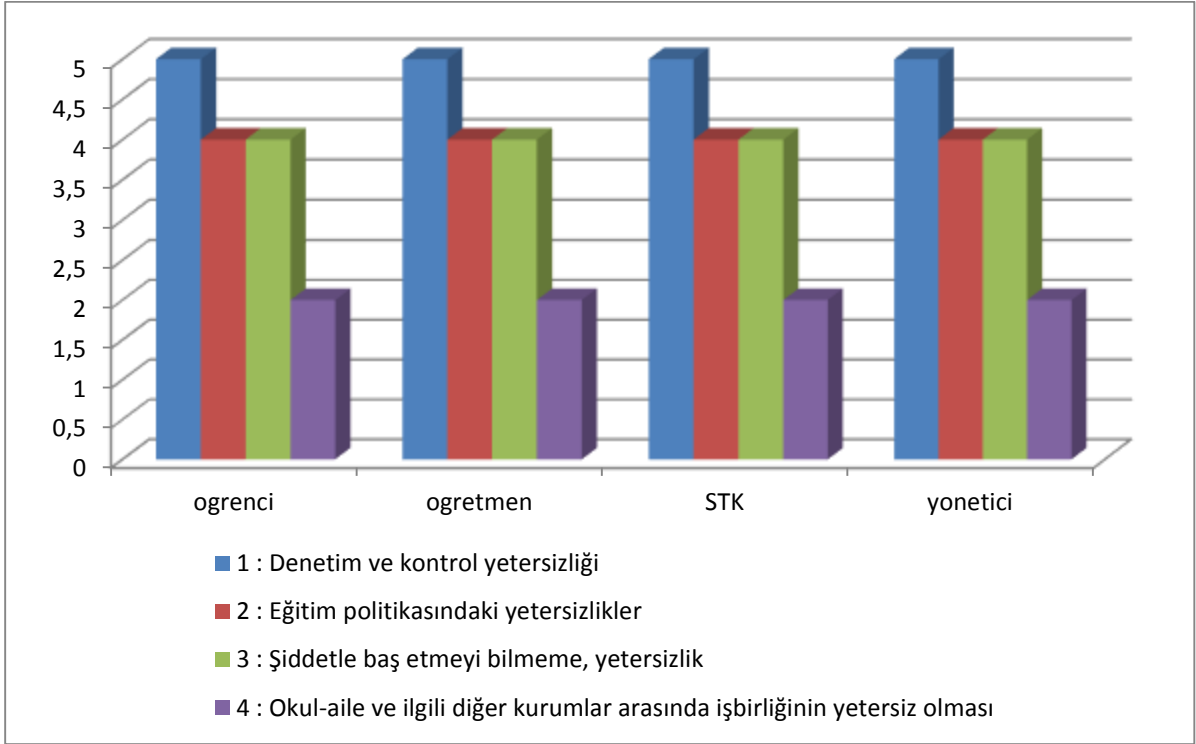
Ek-2 Katılımcı gruplara göre şiddetin nedenleri

Aile içi şiddetin nedenleri

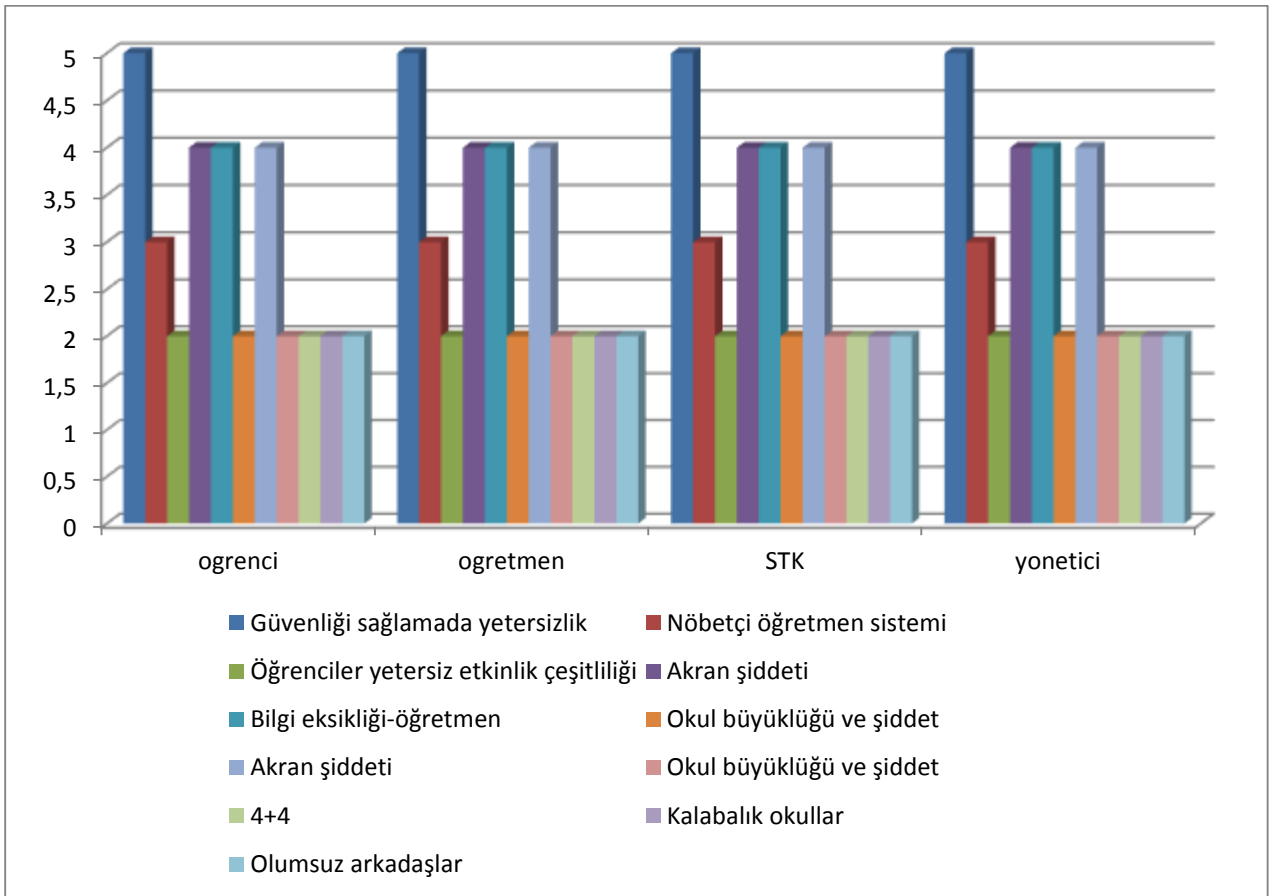


*Veli, STK ve Eğitim Dışı Personel için STK kısaltması kullanılmıştır.

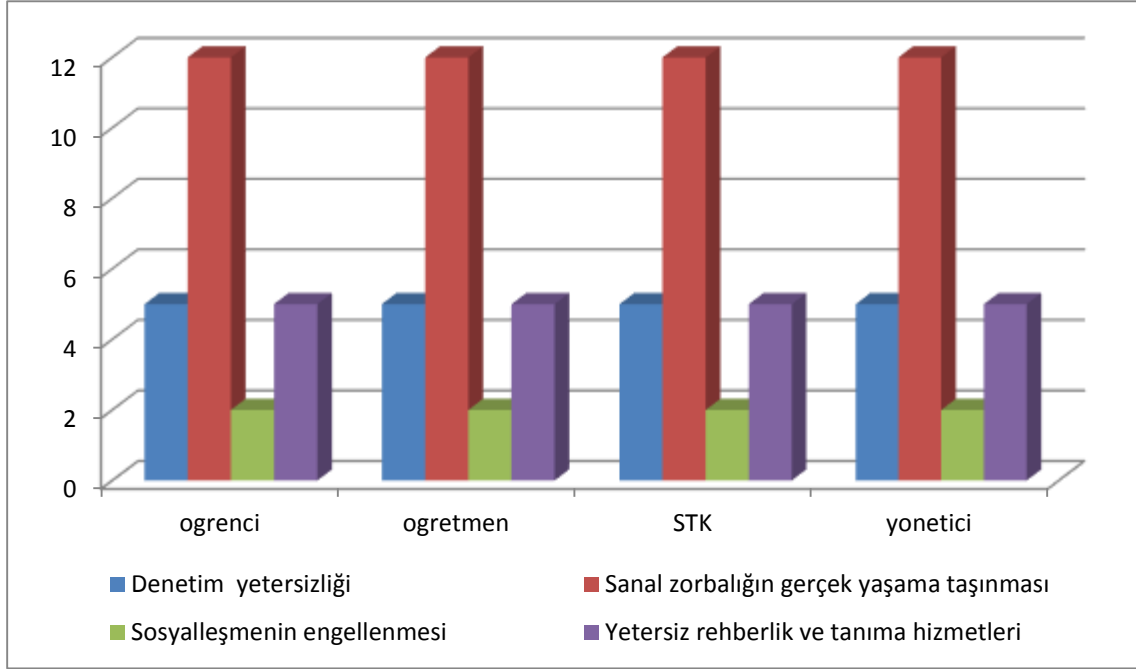
Okul yolu, servisler ve okul çevresinin şiddet üzerinde etkisi



Okul ortamında şiddete neden olan unsurlar

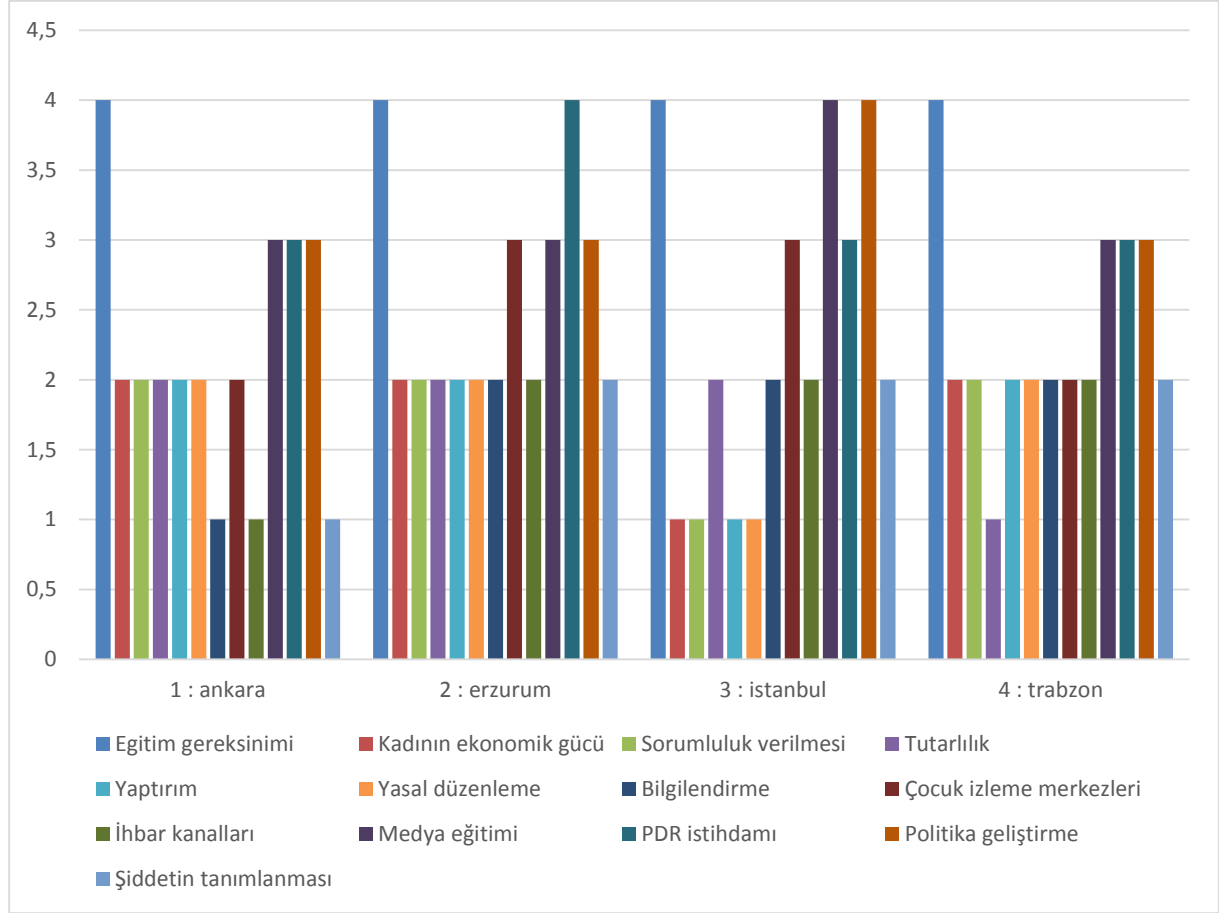


Sanal Zorbalığa neden olan unsurlar

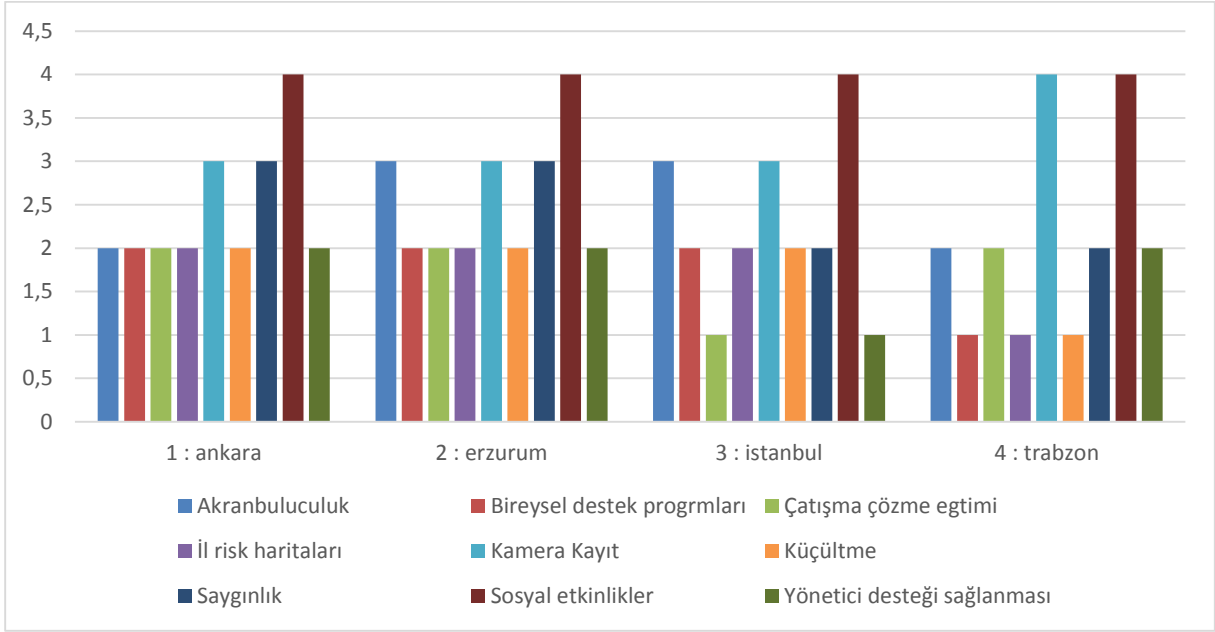


Ek-3 İllere Göre Çözüm Önerileri

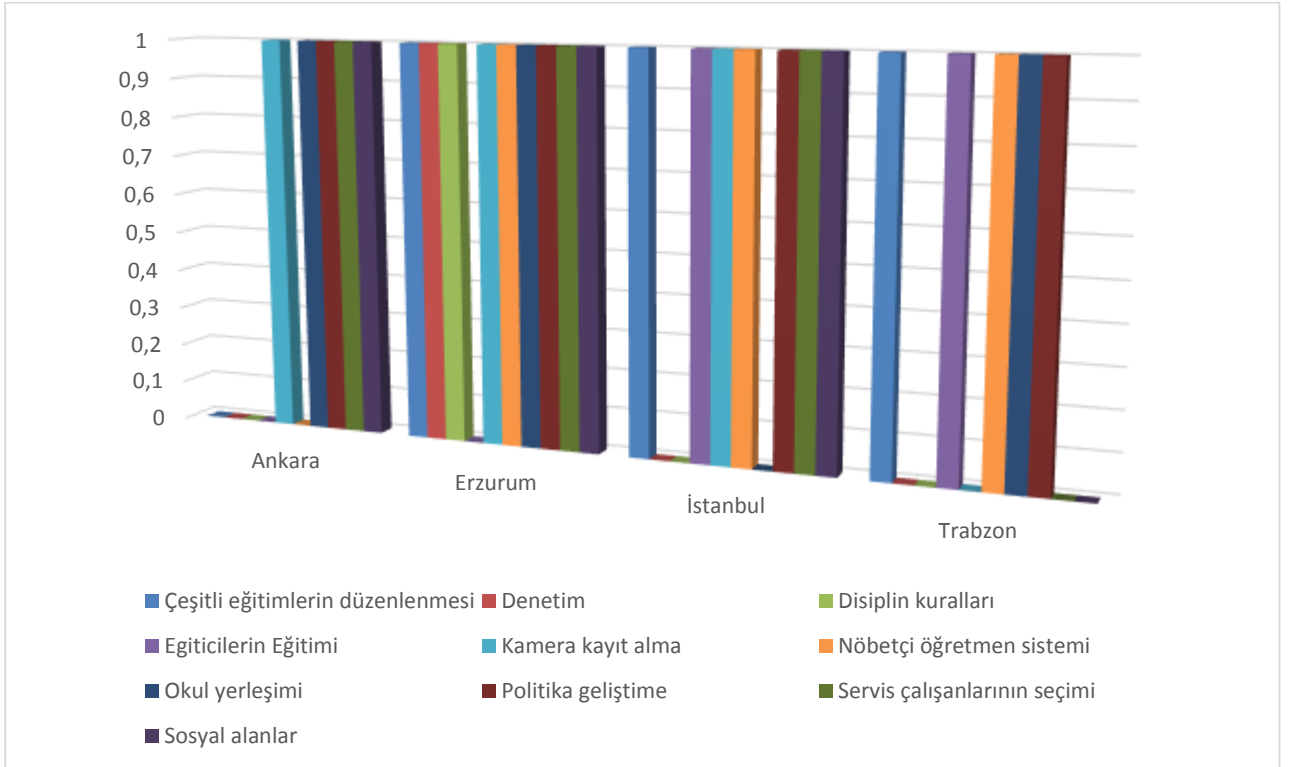
Aile içi şiddete yönelik önerilerin iller bazında karşılaştırılması



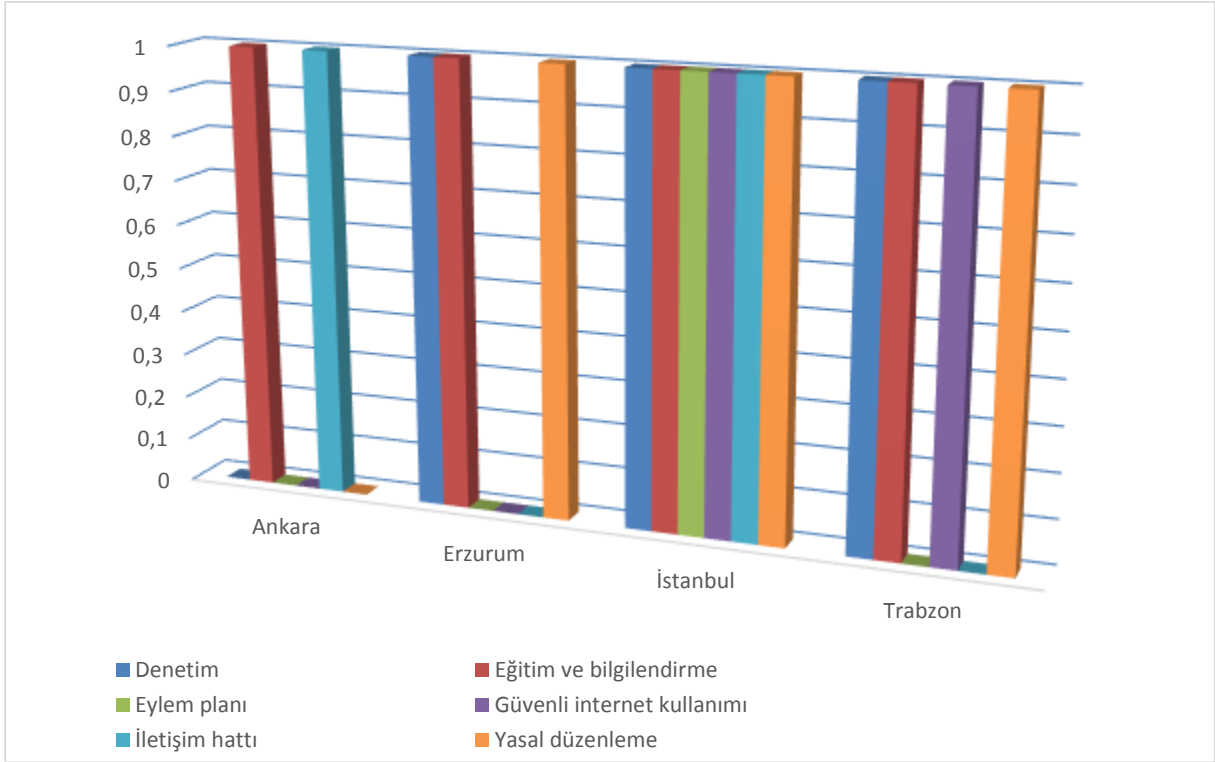
Okul yolu, servisler ve okul çevresine yönelik önerilerin iller bazında karşılaştırılması



Okul ortamında şiddetin etkisini azaltmaya yönelik önerilerin iller bazında karşılaştırılması



Sanal Zorbalığın etkisini azaltmaya yönelik önerilerin iller bazında karşılaştırılması





Bu yayın Avrupa Birliği'nin mali desteğiyle hazırlanmıştır. Bu yayının iğeriği tamamen Danışmanın sorumluluğundadır ve Avrupa Birliğinin görüşlerini yansıtmemaktadır.